

AZ „OSKOLA” ÉS NÉPOKTATÁS BERGENYÉBEN

A bergenyei népoktatás kezdetei visszanyúlnak a középkorba. Közismert ugyanis, hogy a plébániák mellett e korban is folyt bizonyos oktatás. Híveik gondozása mellett a plébánosok vagy más egyházi személyek oktatták az egyháztagok gyermekeit. Feltételezzük, hogy a Marosszéken működő mintegy 50 plébánia közé tartozott a bergenyei is, hiszen e mezőszéki helység szentegyházasként volt, és 1334/1335-ben Miklós pap állott annak élén.

A reformáció, mely a XVI. század közepén terjedt el Marosszéken, a katolikus egyházi oktatást fejlesztette tovább. A Biblia és hittételek magyar nyelvű terjesztése, magyarul való megismerésének igénye ösztönözte a kálvinista oktatást e tájakon. Kedvezően befolyásolta annak meghonosodását Bergenyében az, hogy Székelyvásárhelyen, a későbbi Marosvásárhelyen schola particula alakult és működött már 1557-től, és abban külföldi akadémiákon (egyetemen) tanult neves tanárok tanítottak. Tanítványaik révén hatottak ezek bizonyára a falusi iskolák színvonalára. Bergenyében e környezetben honosodott meg a kálvinista oktatás. Az a tény, hogy 1602-1615 között, de talán pontosabban 1605-ben már oskolamester (rector scholae, ludimagister) jövedelméről beszélnek a feljegyzések Bergenyében, arra enged következtetni, hogy az oktatásnak-oskolamesteri munkálkodásnak korábbi kezdetei voltak más helységek mellett itt is.

Kétségtelen, tehát, hogy 1605-ben már intézményes oktatás folyt Bergenyében. A XVII. század végétől pedig ismerjük az oskolamesternek névsorát tanulságaként annak, hogy a helységben folyamatosan színvonalas oktatást biztosított a református egyházmegye. Mégpedig olyannyira, hogy az iskolából kikerülő fiatalok némelyike a továbbtanulásban vélte társadalmi érvényesülése lehetőségét megtalálni, és a marosvásárhelyi schola particulaban

folytatta tanulmányait. 1661-től rövidebb-hosszabb megszakításokkal folyamatosan tanultak itt bergenyeciek. A Nagy, Incze, Lőrintzi, Málnási, Kiss, Soós, Szabó, Csiszér, Döngölő, Ercsei, Gálfi, Koronka, Szente, Szász, Bereczki, Lengyel és Varró családok küldték gyermekeiket 1661-1848 között a marosvásárhelyi református kollégiumba tanulni.

Ma már lehetetlen az intézményes bergenyei oktatás múltját részleteiben tisztázni. Annyi bizonyos, a bergenyei református egyházban 1687-től okiratilag kimutathatóan ismerjük az oskolamestert. Sőt, azt is tudjuk, hogy Bergenyében 1786 táján az ottani ortodox egyház is tartott tanítót. Sipos Gábor után ismerjük a Bergenyében 1788-1845/46 között iskolába járó gyermekek számát is, mely így alakult:

1788	-	18
1823/24	-	6
1832/33	-	22
1845/46	-	45

Bergenyé tehát egyike ama maroszséki „Maroson-túli” helységeknek, amelyekben figyelemre méltó számú gyermek „járt fel az iskola házba”, bár léteztek helységek, ahol az iskolába járók száma nagyobb volt.

Amikor a reformáció megfogalmazta az anyanyelvi oktatás szükségességét, a világi hatalom feladatává tette annak intézményes megszervezését, biztosítását. E feladat teljesítését azonban mégis a protestáns egyházak vállalták fel, és látták el századokon át. Ők szabták meg az oktatás tárgyát is. A világi hatalom a felvilágosodás korától kísérletet meg irányítása alá vonni az oktatást, ennek tárgyában mégis a hagyományos világ végéig minden kétséget kizáróan az egyházé volt a döntő szó. Igaz, hogy a követelményeket aszerint szabták meg, hogy az egyházközség milyen javadalmazást tudott biztosítani „az oskolamester”-nek. A gyakorlat azt mutatja, hogy 1780 táján a legfejlettebb „népoktatást” meghonosító reformátusok

végeredményben csak vallásra, éneklésre, valláserkölcsi normákra, olvasásra, a jobban javadalmazott egyházközösségekben pedig írásra és kevés aritmetikára (számítási műveletekre) oktatták a gyermekeket. A XIX. század első felében kezdenek azonban a hagyományos tantárgyak mellett gazdasági, történelmi és természettani elemi ismereteket is oktatni. Ugyanakkor mindössze „a népesebb ekléziák”, mint amilyen a bergenyei is volt, irányozták elő a leánygyermek beiskolázását. A görög-katolikusok és görög-keletiek kevesebbrel is beérték. Később, a XIX. század első felében is csak az értelmesebb gyermekeket oktatták a vallástanok területét meghaladó ismeretekre, például az olvasásra.

Csakhogy a hagyományos társadalomban Bergenyére is érvényesek Tessedik Sámuel sorai, miként: „a tanító mégoly tudós és szorgalmatos légyen is, mit használ, ha az oskolák... tavasztól fogva utolsó őszi napig üresen állanak? A parasztnak szüksége van a gyermekre odahaza a kertben, a kenderföldön, a mezőn, a marha mellett”. És az egyházi hatóságoknak igazodniuk kellett ehhez az áldatlan állapothoz. Csak az olyan gyermekek beiskolázására törekedhettek „akiknek segedelmükkel a gazdaság folytatásában az atyák elmúlhatatlanul nem szűkölködnek”. Ezzel magyarázható, hogy 1839-ben mindössze 7 fiú és 5 leány járt iskolába a 32 iskolakötelesből. 1845-ben pedig a 45 beiskolázottból október 3-án csak 6 fiú és 2 leány ült az iskola padjaiban.

Igaz, a tehetséesebbekkel „mester uram” külön foglalkozott. Az egyházi értelmiség utánpótlása céljából ezeket gyakran latin grammatikára is oktatták, és a partikulák (gimnáziumok) és kollégiumok felé irányították azokat.

Úgy tűnik, a középkorban, sőt, a XIX. század első feléig Bergenyében az oktatás a pap lakásán, illetve az „oskolamesteri házban” folyt. A falu azokhoz a helységekhez tartozott, ahol aránylag korán, 1838-ban - Varró István tanítóságában - emeltek „scholaházat”, mely szobából, pítvarból, kamrából állott, de a „mesteruramnak” készítettek gazdasági épületeket (csúrt, pajtát, sertés- és tyúkólat,

sütökemencét. Ez a „mesteri lakás” azonban nem volt hosszú életű, mert 1852-ben leégett. Az egyházközség nem kis költségével azonban újat épített.

Nem ismerjük az oktatás tartalmát, módszereit. Az bizonyos azonban, hogy a tanulók a templomban a lelkész, a szülők és más hívek jelenlétében adtak számot tudásukról. 1833/1834-ben e módon „megpróbált” tanulók közül olvasni tudtak Bergenyében Soós József, Nagy Károly, Soós Lajos, Borbáth Károly, Kozma János, Lörintzi Julianna, Nagy Ágnes, Kiss Krisztina és Sóbester Ágnes. „Betűzni és silabizálni” tudott Borbély Ferenc, Gálfi József, Nagy Eszter, Lörintzi Elek és Péter Zsuzsa. Jó eredménynek számított, hogy 14 iskolából 9 olvasott és 5 betűzni tudott? Nincs lehetőségünk összehasonlítani más iskolák eredményeivel, de úgy véljük igen.

A tanítót mindenesetre nem tekinthetjük jól fizetett egyházi értelmiséginek. A pap jövedelmének felét-egyharmadát kapta természetben vagy pénzben. Emellett, Bergenye nem tartozott a nagyon jól fizető egyházközségek közé, mint Panit, ahol 123 rajnai forint volt a tanító jövedelme, vagy Bánd és Madaras ahol 100 rajnai forint felett kerestek a tanítók. Bergenyében az „oskolamester” családonként másfél kalangya búzát, 3 szekér ágfát és valamennyi zabot kapott fizetségként. Ennek értéke mindenképpen 100 rajnai forint alatt maradt.

Új korszak kezdődött a falusi oktatás történetében az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc után, különösen az 1868-as új oktatási törvény életbelépése nyomán, mivel a törvény a polgárosodás igényeinek megfelelően kötelezővé tette a 6-12 éves gyermekek beiskolázását, és elrendelte a 13-15 évesek ismétlőiskolai oktatását. Az említett törvény szerint a régi tantárgyak - olvasás, írás, vallás, számtan és ének mellett, bevezetik a történelem, földrajz, természettan, polgári jogok, torna és kertészet oktatását. Ez utóbbinak különösen faluhelyen vették nagy hasznát.

Ezt követően bontakozott ki Bergenyében is a tulajdonképpeni népoktatás. Az iskola felkarolására és ellenőrzésére iskolaszék alakult,

melynek elnöke a helység lelkésze volt, tagjai pedig az egyháztanács tagjai, akik havonta rendszeresen látogatták az órákat. 1878. március 9-én jegyezte fel tátogatási naplójába id. Gálfi Ferenc iskolaszéki tag, hogy „mind a rendes iskolakötelesek, mind az ismétlők óráin hasznos és célszerű tanítás” tartatott. 1880. április 18-án pedig Ravasz János „körlelkész” - tanügyi előadó - látogatta meg Kádár Márton tanító vizsgáját, hangsúlyozva „dicséretre és elismerésre méltó vizsgát tettek... a tanító úr kitűnő buzgalma és rendszeres tanítása folytán”.

Az iskola fenntartása az egyházmegye hatáskörébe tartozott. Az oktatás és az iskolaszék irányítása, igazgatása, végeredményben a lelkész feladata volt. Amikor az egyházmegye nem tudott megfelelő, színvonalas javadalmazást biztosítani a „mester uramnak”, az iskolaszék állami fizetéskiegészítést kért.

A tanítók szorgalma és következetessége nyomán az iskolások számának folyamatos növekedését figyelhetjük meg. Íme néhány adat:

Évek	Iskolakötelesek		Iskolába járók		Megjegyzések
	6-12	13-15	6-12	13-15	
	évesek		évesek		
1879/80	51	?	39	?	
1886/87	57	?	14	?	Himlő miatt hiányoztak
1889/90	117	?	85	?	
1903/04	93	43	85	41	
1908/09	108	43	95	37	
1912/13	108	45	87	36	
1917/18	92	?	91	?	

A táblázat egyértelműen tükrözi az oktatás általánossá válását, a tulajdonképpeni népoktatás meghonosodását. Egyszersmind azt is, hogy a tanítók csak igen fáradtságos munkával tudhattak foglalkozni ennyi iskolással. Ki is érdemelték az egyházmegye, a hívek megbecsülését, elismerését.

A korabeli források azonban arra is fényt derítenek, hogy még hatott a századokon át uralkodó felfogás, miszerint az állattartás és

földművelés érdekei az elsők, és csak azután jöhet az iskola, az iskolába járás. Ennek megfelelően gyakran szüntették be az oktatást már április elején, sőt, március végén „minthogy beállottak a munkás napok”, illetve rendeltek el szünetet a szüret miatt október 15 és november 1 között, természetesen a karácsonyi szünet (vakáció) mellett, mely december 21-től január 4-ig tartott.

Növelték az oktatás hatékonyságát a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól nyert fali olvasóablak, térképek, mértékek, táblázatok, tankönyvek szépirodalmi könyvek stb. Az egyházközség megértette, hogy az „iskola a tankötelesek számához képest kicsiny, törpe”, és hogy „második tanítói állás szervezésére van szükség”. Ennek megfelelően 1894-ben új iskolaépület emeléséhez kezdtek. Monus Ferenc és Rátz József marosvásárhelyi vállalkozók építették fel a mutató, két tantermet és két tanítói lakot magába foglaló téglafalu és zsidóval fedett iskolaépületet. Homlokzata neoklasszicista elemekkel, hat nagy ablakkal, iskolai csengőtornyral ellátva, igen impozánsan hatott. E formában azonban az iskolaépület nem volt hosszú életű, mert rövidesen leégett és 1911-ben újjá kellett építeni. Az elpusztult fedélzetet, ajtókat, ablakokat, padokat stb. újra kellett csináltatni. Ez alkalommal azonban már cserépfedéllel látták el azt.

Az 1894-1896 között felépített, illetve 1911-ben újjáépített iskolában 1899-től idős Kádár Márton okleveles tanító mellett második tanítóként ifjú Kádár Márton tanította a nagyszámú tanulót. Barthos Gábor lekipásztor, Koronka Gyula gondnok és Kozma József jegyző vezette iskolaszék segítette és ellenőrizte a tanítók munkáját.

Az iskolát rövidesen annyira megkedvelte a falu népe, hogy a görögkeleti vallású románok, a néhány lutheránus és zsidók gyerekei is a református iskolába jártak. 1903-1904-ben például 22 román görög-keleti 4 lutheránus és egy zsidó 1908-1909-ben 27 román, 1912-1913-ban 22 román és 5 zsidó gyermek tanult a reformátusok iskolájában.

Az I. világháború beleszólt az iskola életébe is, hiszen a tanítókat a frontra vitték. Kakasi Sándor, aki 1914-től tanított Bergenyében, és

1915. március 9-en rendelték frontszolgálatra, 1916-ban hősi halált halt a harctéren. Az alapvető változást azonban az okozta, hogy a háború eredményeként Erdélyt Romániához csatolták. A román hatalmi szervek bizony nem kezelték kesztyűs kézzel a magyar tannyelvű református egyházi iskolát, melynek tanítói Liszka Gedeon és Liskáné Zsigmond Klára önfeláldozóan teljesítették kötelességüket. Liszka Gedeon látta el a kántori teendőket is. Az új hatalom létesített állami iskolát is, de az nem tudta elvonni a magyar gyermekeket a református egyházi iskolától. 1939/1940-ben például a 107 tanköteles református magyar gyermekből 98 járt a református egyházi iskolába, míg a román állami iskolába mindössze 3 ill. 6 volt beiskolázva.

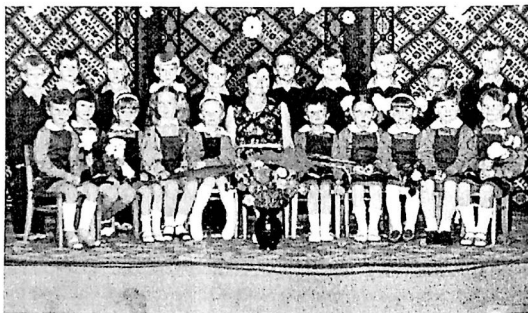
Az 1941-es újabb államhatalmi beavatkozás nyomán az iskola megmaradt 2 tanerős, 7 osztályos református egyházi iskolának, melyben Székely Kálmán igazgató és Rusznyák Anna másodtanító tanítottak. Működött azonban állami iskola is, ahol, az 1942-es adatok szerint, Lőrincz Róza volt az igazgató és Asztalos Gyula a másodtanító.

A II. világháborús front okozta pusztításokat nem kerülte el az iskola sem. Csak a református egyházi iskola maradt fenn, és működött egy tanerővel és Zsigmond Pál lelkész-tanítóval. Az iskola épülete épségben maradt, de a tanszerekben károk keletkeztek. A tanerőhiányt megsínylette az iskola. Végső csapást az egyházi iskolára és oktatásra az 1948. évi tanügyi reform mérte, hiszen államosította az egyházi iskolákat, és betiltotta a vallásoktatást az iskolákban. Sőt, az iskolák tiltották az iskolás gyerekek templomjárását, de „fekete listára” került a templomba járó tanerő is.

Az államosítás után egységes 7 osztályos állami iskolát hoztak létre román és magyar tagozattal. Az 1959/1960-ban az iskola épületét kibővítették 5 tanteremmel, majd 1966/1967-ben 3 újabb tanteremmel és irodahelyiségekkel. Volt tanév, amikor 16 osztállyal működött iskola.

A régi református egyházi iskola épületében óvodát rendeztek be. Nagy Ilona és Răzvan Maria óvónők szervezték meg az óvodát a régi református iskolától elvett két világos tanteremben magyar és román tagozattal. Az óvoda napköziként működött hálószobával és

konyhával, ami nagyban könnyítette a mezői munkával elfoglalt szülők helyzetét. 50-60 gyermek járt rendszeresen napközibe. A kisóvodások a tantervek szerinti foglalkozások keretében sajátos, az iskolára előkészítő tevékenységet fejtettek ki. A foglalkozásokat időnkénti rendezvények tarkították. Az „anyák napja”, a „télapó érkezése”, valamint az iskolába készülő nagycsoportosok kibúcsúztatása izgalomban bővelkedő pillanatokot szereztek az óvodásoknak és óvónéniknek egyaránt. Érdemes nevelőmunkát fejtettek ki az óvónők. Munkájuk elismerését a tanügyi hatóságok értékelték is, amidőn a marosvásárhelyi óvónőképző diákjait bemutató előadásra Bergenyébe hozták, illetve amidőn 1982-ben Nagy Ilona óvónőt „érdemes óvónő” címmel tüntették ki. Az óvónők fáradtságos munkáját tisztelettel és támogatással viszonozták a szülők: Deák Gyula, Deák László, Borbély Sándor, Lőrinczi László családja, továbbá Hosszú Angela, Gálfi Péterné, Nagy Katalin, Szabó Etelka, Gagy Anna, Nagy Zsuzsa, Pete Gizella, Kovács Ilona és mások.

Búcsú az óvodától (80-as évek)

A „szocializmus éveiben”, de különösen a „Ceausescu diktatúra” éveiben az iskolát alárendelték a kommunista párt kultúrpolitikájának. A tanerők állandó ideológiai nyomás alatt, alapvetően azonban szakmai felelőséggel oktatták tantárgyaikat. Ezért nyerhette el az iskola a Magyar Autonóm Tartomány „elit-iskolája” minősítést. Az oktatás, illetve tanulás fáradságait enyhítették a tanárok szervezte kirándulások és sátorozások, melyeken a tanulók és tanárok mellett részt vettek egyes szülők is. Pénzalapot erre a gyümölcsfarmon végzett gyakorlatokon szerzett összegből biztosították.

A tanulók körében működő úttörő-szervezet, mely kezdetben ösztönző volt a tanulók számára, később, a „Ceausescu-korszak”-ban alapvetően a pártvezér dicsőítésének egyik formájává süllyedt le, és az kényszer lett a gyermekek számára. A lakosság „kicsi kommunisták”-nak bélyegezte őket, akik majd ha „megnőnek, lenyúzzák az emberek bőrét”. Ezt „lefülvélve” az úttörő tanulók szégyellték magukat.

Az 1989-es változások után is két tagozattal román és magyar nyelven 18 tanerővel, két épületben, 12 osztályteremben, megfelelő bútorzattal, fűtéssel és világítással, mellékhelyiségekkel felszerelt épületben folyt az oktatás. Ennek egyik alapvető sajátosságává lett, hogy a vallásoktatás visszatért jogos birtokára. A reformátusoknak Soós Emese vallásnővér, az ortodoxoknak a román tagozaton az ortodox lelkész vállalta fel a vallás oktatását.

Az évszázados múltú bergenyei iskola a falu előtt tekintélynek örvendett, a helység népe azt támogatta, századokon át fenntartotta. Az iskola az államosítás után is hasznos munkát végző, örömdetes eredményeket felmutató intézménynek bizonyult. A tanulás, az iskola a társadalmi érvényesülés, felemelkedés útjának-módjának bizonyult a letűnt időkben és napjainkban is. Hosszú azoknak a névsora, akik innen a bergenyei református egyházi iskolából indultak el, és megbecsülést s érdemeket nyerő értelmiségként szolgálták népüket, hazájukat. Íme ezek közül néhány:

A bergenyei iskolában tanultak

Nagy Zoltán tanító	Nagy Judit agronómus
Nagy Réka tanító	Berecki Erzsébet tanító
Kakasi Nándor kántor-tanító	Szabó Ferenc tanító
Nagy Erzsébet közgazdász	Gálfi-Bódi Tamás költő, festő és grafikus
Gálfi Balázs tanár	Nagy Botos Lilla technikus
Gálfi Zita tanár	Ruszi Gyula tanár
Kakasi Ella tanár	Oltean Felicia orvos
Oltean Petru technikus	Gálfi Katalin tanító
Szabó József tanító	Luca Rezi Maria tanító
Benő Mihály technikus	Benő Ferenc mérnök
Kozma Rózália tanító	Muresan Cornelia tanító
Borbély Sándor technikus	Ruja Robinson rendőrtiszt
Koronka Erzsébet Eliza tanító	Ruja Eugen rendőrtiszt
Koronka Zsuzsanna tanító	Nagy István zenetanár
Böjthe Zoltán tanár	Soós Emese vallástanár
Szabó Roza tanító	Pete Csaba festőművész
Pete Zoltán almérnök	Nagy Ilona asszisztens
Gálfi Sándor állatorvos	Nagy Erzsébet asszisztens
ifj. Puskás Ferenc jogász	Mezei Sarolta vallástanár, újságíró
Gálfi Tibor tanító	Nagy Hajnal tanár
Borbély Ilona tanító	Nagy Rómeó egyet. hallgató
Gálfi Nándor agrármérnök	Török Dezső egy. hallgató
Szabó Mózes tanár	Berecki Lehel egyet. hallgató
Szabó Rózália Mózesé tanító	Sămărghițan Nadia színésznő
Nagy Ferenc lelkész	
Soós Anna tanító	

A bergenyei iskola eredményei a mindenkori „mester uram” szorgalmát és hozzáértését dicsérik. Nem ismerjük valamennyit, kik a századokon át szolgáltak Bergenyében. A letűnt századokban és a közelmúltban itt működő tanerők - iskolamesterek, illetve óvónők, tanítók, tanárok - a falu lakosságának emlékeztére érdemesültek. Nevüket övezze tisztelet!

Iskolamesterek, tanítók, tanárok

Bikfalvi Imre – 1687 után	Kakasi Sándor – 1914-1915
Vadasdi Gergely – 1692-ig	Liszka Gedeon – 1914-1940
Vajai György – 1694-1695	Nagy Zoltán – 1918
Kibédi György – 1697	Lizskáné Zsigmond Klára – 1921-1940
Etédi György – 1699-1702	Lőrincz Erzsébet ref. isk. – 1941-?
Szentiványi Péter – 1709	Lőrinczi Róza áll. isk. – 1942-?
Sárdi József – 1710	Asztalos Gyula áll. isk. – 1942-?
Málnási József – 1712	Székely Kálmán ref. isk. – 1942-1944
Kecskeméti János – 1715-1716	Rusznayk Anna ref. isk. – 1942-?
Kádár Mihály – 1718-1722	Elekes Dömötör – 1945-1948
Albisi Azaria – 1723	Böjthe Rozália – 1945-1948
Mezei Márton – 1725-1727	Kakasi Pál – 1948-1949
Csanádi (Csinádi) Sámuel – 1728-1735	Várad Margit – 1948-1950
Csinádi János – 1736-1745	Kolozsvári Magda – 1950-1951
Pais Sámuel – 1745	Adorjáni Zoltán <i>igazgató</i> – 1950-1966
Pulcherecki Sámuel – 1746	Siposné Moréh Lenke – 1951-1956
Pais Sámuel – 1747-1748	Benedek Erzsébet – 1953-1955
Zilahi János – 1752-1772	Bobletec Domnița – 1954-1966
Benkő József – 1773-1776	Konyáné Nagy Margit – 1956-1958
Siklódi József – 1776-1779	Szabó Rozália – 1956-1987
Szászvárosi Pál – 1780-1789	Trattner Magda – 1958-1960
Szente Mihály – 1791-1804	Adorján Gizella – 1960-1964
Varró István – 1822-1845	Kocsis Ilona 1962 – 1965
Szabó István – 1845-1867	Komán Róza – 1961-1963
Kádár Márton – 1867-1914	Kozma Rozália – 1961-1983
Ifj. Kádár Márton – 1894-1914	Răzvan Aurel <i>aligazgató</i> – 1961-1968

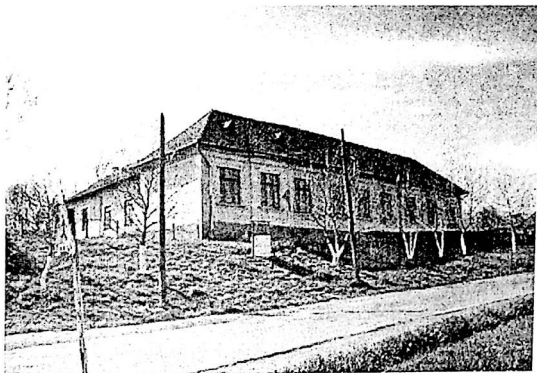
[Erdélyi Magyar Adatbank]

Selyem Erzsébet – 1961-1968	Coprean Tănase – 1971-1973
Szabó József – 1962-1963	Átyim Béla <i>igazgató</i> – 1972-1977
Ardeleanu Alexandru – 1963-1970	Mester Ágnes – 1972-1974
Bíró Éva – 1963-1968	Nagy Károly – 1972-1978
Bíró László – 1963-1968	Rezi Arpád – 1974-1990
Haiduc Ardeleanu Ana – 1963-1970	György László – 1975-1983
Ősz Zoltán – 1963-1998	Iszlai Margit – 1975-1978
Kocsis Mária – 1964-1966	Bányai Katalin – 1978-1979
Kósa Katalin – 1964-1990	Ruszi Gyula – 1979-1997
Márton Magda – 1964-1973	Dán M. Éva – 1983-2001-ben is
Nové Maria – 1964-1966	Székely Lajos – 1983-1990
Olteanu Aurelia – 1964-1985	Cătana Maria – 1985-2001-ben is
Nagy Péter <i>igazgató</i> – 1965-1999	Székely Erzsébet – 1986-1998
Dézsi János <i>aligazgató</i> – 1965-1980	Farcádi István – 1987-1991
Ősz Éva – 1965-1997	Balog Emese – 1988-2001-ben is
Vulkán Béla – 1966-1967	Puskás Enikő – 1989-1990
Rúzsa Rozália – 1966-1967	Petzinger Anna-Mária <i>aligazgató</i>
Ambrus Antal – 1967-1975	– 1990-2001-ben is
Bokor Nagy Ilona – 1967-1976	Halip Letitia <i>igazgató</i>
Câmpian Mărioara – 1967-1996	– 1991-2001-ben is
Fodor Olivia – 1967-1968	Nagy Ősz Judit – 1991-2001-ben is
Oláh Sándor – 1967-1971	Soós Emese – 1994-1999-ig
Székely István – 1968-1971	Vészi Irma – 1994-2001-ben is
Papuc Viorica – 1969-1976	Nagy Ilona – 1996-2001-ben is
Măgherușan Mihai – 1971-1976	Szász Ibolya – 1996-2001-ben is
Fodor Margit – 1970- 1982	Borbély Ilona – 1998-2001-ben is
Orban Erzsébet – 1971-1972	

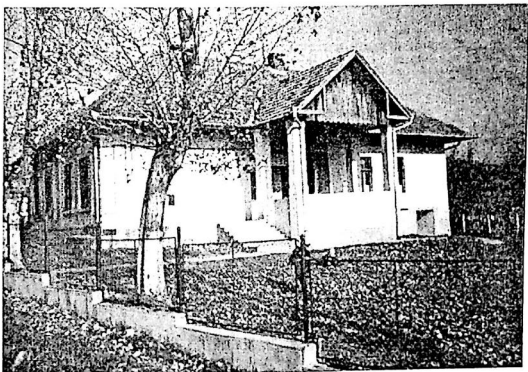
Óvónők

Sándor Margit – 1951-1962	Gede Erzsébet – 1990-1996
Răzvan Mária – 1962-1968	Hajdú Erzsébet – 1996-2001-ben is
Nagy Ilona – 1965-1990	Csorvási Tünde – 1996-2001-ben is

Nem tüntettük fel azokat a tanerőket, akik Bergenyében csak rövidebb ideig, helyettesként tanítottak.

Az új iskolaépület

Egykori nemesi kúria, ma iskola

Az 1966-1967-es tanévben „élskola”-nak minősített bergenyei román és magyar tannyelvű iskola tanszemélyzete:

- ülve: Ardeleanu Ana, Ősz Éva, Bíró Éva, Nagy Ilona, Rásvan Maria, Szabó Róza, Kósa Katalin, Márton Magda,

- állva: Vulkán Béla, Ősz Zoltán, Kocsis Mária, Nagy Péter, Ardeleanu Alexandru, Rásvan Aurel, Fodor Olivia, Bíró László és Kozma Rozália.

Tantestület 1973-1974-ben

KÖZMŰVELŐDÉS

A hagyományos világban a kalákák alkalmával spontánul megjelenő önkifejező, párszerző jellegű szokások (dal, tánc, mesemondás, találós kérdés stb.) képezték azokat az elemeket, amelyekből kialakult a polgári fejlődés korában kibontakozódó közművelődés. Elindítói között egyházi és világi értelmiségiek egyaránt jelen vannak. Kezdetben szerényebb egyházi könyvtárak és olvasóegyletek szervezte felolvasások, teadélutánok, szavalóestek, dalárdák, iskolai ünnepek stb. formájában jelentkezett e tevékenység, majd a magyar identitás nyilvános felvállalása és kifejezése igényeként terebélyesedett az mozgalommá.

A közművelődés e formái kimutathatók Bergenyében is a XIX. század hetvenes-nyolcvanas éveitől. Erdély hatalmi helyzetének megváltozása után, Barthos Gábor több évtizedes lelkipásztorsága, illetve Liszka Gedeon tanítósága idején bontakozott ki az erőteljesen a „népkönyvtár” munkájában, a „Petőfi-ünnepek” alkalmával, valamint az ifjúsági énekkar és műkedvelő egyesület előadásáiban, a nőszövetség szeretetvendégségeiben, az „anyák napján”, a „madarak és fák napján” stb. szervezett rendezvényeken.

A két világháború között, mivel nem volt a helységben „faluház” vagy „kultúrotthon” a rendezvényeknek az iskola adott helyet. Amint az idősebbek elmondják, különösen a népszínműekkel (Gárdonyi Géza: A bor, a Sári bíró stb.) nyerték meg a bergenyeciek tetszését. De emlékezetes maradt számukra az 1921. évi Panitban tartott gazdanap is, amikor a bergenyei Nagy Ákos monológja aratott nagy sikert. Az „előadásokat” szokásosan „reggelig tartó bál” követt.

A II. világháború utáni években, különösen a helység „kultúrotthona” felépítése (1957) után bontakozott ki Bergenyében is biztató magyar közművelődési élet. Adorjáni Zoltán tanító

vezetésével citeracggyüttes alakult, melynek Iszlai Nagy Ferenc, Muntean Gheorghe, Nagy Géza és Soós András voltak tagjai, amely több versenyen mutatkozott be sikeresen. Működött egy szűkebb keretű zenekar is, mely bálók alkalmával lépett fel. Muntean Gheorghe, Ruszi József, Benő Ferenc és Soós András voltak tagjai.

A bergenyei „színhátság fénykora” az 1960-as években bontakozott ki. Kozma Rozália tanítónő, majd Nagy Ilona óvónő nevéhez fűződik e tevékenység. A helységben ezekben az években három színhátság csoport is működött: az ifjaké, a házásoké és a tantestületé. A korban közismert népszínművekkel arattak sikereket. A házások csoportja (Nagy Árpád és felesége, Gagy Ferenc és felesége, Gálfi Péter és felesége, Gálfi Béla és felesége, Muresán György és felesége, Nagy Zsándár József és felesége, Péter Lőrinc és felesége, Soós Albert és felesége, Soós Pál, Gálfi Imre, Benő Mihály és mások) igényesebb színművekkel is megjelent a helység színpadján. A nagyfokú érdeklődés miatt előadásait külön be kellett mutatniuk a felnőtteknek és külön a gyermekeknek. Sikeresen lépett fel a házások csoportja Panit, Kövesd, Csittszentiván, Mezőfele, Mezőkölpény, Bánd stb. helységeiben is. A színpadi kellékek és ruhák biztosításában a marosvásárhelyi színház segítette a bergenyieket. Szállítóeszközt a mezőgazdasági géppark vezetője, Borbély Sándor biztosított. Lelkesedéssel vettek részt a közművelődésben a fiatalok, iskolások (Bartha Sándor, Deák Gyula, Faluvégi Gálfi Erika, Gálfi B. Attila, Gálfi Barabási Erika, Gálfi László, Lőrinczi Farkas Ilona, Sárosi Gálfi Attila, Török Dezső és mások).

Nyilván, a közművelődési élet hozadékát nem az előadások művészi színvonalában kell keresni, hanem a faluközösséget összehozó, összetartó erejében, abban, hogy nem a kocsmá, az ivászat kötötte le az egyszerű emberek figyelmét, idejét, hanem a rendezvények.

E rendezvények alkalmával a fiatalok népviseleti ruhában jelentek meg. Ők képezték az események fénypontját mind az ünnepségeken, mind a hagyományossá vált szüreti bálókön, amikor a legények lóháton, a lányok meg szekereken, székely ruhába öltözve, vonulnak végig a falun.

Szüreti bálra készülő csözlányok

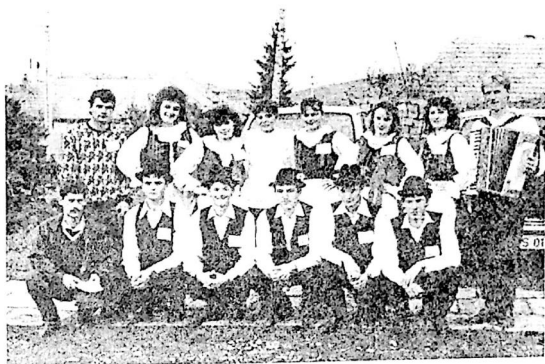
Az 1985-ben rendezett sakkverseny résztvevői

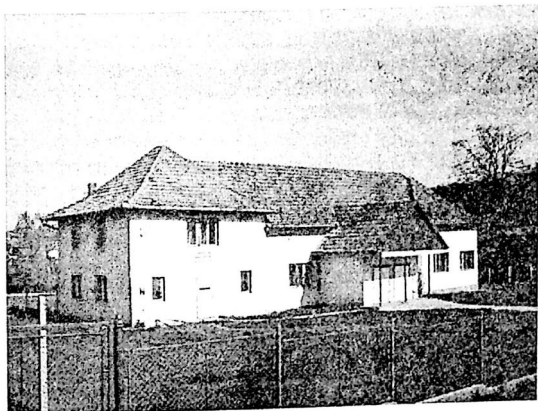
A „Fahúrossza” szereplői

A „Garázs” szereplői

A mezőbándi „Gyongykoszorún” résztvevő bergenyei fiatalok.

Bergenyi kultúrotthona

MEZŐBERGENYEI ÉLETMÓD

A bergenyei ember életmódját alapvetően befolyásolta, lényegileg meghatározta állattartó-földművelő foglalkozása, valamint az általa lakott falu és élettér mezőségi jellege. Ez szabta meg paraszti életformáját, életvitelét, lakóháza, gazdasági épületei, de szintűgy étkezése, ruházata, használati tárgyai alapanyagát, jellegét, minőségét, bár etnikumához és vallásához kapcsolódó anyagi kultúrája, sőt, szokáselemei és hiedelemvilága is sajátosan árnyalták azt. Ennek bemutatására kellene vállalkoznunk ebben a fejezetben.

Feladatunkat megnehezíti az írott források hiánya ugyanúgy, mint a mezőségi építkezési anyagok és építkezés sajátossága, hiszen terméskő és fa hiányában az otthonot teremtő-építő szabad székelyek, székely és román szolgáló parasztok (jobbágyok és zsellérek) csak rövid élettartamú épületeket tudtak emelni. Így, ellentétben például a csíki, háromszéki és udvárhelyi állapotokkal, itt legfeljebb XIX. századi lakóházakat találunk. Ezek építési alaki-formai külső jegyeiből kell visszakövetkeztetnünk a letűnt századok hagyományos lakóházaira, gazdasági épületeire. Igaz, rendelkezünk Bergenyé, valamint a szomszédos falvak lakóházaira, használati tárgyaira, ruházataira, ételeik alapanyagára stb. vonatkozó kevés, de beszédes árvaszéki okirattal (testamentummal, vagyonösszeírással, vagyonmegosztási jegyzőkönyvvel). Ezek analógiájára is fogalmazhatunk meg Bergenyére érvényes megállapításokat és következtetéseket.

Családkép 1937

AZ ÜLÉSHELY VAGY BELSŐSÉG

A bergenyei nemzetségi, több nemzedékes, de az egyetlen nemzedékes család, élettevékenységének java is – amint közismert – a nemzetségi telken, régiesen üléshegyen, vagyis a belsőségen zajlott. Itt helyezkedett el háza, mely menedéket biztosított hideg és hőség, eső és hó ellen; pihenést nyújtott a mindennapi fárasztó munka után, vagyis ahol aludt és étkezett, ahol tartotta ruháit, ágyneműjét, használati tárgyait, esetleg gabonáját. Ugyanakkor e házban fogadta vendégeit, tartotta gyermekei keresztelője, esküvője alkalmával ünnepségét, itt ravatalozta fel meghalt családtagjait. De ugyancsak a belsőségen építette fel sütőházát, gazdasági épületeit (istállóját, disznópajtáját, csűrét, törökbúzaszakasát, gabonását stb.), nem különben kútját, itatóvályúját és különböző rendeltetésű fészereit, színjeit.

Bergenyé esetében - mezősegi faluról lévén szó – az üléshelyeket nem egyetlen, itatásra alkalmas patak vagy folyó mentén, hanem szétszórtan, a napfényesebb nyugati oldalon alakították ki a szabálytalanul kanyargó faluútja mentén, valamint a nyugati oldalakról a Falu-patakába (Zúgó) szaladó Hosszúpataka, Koronka-pataka, stb. mellett vagy közelében, az utóbbi században pedig a Zúgó-patak mentén, de oly módon, hogy legyen az üléshelynek alkalmas „marhajáró sikátora” az országútja felé.

A bergenyeciek lakóházainak építéséből kitűnik, hogy a „Tó” dűlőben és más helyeken is megkezdték a téglavetést, a kivetett téglát ki is égették. Ettől kezdve már nagyobb és modernebb lakásokat építettek, ami rendszerint állt: piciumból (tornácból), középső szobából (konyhából) és első szobából (halottas szobából).

A nagyobb gazdáknak 15-20 állatot kitevő állományuk volt, a közepes gazdák pedig 5-10 állattal rendelkeztek, még a szegényebbek is részbe kaszált takarmányból és kapált kukoricából eltartottak egy-egy tehenet, sertést, néhány juhot és baromfit. A bergenyeciek sokféle terméket szállítottak Marosvásárhely piacára, ami pénzforrást jelentett. Több esetben átalvetővel a hátukon gyalog járták meg a marosvásárhelyi piacot. Fokozódott a mezőgazdasági termelés, és a búza, kukorica, burgonya, árpa és zabon kívül a 40-es évektől egyre nagyobb területeken termesztették a cukorrépát és a napraforgót is. Megemlítjük az úgynevezett Falusi szőlőhegy telepítését, ami több éven át megfelelő műveléssel elég bő termést hozott. Sajnos ez a telepítés az idők folyamán teljesen kiveszett. Itt említjük meg a „Juhok-gödre” dűlő északnyugati oldalára telepített 5 hektárnyi nemes szőlőt, ami teljesen tönkre ment. Ezzel magyarázható, hogy ma Bergenyé határában szőlős egyáltalán nincsen. Azért mindenki nagy szorgalommal és szeretettel ápolja, gondozza, és gyarapítja az udvari és kerti szőlőlugasokat, s ma ezek biztosítják a falu eléggé szegényes borforrását, s nem utolsó sorban díszítik, szépítik a falut tavasszal, nyáron és ősszel.

A bergenyeciek már a legrégebb időktől kezdve gondoskodtak a

határutak, hidak, legelők, kutak és középületek építéséről és karbantartásáról. Ezek közül sok még ma is használható. A középületekről a későbbiekben szólnunk: templomok, iskolák, kultúrotthon, stb.

A háztáji gazdaságokban, telkeken általában kelettel szemben helyezkedett el a lakóház. Szemben vele a sütőház, amelyet az utóbbi időben felváltott a nyári konyha, vagy a lakóházhoz csatolt „lecsapó”. Az istálló a szénaszínnel együtt volt építve fából, amit a szalmásgabona berakására használtak cséplésig. Itt tartották a különböző gazdasági felszereléseket is. A lakóház folytatása volt a gabonás, amely alatt pince is volt. Ezeken kívül minden gazdasági udvaron volt tyúkház, disznópajta, amelynek rekeszei a koca, a hízók és növendék sertések tartására szolgáltak.

A lakások bútorzata fenyőfából készült. A régi bútorzat két ágyból, egy ruhásszekrényből, üveges almáriumból — alatta kasztannel —, kanapéból, asztalból és székekből állt.

A hagyományos ételek, amiket hétköznapokon fogyasztottak, a következők: lucskos káposzta, krumpligulyás, csirkepaprikás, hagymatokány, paszulyleves, törtpaszuly, laskaleves, paradicsomleves, fokhagymás leves, tejbelaska. Általában mindennap egyszer puliszkát főztek, amit túróval, tejjel, vagy különböző mártásokkal és tokányokkal fogyasztottak.

A nyelvjárás elég közel áll az irodalmi nyelvhez, azonban még ma is felcserélik a magánhangzókat, így ilyen mondatokat is lehet hallani: „jüttek a várasba, hagy vegyünk cukrat”. Azt is meg kell jegyezzük, hogy a románok többségükben, főleg a régi lakosok, elég jól beszélnek magyarul. Régebben a magyarok viszont gyengén, vagy egyáltalán nem tudtak beszélni románul, főleg az öregebb asszonyok. Megtörtént, hogy két-három ember románul társalgott és egy magyar érkezett társaságukba, udvariasságból a szót rögtön magyarra fordították.

A LAKÓHÁZ

Az üléshely-belsőség szerepköre szerinti központi helyén, általában keletre néző ajtóval és ablakkal rendelkező ház állott, melynek a tulajdonos anyagi állapota és szándéka szerint többkevesebb sejtje (helyisége) volt, és melyet úgy építettek fel, hogy a sajátosan gazdasági építmények — istálló, sertésól, juhakol, tyúkól, trágyadomb — hozadéka (trágya, trágyalé) sem száraz, sem esős időben ne szennyezze annak környékét, bejáratát. A többi gazdasági épület — csűr, csűröskert, törökbúzakas, gabonás — illetve sütőház, kút stb. az üléshely egyenes vagy lejtős jellege szerint kapott elhelyezést. A belsőséget az utcaajtón és a nagy kapun lehetett megközelíteni. A gyümölcsöstől azt kertelés és kapu választotta el. Ennek jellege lehetett természetes, vagyis tövis vagy sövény kertelés és kapu, illetve lécből, deszkából készített.

Az 1841-ben kolerában elhalt bergenyei Kerék Antal és felesége Lőrincz Eszter hat gyermekére maradt háza, belsősege és tíz holdnyi birtoka leírásában az alábbi kép tárul elénk az üléshelyről. Az üléshely patak mellett helyezkedett el. Rajta ötsejtű (szobás), nádfedeles lakóház állott az alábbiakból:

- első ház két ablakkal és ajtóval,
- nagy ház „négy karikás ablakkal” és ajtóval,
- hátsó ház kétfelé nyíló két ablakkal és ajtóval,
- oldal ház ablakkal és ajtóval,
- konyha ablakkal és ajtóval.

A ház alatt pince épült, elülső részén pedig tornác vette körül. A konyhából vesszőből font cserény vezette el a füstöt. Az udvaron fagárgyás kút, istálló, csűr, törökbúzakas és sertésól tette szolgálatát. Az udvar „felső részén” kertelés állott, illetve választotta el a gazdasági udvart a gyümölcsöstől, melyben 70 szilvafa, 10 almafa, 10 tő veresszőlő és 20 tő egres adott termést. A kertet kétszáz fűzfa övezte. Természetesen, nem egy szegényebb szabadrendű vagy jobbágy lakóházáról van itt szó. Kerék Antal ugyanis kismemes volt.

Épültek bizonyára Bergenyében is szerényebb vagy éppen nemesi lakóházak is, ugyanúgy mint a mezőkölpényi 4 zsellérral rendelkező Vajda György esetében láthatjuk egy 1797-ből ránkmaradt árvaszéki iratból. A jelzett irat szerint az említett évben kisnemesünk lakóházát így jellemzik: „egy sövény oldalú cserefából épült régi ház, első kis házával, pitvarával és hátulsó házával”, melynek papiros ablaka helyett három ablaküvege volt. A lakóház pitvarába építették be a sütökemencét és a konyha tűzhelyét. Udvara kettős volt. Külső udvarába új kapu vezetett. Ezen volt kisajtó is. Egy szalmafedelű színben sertésól állott. Náddal fedett három szakaszos istállója volt és cserefából épült csűrje, melyben rozs és elegybúzás asztagok állottak. Az „istálló híján” (padlásán) szénát tároltak, de tároltak szénát boglyában az udvaron is. A csűrben — érdekes megoldásként — három törökbúzakast helyeztek el.

Az én házám (Ősz Zoltán)

Kút egy ház előtt (Ősz Zoltán)

Sőt, a szabédi Káli Nagy Ferenc, akinek 1821-ben mindössze egy zsellére volt, az alábbiakban jellemzett üléshellyel rendelkezett: állott azon „egy kisdud, zsendellyel fedett rakófa ház”, egy „szalma fedelű marha pajta”, „egy rakófa cserép fedelű gabonás”, „két sertésöl ereszivel”, „lécből készített kisdud törökbúza kas”. A telket pedig „tövis kertek” és „két nagy létzes kapu” vették körül. Igaz, a nevezett Káli Nagy Ferenc, leányára, Sárára oly gazdag kelengyét hagyott, hogy annak „inventárium” ma is párját ritkító jegyzéke a népi szötteseknek, varrottasoknak, egyáltalán a népelet és a népi kultúra tárgyi világának.

A szolgáló emberek (jobbágyok és zsellérek) lakóháza, legfeljebb

szerkezetében, ritkábban „háza”-nak (a ház helyiségeinek) számában hasonlítható a kisnemesekéhez. Bergenyé közelében is „a Bándra járó úton” Korsó Mihály zsellér házaról 1802-ben azt jegyezték fel „egy igen omladozófélben lévő ház és pitvar majd csupa oldalai nélkül, de most actu lakják”, „kert körülötte majd csaknem éppen semmi tövis gyepű”. Ugyanakkor feljegyezték, hogy „ezen jószágon vannak valami boros almafák és felesszámú szilvafák...”. Az ugyancsak bándi zsellér Borsa Makavej olyan jobbágyi telken lakott az említett évben, amelyen volt „egy kis ház pitvarostól”, de amely „valami rossz töviskerttel vagyon bekerítve”. Volt azonban olyan jobbágyi telek is (Borz Todor bírta), amelyen állott ugyan „egy lakható ház”, de a „pitvar oldala csak nádból” állott, vagyis azt nem tapasztották be paticcsal, hogy „tartsa a melet”.

Amint azt megtudjuk az 1785. és 1820. évi úrbéri összeírásokból, a jobbágyi és zselléri házakat hagyományosan a birtokos nemeseknek kellett építeniük. Azt — akár a jobbágyi vagy zselléri telkeket — használatra adták jobbágyaiknak és zselléreknek. Ezek pedig a maguk során szorgalmuk szerint megtapasztották a házat paticcsal, illetve időnként kimeszelték.

Végeredményben, a hagyományos világban Bergenyében az adózó népesség (kisnemesek, szabad parasztok, jobbágyok és zsellérek) egy-három, sőt több helyiséggel rendelkező házakat építettek. A jobbágyok és zsellérek háza általában szegényesebbek voltak, és agyagból készültek.

A hagyományos világ letűnte után a nemesi lakóházak továbbra is „rakófa”-ból épültek mutatósan, és abból építették éppenséggel a papilakot is, melyet a nemesi házak mintájára terveztek, mint ahogy az történt Bergenyében 1852-ben, ahol a reformátusok annak első-, hátsó- és oldalházat építettek „turajfából” — egy korabeli feljegyzés szerint — éppen olyan formán, hogy „a Koronka János Úréhoz hasonló” legyen. Valamivel később azonban téglából emeltek papilakot, bár azt még mindig zsindellyel fedték. Az ortodox hívek ellenben csak a XX. század elején tudtak téglaházat építeni papjuknak. Az 1939-ben álló

kántori lakot ellenben még mindig „földház”-ként említik.

Épült Bergenyében néhány mutatósabb, terméskőből és téglából emelt nemesi kúria is, mint amilyen a napjainkban iskolának átalakított, de alapelemeit megőrző, 1910-ben befejezett, öt házból (szobából) konyhából és pincéből álló Nagy Elck-féle kúria is. Az Ősz Zoltán tanár tulajdonát képező, talán a két világháború között emelt Koronka Gyula-féle ház, fából épült ugyan, azonban a régi hagyományos bergenyei lakóház elemcseit (elsőház, pitvar, konyha, a házat körbe övező tornác) örökölte. Igaz, az úgynevezett „picium”-mal (filegoria, veranda) bővült. Ezt a hagyományos kúriáktól vette át az építető.

A lakóházak a bergenyei belsőségek oldalas elhelyezkedésének betudhatóan nem mindig épültek utcaszintre. Ezért egyfajta rendezetlenséget kölcsönöznek a falu képének.

A LAKÓHÁZ BÚTORZATA

A lakóházat általában – még a kismemesek esetében is – a paraszti, a földművelő-állattartó életforma szükségelte bútort, használati tárgyak, anyagok, ruhaneműk, ágyneműk stb. népesítették be. A már idézett 1848. évi árvaszéki irat szerint Kerék Antal esetében szekrények, asztalok, ülőszékek, ágy, mosószek, mosótekenő, dézsa, pálinkafőző üst, tálal, kosarak, kisebb és nagyobb csebrek, kád, légej, szuszékok alkották a lakás bútortát.” A mezőkölpényi kismemes Vajda György 1797. évi lakásberendezéséhez viszonyítva, bizony ez szegényesnek tekinthető, hiszen ennek házában egy kis kerek asztalt, hat festékes széket, fiókos festékes „gúnyatartó pad”-ot, „vén leveles ládát”, „singes ládát”, üstöt, mozsárt, ordafőző üstöt, nyárs- és pecsenyesütőt, palacsintasütő serpenyőt, flintát, pisztolyt stb. soroltak fel a lakás bútortataként, sok más edényfélével. Igaz, a Kerék Antal lakásának bútortatát ennek testvérei már „megdézsmálták” mielőtt az abban található bútorokat és használati tárgyakat az árvaszéki tisztek összeírhatták volna. Ezért találunk csak „viseltes” vagy „rossz” bútorarabokat, „ruhadarabokat”, pedig az a tény, hogy

adott helyen „négy pár csizmaszárat” is feljegyeztek, arról árulkodik, hogy az nem is lehetett „szegényes”.

Amint láthatjuk, kizárólag a legszükségesebb bútortatot találjuk a kismemesi házakban. Kivételt, talán, a néhány könyv és a régi „székely láda” képez, ami feltételezésünk szerint a hagyományos székely tulipános láda lehetett. A szabad székelyek, illetve a jobbágyok és zsellérek házának bútortzata, minden kétséget kizáróan, jóval szegényesebb lehetett. Ha egyáltalán (főleg jobbágyok és zsellérek esetében) volt valami bútortzat ezek házában!

„GÚNYÁK” ÉS ÖLTÖZKEDÉS

A bútortzatot az ágyneműk és „gúnyák” egészítették ki, no meg a főzéshez, étkezéshez és tároláshoz szükséges edények. Ezek jellegét meghatározta — amint erről már szóltunk — a népesség mezőségi állattartó-földművelő jellege. Teljesen érthető, hogy ruházatának alapanyagát a helységben hagyományosan termesztett kender, a tenyésztett juh gyapja, valamint állati bőr képezte. Bergenyében a „kenderföld” gyakori említése a fennmaradt XVIII. századi határjárások és különböző összeírások alkalmával, valamint a mezőbergenyei jobbágy- és zselléraszonyok fonási-szövési munkakötelezettségének többszöri említése az 1785. és 1820. évi úrbéri összeírásokban, szemléletesen tanúsítják ezt. Erről árulkodnak azonban a tiló és tekerőláb munkaeszközök, valamint a vékaszámra emlegetett kendermag, illetve a rossz bunda stb. jelenléte a már említett Kerék Antal összeírt használati tárgyai és anyagai között. Ezt igazolja az a tény is, hogy 1820-ban a helységben 8 parasztszabó és 4 csizmadia működött. Nyilván ezek készítették a helység lakói „gúnyáit”. A szőttesek és varrottasok készítésében jeleskedtek a mezőségi székelymagyar falvak is. A szabédi Nagy Sára apja „kurialis helyén” örökölt „kelengyéjében” a szőttes anyagok és ruhafélék sokaságát találjuk említve. Íme:

„egy végben szürke szokmány posztó”,

- „egy háznál szőtt viseltes komotli”,
- „három férfi kender ing lábravalóstól”,
- „egy fejrénep kurta kender ing”,
- „egy viseltes kender surtz”,
- „egy kék fejtős kendőző kendő kenderből”,
- „tízanharosba szőtt kender vászon egy végben 23 singes”,
- „egy veres materia”,
- „viseltes fejrénep bunda, fejr nyúlprémmel, fejr báránybőr béléssel”,
- „egy vég kender vászon 42 sing”,
- „egy kaposznya szín új posztó szoknya”,
- „egy viseltes férfi báránybőr kosok”,
- „egy férfi hosszú báránybőr kosok”,
- „egy végben 24,5 sing kender vászon, végében egy takaró ruha”,
- „két nagyobb és két kisebb bors hímes abrosz”,
- „egy veres csíkos abrosz”,
- „egy macskanyomos abrosz 3 szélben”,
- „egy barackmagos abrosz”.

Azt hangsúlyoznunk kell, hogy a felsoroltak csak kis hányadát képezik az említett Nagy Sára „kelengycijének”.

Nem bergenyei adatok ezek az utóbbiak, de a bergenyei református egyház XVII-XVIII. századból fennmarad „úrasztali abroszai” nem hagynak semmi kétséget abban, hogy a falu asszonyai és leányai kenderből nemcsak „úrasztali abroszt”, hanem a fentiekhez hasonló vásznat, kendőt, inget stb. szőhettek és szőttek. Kerék Antal testvérei midőn „megdézsmálták” az elhalálozottak hátramaradott ruháit és ágyneműjét ugyanúgy, mint a bútorzat esetében, csak a „viselteseket” és „rosszakat” hagyták vissza. Ezek között párnákat (kettőt), derékaljat, egy rossz ágytakarót, egy rossz bundát, nadrágot és „négy pár csizmaszárat” találtak az árvaszéki összeírók.

A bergenyeciek öltözködésére kihatott nemcsak földművelő-állattartó foglalkozásuk, hanem székely kötelezettségeik jellege is. A férfiak a fejedelemség végéig katonai kötelezettségük teljesítéséhez elengedhetetlen öltözetet viseltek. Ennek tartozéka volt az önálló

fejedelemség korában, de a XIX. század derekán is – amint azt Kerék Antal esetében jeleztük – a csizma és csizma-nadrág és bizonyára – amint a szabédi példa mutatja – az ehhez tartozó szokmány (posztó kabát), no meg a fehér kender ing és lábravaló, a rövid vagy hosszú juhbőr ködmön (kosok = kozsok).

Ugyanakkor, amint más székely székek példája mutatja, a mezei munkálatok idejére a férfiak bocskort viseltek meg a XIX. század végén is. A következő században - különösen a XX. század végén - erősen hatott a bergenyei férfiak öltözetére is a közeli város a városi öltözködési divat.

Régi viselet

A nők rövid vagy hosszú kender inget, kenderből, esetleg flanellből, kartonból néha éppen gyapot gyoicsból készített „komolit” (komodli), vagyis réklit (blúzot), szőttes posztó szoknyát, különböző anyagból, gyakrabban csak kenderből, gyapotból készített „fersinget”, köntöst vagy női felső ruhát, surcot, kendőt, („székely kendőt is) báránybőr bundát, néha éppen nyúlprémes bundát és bizonyára csizmát viseltek. A mezei munkálatok idejére azonban ők is bocskort vettek fel lábukra.

A bergenyei házi szövés hagyománya fennmaradt egészen a huszadik század első feléig. A helység szülöttje, Mirtsáné Koronka Zsuzsanna visszaemlékezése szerint a szötteket, csergéket, posztót, lópokrócot végben feltekerve tartották, míg jöttek a görgényiek, akik azokat felvitték dűrűckölni, majd azokat két hét múlva visszahozták kikészítve hiánytalanul. Régi lehetett ez a szokás, ha ilyen volt a kölcsönös bizalom bergenyeciek és görgényiek között.

A II. világháború utáni „új világ”-ban a városiasodás, de mindenekelőtt az úgynevezett „átkos” befejezte a hagyományos paraszti társadalom szétzúzási folyamatát. Általánossá vált a gyári ruházati cikkek használata. A hagyományos „székely ruha” visszavisszatért régi rendeltetéséhez, de már csak közművelődési előadások kellékeiként vették fel azokat néha-néha a fiatalok. A régi szöttek varrottasok eltűntek a falu lakóinak a „ruhatárából”, a kender és gyapjú feldolgozásához és szövéséhez szükséges munkaeszközök felkerültek a padlásokra vagy „elszálltak a házak kéménycin” az örök feledésbe.

A gyermekek öltözete — úgy tűnik — csak abban tért el a felnőttekétől, hogy gyermeki méretekhez voltak szabva. Így emlékeznek vissza az idősebbek gyermekkoruk öltözetére.

MINDENNAPI ÉS ÜNNEPI ÉTKEZÉS

Az erdélyi ember étkezésének alapvető sajátossága, hogy szeret sok kenyeret és puliszkát enni. Az étkezésében akkor beszél válságos időről, ha nincs meg a „mindennapi kenyere”. Ez tűnik ki a megfaggatott öregek beszédeiből, de ez a régi okiratokból is. A kenyér és puliszka „körítése” azonban változott nemében és ízében vidékenként, hiszen másként főztek és főznek a Maros-mentiek, Nyárad- és Küküllő-mentiek, másként a Szamos-hátiak, másként a mezőségiek, megint másként a csíki székelyek. De mindenik vidék ízletesen „megadva főztének a módját”, „savát-borsát”.

Mikor alakult ki ez az étkezési kultúra, illetve hogyan alakult az koronként, tájegységként, így például a Mezőségen, és annak olyan

kis helységében, mint amilyen Mezőbergenye? Ez a történetírás, illetve történeti néprajz egyik fehérfoltja, tisztázatlan kérdése még.

Az tény, beszélhetünk a „katolikus kor” étkezési kultúrájáról, amikor közismerten nagy tere volt a húsevésének, és amikor a katolikus egyház mintegy 140-160 böjtnapot tartott, amikor tilos volt húst enni, ellenben ehettek a hívek halat. Egyébként, a mezőszégi nagyszámú halastó fenntartása, majd megcsappanása a reformációt követően, tagadhatatlanul ehhez a gyakorlathoz kapcsolódik. A húshagyó napok hatása kimutatható a reformáció után a reformátusoknál is, hiszen itt is tartották a pénteki böjtot. Beszélhetünk tehát a reformációt követő étkezési kultúráról. De ez az étkezési kultúra is változni látszik a Mezőségen a román népesség gyors gyarapodásával, ami során a XVIII. században felfutott a juhtartás és a disznó helyett szívesebben tartanak juhot, mely kitűnő tejállat, és tejéből jó ízű sajtot, túrót és ordát lehet készíteni. Gyapjas bőrért a hideg erdélyi telekben is helytálló bunda, lenyírt gyapját pedig gyapjuszövet gyártására lehet felhasználni. Talán megjelentősebb változást hozott – különösen a szegényebb néprétegek soraiban – a törökbúza elterjedése a XVII-XVIII. század fordulóján mindenképpen ami során a szolgáló parasztok, de a szabadrendűek is szívesen sütöttek törökbúzalisztes kenyeret, és megkezdődött a törökbúzaliszt sokoldalú felhasználása emberi és állati táplálkozásra egyaránt. A harmadik korszakalkotó változást a XVIII. század végén és a XIX. század elején hozta a pityóka vagy burgonya meghonosodása és elterjedése. A kortársak úgy tartják, hogy a XIX. század második évtizedének pusztító éhínsége idején, a pityóka mentette meg Erdély, különösen pedig a Mezőség népét az éhhaláltól.

Milyenek is voltak Mezőbergenye étkezési szokásai, elterjedtebb mindennapi és ünnepnapjaitól? Nehéz ilyen irányba faggatni az okiratokat. Némi támpontot nyújtanak azonban a XVII-XVIII. század fordulójától fennmaradt adóösszeírások, melyekből megtudjuk, mit is természetettek, milyen állatokat tenyésztettek és tartottak a helységben? Az 1694/1695-1713. évi adókötelezettségekből megtudjuk, hogy

Bergenyében az „adózó nép” (kisnemesek, szabad székelyek, jobbágyok és zsellérek) „felesen” termesztettek búzát, zabot, árpát, kölest, borsót, de törökbúzát is, no meg bőségesen bornak való szőlőt. Ugyanakkor tartottak kevészámú lovat, főleg ökröt, tehenet, disznót, méhet és viszonylag nagyszámú juhot (9-10 darabot családonként). A katonaság eltartására (ctetésére) a jelzett időben mindenekelőtt búzát, húst, zabot, szénát és pénzt szolgáltatott ki. Ugyanolyan mennyiségben mint Panit, és valamivel kevesebbet, mint Madaras.

Ezek az adatok arra utalnak, hogy megmaradtak a hagyományos étkezési szokások, ételek, amikor sok húst és bort fogyasztottak. De meghonosodott a törökbúza és elterjedt a juhtartás. Belépett mindennapi ételeik közé a puliszka, mely kezdte fokozatosan kiszorítani a köleskását, és tejespuliszka, túróspuliszka, szilvaízes puliszka, tejesmálé, stb. formájában máig megtartotta előkelő helyét Bergenyében. A juhhús, a juhsajt és túró társult a marhahús, tej, sajt és tehéntúró mellé, már csak azért is, mert a juh igénytelenebb, mint a szarvasmarha, és fenntartása kevesebb fáradságot igényelt.

Minden bizonnyal állíthatjuk azt is, hogy 1750 körül termesztettek, és ételeikhez felhasználták Bergenyében a zöldséget és gyümölcsöt is. Sőt, olyan mennyiségben, hogy a belsőségekben termesztett zöldség és gyümölcs megadózhatónak bizonyult a korabeli adóhatóságok előtt. A jelzett időben a székely kisnemesek és szabadok kitarítottak a disznótartás, illetve méhtenyésztés mellett (7 egytelkes nemesnek 47 család méhkasa volt), de tartottak juhokat is, sőt, termesztettek törökbúzát, és nem is keveset. Nem is beszélünk a jobbágyokról és zselléerekről, hiszen egy családra átlagosan egy-egy disznó ha jutott, de ugyanakkor 11-12 juhot tartottak. Az előzőekben már többször emlegetett, 1841-ben elhalálozott Kerék Antal javai között egy véka fuszulykát, 12,75 véka törökbúzát, káposztát, ugorkát, murkot (sárgarépat), stb. említene az összeíró kiküldöttek. 1797-ben a kölpényi Vajda Györgynél, 1821-ben pedig a Szabédon lakó Káli Nagy Ferencnél sőt, Kerék Antalnál is olyan használati tárgyakat (légej, dézsa, pálinkafőző üst, pecsenyesütő és palacsintasütő serpenyő,

juhfejő veder, tehénfejő sajtár, dagasztó teknő, mozsár ütővel, pálinkás általag, borsajtó stb.) említenek, amelyek után következethetünk tulajdonosaik és más hasonló helyzetűek étkezési szokásaira, ételeire.

Nos, figyelembe véve ezeket, de az idősebb bergenyeciek, vagy bergenyéből elszármazottak elbeszéléseit, azt mondhatjuk, az étkezés és ételek változtak az évszakok függvényében, de aszerint is, hogy otthonában tartózkodott és étkezett a család vagy a mezei munkálatok miatt a határban és nyilván, az ünnepnapok, illetve böjt (román görögkatolikusok, katolikusok, ortodoxok) szerint. Étkezésükben a kenyér megtartotta uralkodó helyét. A törökbúza elterjedésével azonban naponként fogyasztott étel lett a törökbúzalisztból készített puliszka: este tejespuliszka, túrópuliszka, hagymatokány puliszkával, disznósírba fordított puliszka, disznóoldalas puliszkával, szilvaízes puliszka formájában. Reggel főeledel volt a szalonára ütött tojás, mely mellől tavasszal és nyáron nem hiányozhatott a saláta, télen pedig a sóskáposzta. Változatosabb volt a mindennapi délebéd. Tavasszal otthoni étkezésnél kedvelt volt a csengő- vagy erdeisaláta leves, csalánleves, kertisaláta leves, sóskaleves, zöldségleves, parasztcSORBA. A levesek savanyításához a székely-magyarok ecetet, a románok cibrért használnak. Nyáron maradt a salátaleves és sóskaleves kedvelt ételnek, de a zöldpaszulyleves, zöldségleves, lucskoskáposzta, krumpligulyás, krumplis tojásrántotta stb. is. Ha mezei munkára szólította a köteleesség a családot, a feleség, a családanya idejében „betarisznyálta” a „száraz ételt” (szalonnát, sajtot, túrot, hagymát, tojást, no meg pálinkát), előkészítette a légejt, hogy a kútnál vagy forrásnál friss vízzel töltsék tele. Délidőben pedig behúzódtak az árnyékba, és ott fogyasztották a munkában megnövekedett étvággal eledelüket. Este, otthon, a mezőről hamarabb megtért feleség elkészítette bőségesebb estebéd várta a fáradt férfiakat, illetve családot.

A helységben ma is élő öregek mindennapi ételeik között említik a télidőben és kora tavasszal hagyományos szárazpaszuly levest, füstölt hússal készített tárkonyoslevest, fokhagymalevest, a parasztcSORBÁT, a krumplilevest, krumpligulyást, aszaltszilva-, körte-és almalevest, az

ünnepnapra „laskalevest” vagy tyúkhúslevest, a disznóhúspecsenyét, ludaskását, melyet törökbúzadarával készítettek, a töltött káposztát, füstölt sonkát, „majorsághúst” krumplival és paradicsomszósszal, a törtpaszulyt disznóoldallal, a zsírbafordított káposztát, sütőtököt sültve és főzve, a dióslaskát, mákoslaskát, nemkülönb a tejesmálét, főttkukoricát, a híg- és kötespalacsintát, fánkot, csörögét, diós- és mákoskalácsot.

A bergenyei nők ragaszkodtak hagyományos elegeleikhez, de szívesen tanultak másoktól is. Mirtse Dezsőné Koronka Zsuzsanna asszonytól tudjuk, hogy a két világháború között Liszkáné Zsigmond Klára tanítónő a református iskolába járóknak háztartási leckéket tartott a növendékek, különösen a leányok nagy hasznára. Ennek hatására családukban ételek legfontosabb alapanyagaként használták a saját kertjükben termesztett zöldségfélét. Azt is elmondta, hogy a helységben állandó jelleggel működött mézárszék, ahol friss borjú- és juhúst lehetett beszerezni ételeikhez. Ha éppen szűkiben voltak húsnak, a városba tejet hordó bergenyeciek szívesen teljesítették ilyen jellegű kérését bárkinek.

Mai étkezési kultúrájukban érződnek a múltbeli szokások hatásai, bár a tömeges gyári termékek egyre inkább eltiporják, kiszorítják azokat.

Nem foglalkozunk e helyen az élet fordulóihoz (kereszteléshez, esküvőihez-lakodalmaihoz, halotti toraihoz, stb.) kapcsolódó szokásos étkezéssel, étkezési renddel, ételkkel, ezeknek a jelzett szokásokkal foglalkozó fejezetben kívánunk teret engedni.

TÖRTÉNELMI HELYNEVEK

Bergenyé népe, mint minden más mezősegi falu lakossága, névvel illette a helység dombjait, hegyeit, völgyeit, patakjait, a századok folyamán létrehozott és épített falubelsőség utcáit, élettere vetésmezőjének dűlőit, legelőit, itatóhelyeit, forrásait, kútjait stb., mint ahogy nevet adott saját gyermekeinek, sőt, háziállatainak is. E helyneveket a természettel folytatott együttélés és küzdelem egy-egy állomásának, határkövének tekinthetjük. Ezek fennmaradtak mindaddig, míg valamilyen természeti történés, átalakulás, éppenséggel emberi beavatkozás nyomán a hegy, völgy, patak, dűlő, legelő, itatóhely, forrás, kút, utca, út, épület stb. neve el nem veszítette szerepét, funkcionalitását, és új névvel nem illették azt.

A település életének első századaiból kevés írott emlék maradt fenn, és elenyésző a ránk hagyott helynevek száma is. A falu nevétől eltekintve ilyen helyneveket tulajdonképpen csak a XVIII. századból ismerünk. E században a falu határának kialakulása már befejeződött, és helynevei ekképpen tükrözik azt, bár változások kimutathatók a későbbiekben is.

A korabeli Magyarország helyneveit Pesty Frigyes 1864-ben megkísérelte egy országos kiterjedésű mozgalommal feltérképezni. A helységek előjárói — a falusbíró, jegyző és esküdtek — többnyire válaszoltak is a kezdeményezésre. Beküldött összeírásaikba azonban kisszámú helynevet tüntettek fel. Az előző századokból fennmaradt írott forrásaink (határjárások, osztálylevelek, összeírások, testamentumok, vallatások stb) és térképeink felhasználásával jóval gazdagabb képet tudunk bemutatni, mint ami kirajzolódik Pesty Frigyes munkájából.

A helyneveket okirati-térképi említésük idejének sorrendjében, az egyes éveken belül pedig betűsoros rendben mutatjuk be, lehetőleg

jелеzve annak jellegét (földesúri, jobbágyi szántó, kaszáló, forrás, patak, dűlő, út, stb.) vagy rendeltetését. Adatainkat a falu történetére vonatkozó forrásokból gyűjtöttük, ezért előfordulási helyüket külön nem jelezzük.

1744: ... az **Barátok Gáttya** nevű helyben ... - a marosvásárhelyi római katolikus egyház részjószágnak neve.

1750: ... **Omlás alatt** ... - a bergenyei református egyházmegye elzálogosított dűlője.

1754: ... **Soós patak oldalban** ... - adósság ellenében a bergenyei egyháznak elzálogosított szántó.

... **Kintsáson** ... - dűlő neve, ahol jobbágyi szántóföldek voltak.

... **Kollát** ... az egyházmegyének adós Szántó Györgynek volt ehelyen szántóföldje.

... **Ökörtilalmas** ... - dűlő a Kolláth mellett.

... **Közép Orron** ... - szántóföldek dűlője.

... a **Megnéző** alatt ... - határrész, amelynek rendeltetése ismeretlen.

1756: ... alsó forduló határ ... a helység vetésmezőjének a „felső forduló határral” váltólag használt része.

... **Borsó-Domb** ... - szántóként, borsóval vetett dűlő.

... **felső forduló határ** ... - a Bánd felé elterülő vetésmező, melyet váltólag használtak „az alsó forduló határral”.

... **Hosszú Nyíl** ... - kaszáló szénafüvek dűlője.

... **Innenső Sospatak** ... - szántóként művelt határrész.

... **Kerek domb** ... - szántóként művelt domb.

... **Közép Orron** nevű hely ... - határrész.

... **Szabad fű** ... - kaszálóként használt közföld.

... a **szőlők** alatt ... - szántóként művelt dűlő

1767- ... **Bergenyé útja** ... - a helységen áthaladó faluútja.

... **Bércz** ... - határrész, melynek rendeltetése ismeretlen.

... **Borsó szer** ... - borsó művelésére fenntartott dűlő.

... a **Csorgó** ... - legelőnek használt határrész.

... a **Deégi részföld** ... - valamikor a XVII. században élő egyik székely család egykori birtokának neve.

- ... a Dombod fő nevezetű hely ... - a XVII. században élő bergenyei család után elnevezett és az ország útja mellett fekvő szénafü.
- ... a Falu közönséges közép aljában helye ... - a helység belterületén áthaladó út vagy utca.
- ... a Falu közönséges Marhákat legeltető helye ... - marhalegelő.
- ... a faluból kijáró ország-útja ... - Bergenyén áthaladó országút.
- ... a Falunak lóköthő helye ... - a Bánd felőli faluvégén, az országút mellett található szénafühely, mely egykoron a hadbavonuló székelyek, valamint a széki és felsőbb tisztek lovainak legeltető helye volt.
- ... Hetes kút ... - az országút melletti kút neve.
- ... Kertek vége ... - a bergenyei közföldek vége.
- ... a két árok és az erdő alatt ... - kaszáló volt Bergenyében.
- ... a Kis Ökörtilalmas bércze ... - falun áthaladó országút melletti legelő.
- ... a kis Szugolyban ... - erdőrész neve.
- ... a Közép aljában ... - szántóföld az ökörtilalmasban.
- ... a Megye erdeje ... - a református egyházmegye erdeje.
- ... a Nagy ökörtilalmas ... - határrész, legelő.
- ... Omlás nevezetű hely ... - határrész az országút mellett.
- ... Omlás bércze ... - az országút melletti határrész bércze.
- ... a Pap kuttyáról járó ország út mellett ... - szénafü hely.
- ... A Reformata Ecclesia Házán és Malmán alól ... - határrész a falu útja mellett.
- ... A Reformata Ecclesia Malma ... - a Bánd felé vezető út melletti tavon működő malom.
- ... A Reformata Ecclesia Tova ... - a Bánd fele vezető út melletti tó.
- ... a Soós Patak Bércze ... - határrész az országútja mellett.
- ... Szabad fü... - szénafüncék fenntartott dűlő.
- ... a túlsó Soós Patak... - határrész Bergenyében.
- 1793: ... Borsó szer... - borsó művelésre használt határrész.
- ... a Büdös Sárra járó út ... - kaszálóhelyre járó út.
- ... a Drága-pataka mellett, amely csegely vagyon ... - kis háromszög alakú közföld.
- ... Eperjesi föld... - dűlő neve Bergenyében.

- ... A falu közönséges Nagy Szuguj nevezetű erdeje... - közerdő.
  - ... a falunak egy Pusztája ... - a falu közhelye annak belterületén.
  - ... néhai Farkas János uram curialis helye ... - nemesi telek Bergenyében.
  - ... a Ghárgya alján ... - kávas kút Bergenyében.
  - ... a Gyümölcsös hely ... - dülő Bergenyében, melyet gyümölcsösként használtak.
  - ... a Hetes kút hidjánál... - a falu közrétje.
  - ... az hídon innen a Szt.Iványi felől való út... - a Csittszentiván felé vezető út.
  - ... a Hideg kút dombján ... - határrész, de rendeltetése ismeretlen.
  - ... a Hodgya domb teteje ... - határrész Bergenyében.
  - ... Hosszú ... - dülő a déli határrészen.
  - ... a Kerek domb teteje ... - határrész, melyet szántóként műveltek.
  - ... a Kollát nevezetű hely ... - szántó földnek használt dülő.
  - ... a Közép ally nevezetű hely ... - szántóként említett dülő.
  - ... gróf Lázár János curialisa előtt lévő colonialis sessió ... - a falu belterületén a gróf Lázár udvarháza körül található jobbágytelek.
  - ... a Lo Tzövekelő a Felső fordulóban... - azonos a lókötő hellyel, mely a falu Bánd felőli részén feküdt.
  - ... Nagy Borázda, ... Nagy Borázda alatt, ... Nagy borázda teteje... - határrész Bergenyében.
  - ... az régi patak folyamattya... - a falu közepén átfolyó patak régi, elhagyott árka.
  - ... a Soóspatakban járó út ... - a Soóspatak nevű határrészbe vezető út.
  - ... az Strása kő-i oldal ... - talán a mai „Megnéző” régi neve.
  - ... az Szénafüre járó út... - a jelzett dülőre kijáró út.
  - ... Zab szer... - zab művelésére alkalmas dülő a “Nagyborázda” nevű dülő mellett.
  - ... Az Zab Szerben kijáró út... - a hasonló nevű dülőre kivezető út.
- 1796: ... Szuguly ... - Bergenyé közerdeje. Ismert Kis és Nagy Szuguly-ként is.
- 1800 körül: ... Barátok gátja ... - dugás, gát a Falu-patakán.

... Nagy Tó ... - a falu felső végén elterülő tó.

... Vízimalom ... - malom a Nagy Tón.

1802: ... a Falu háza ... - a falu közepén épült községháza.

... a Falu közepén a Calloda mellett a Falunak hol pásztori, hol strása háza és hurubája volt ... - Bergenye közeleti helyen, közepén büntető hely, de itt őrház is állott.

... Fogadóhely ... - gróf Lázár János a falu közepén korcsmát tartott, melyet fogadó helynek neveztek.

... Kalloda ... - a falu büntető helye.

... Pásztori ház ... - a falu őrháza, mely a helység közepén állott.

... Pásztor ház ... - a falu őrháza fele vezető utcácska.

1812: ... az Akasztófánál az Uraji oldalon ... - tavaszgabonával művelt dűlő a Székelyurality felőli részen. Nevének eredete ismeretlen.

... Az alájáró ... - kaszálóként használt batárrész.

... Alsó forduló ... - Bergenye vetésmezejének egyik fordulója.

... Barátok Gáttya ... - allodialis szántó, melyet földesúri kezelésben műveltek.

... A Bika Járó ... - kaszáló a felső fordulóban.

... a Borozda között ... - kaszáló a Bánd felőli fordulóban.

... a Büdös Sár ... - kaszáló hely.

... a Deégi Jusson ... - allodialis, vagyis földbirtokosi tulajdonban használt erdő.

... Az Ebhát ... - kaszáló a felső fordulóban.

... A falu felett ... - allodialis erdő.

... A Falu Rétje ... - kaszáló az alsó fordulóban.

... A Falu Rétje ... a Büdös Sárnál ... - jobbágyi (colonialis) kaszáló a felső fordulóban.

... A falu Uttya-nál ... - colonialis szántó.

... Felső forduló ... - a vetésmező egyik forduló határa az alsó forduló mellett.

... az Egri tanárok teteje ... - földbirtokosi kezelésben használt erdő.

... Gyogy Váróban ... - azonosítatlan hely, melyen jobbágyi telek állt.

... Gyümölsős tábla ... - tavaszi gabonák dűlője.

- ... a Had hodon, hat holdon ... - szénafüvek dűlője.
- ... A Hideg kút-nál ... - jobbágyi szántó volt a felső fordulóban.
- ... a Hosszú nyíl ...- szénafüvek határrésze.
- ... Juga hegyén ... - jobbágy telek helye.
- ... Kerek Rét ... - földbirtokosi kezelésében használt kaszáló.
- ... a Késáj tetőn a Kalapban ... - tavasz gabonáknak fenntartott dűlő.
- ... a Kintsusban ... - vagyis a kincs ásó-ban jobbágyi földek határrésze.
- ... Kis-Hegy nevű hely ... - jobbágy telkek voltak e helyen.
- ... Kishíd nevű hely ... - kaszáló hely az alsó fordulóban.
- ... A Kishídon alól ... - kenderföldként művelt dűlő.
- ... Kis Ökörtilalmas ... - tavasz vetések dűlője.
- ... A Kollátban ...- jobbágyi földek helye.
- ... A Kurta nyílban ... - szénafüvek határrésze.
- ... A Küpüs kút-nál ... - kaszáló határrész az alsó fordulóban.
- ... Gróf Lázár József erdeje ... - földbirtokosi kezelésében lévő erdő.
- ... Lóczövekkelő ... - faluhelye, mely kaszáló volt.
- ... Megye Erdeje alatt ... - földbirtokosi kezelésben lévő szántó.
- ... a Nagy hegy ... - földbirtokos kezelésben művelt szőlős.
- ... Közép Ajj torkában ... - jobbágyi kaszálók dűlője.
- ... A Megnéző farm ... - zabföld vagy kaszáló volt a felső fordulóban.
- ... Az Olá pap mellett ... - dohányos földként használt dűlő.
- ... a Paniti ösvény-nél ... - földbirtokosi használatban lévő földek dűlője.
- ... Páterek kaszálója ... - a marosvásárhelyi római katolikus egyház tulajdonában lévő kaszáló.
- ... Purde hegy ... - földbirtokosi kezelésben lévő szőlős.
- ... Pusztá táblák-on ... - tavaszi vetések dűlője.
- ... a Sóspatákban a középső úton felül ... - jobbágyi kaszálók dűlője a felső fordulóban.
- ... a Sóspaták Bérczin ... - tavaszi vetések dűlője.
- ... a Sóspataki nyílak-ban ... - jobbágyi kaszálók helye.
- ... a Szabad fű tetőn ... - jobbágyi szántók dűlője.
- ... a Szekér és föld-nél ... - jobbágyi szántók helye.
- ... a Temető ... - a birtokosok kezelésében lévő kaszáló.

- ... a Tollas oldala ... - jobbágyi szántók dűlője.
- ... a Túlsó Sósputakban ... - tavaszi vetések határrésze.
- ... a Zabszer ... - jobbágyi tavaszgabonák dűlője.
- 1841: ... Kurta nyíl ... - közföldek határrésze.
- ... Kis-hídnál való kút ... - a helység egyik forrása, kútja.
- ... Középjaj ... - hegy és onnan eredő patak neve.
- ... a Lázár-völgyi forrás és patak ... - forrás és patak Bergenyében.
- ... Málnási-kút ... - talán a Málnási család kútja volt.
- ... Megnéző-forrás és patak ... - a Megnéző hegy forrása és onnan eredő patak.
- ... Monostori-kút ... - talán a Monostori család kútja.
- ... Nádas-patak ... - patak a helységben.
- ... Nyerges ... - hegytető Bergenyében.
- ... Ökörtilalmas ...- hegytető a helység nyugati részén.
- ... Sósputaki hegyek ... - a falu nyugati oldalán lévő hegyek.
- ... Tollas ... - a Nyerges-tető alsó része.
- ... a Vackorfák közötti patak ... - a Hosszú-patakról van szó.
- ... Völgy ... - oldalas hely Bergenyében.
- 1870: - Isten - dombja ... - Orbán Balázs szerint a Bergenyé-tetőt hívták így régente, mivel a lakosság a tatárok elől ide menekült, az itteni természeti környezet pedig elrejtette és sokszor megvédte az ellenséges hadaktól.
- 1872: Dealul perilor (elírva: berilor = Vackorfák között) ... határrész, melyet a bergenyei egyházmegye zabföldként műveltetett.
- ... Falu-pataka ... - a helységen átfolyó patak.
- ... Hold-tető ... - határrész a bergenyei vetésmező dél-keleti részén.
- ... Késsay-tető ... - határrész Bergenyében.
- ... Lapos-hegy ... - 502 méter magas hegy a Sósputak felé.
- ... Megye-erdeje ... - a református egyházmegye erdeje a vetésmező deli részén.
- ... Omlás ... - határrész a bergenyei határon.
- ... Szalonás-hegy ... - határrész a bergenyei határ észak-keleti részén.
- ... Terhes-hegy ... - (elírva: Fürgös-hegy)... - határrész a helység dél-keleti részén.

- 1879: ... Nagy-szénafű ... - a bergenyeci református egyházmegye kaszálója.
... a Tégláknál ... - a református egyházmegye dohányföldje.
... a Tófarka ... - a református egyházmegye kaszálója.
... a Tóhely ... - a református egyházmegye kaszálója.
... a Vackorfák között ... - a református egyházmegye zabföldje.
1880: ... Hosszúfű ... - a reformátusok temetője a Hosszú-dűlőben.
... Kertek alja ... - kaszálóhely Bergenyében.
... Közép Or fő tanorok ... - határrész az országút mellett délre.
... Nagy-rét ... - a református egyházmegye kaszálója.
... Nagy-szénafű ... - kaszáló a református egyházmegye tulajdonában.
... Omlás fő ... - a református egyházmegye erdeje.
... Tollashegy-fő ... - legelő a Nyerges-dűlőben.

Jóllehet, nem minden történelmi helynév maradt fenn napjainkig, azokat azonosítva, illetve kivetítve egy képzeletbeli térképre, kirajzolódik előttünk a falu vetésmezőjének, határainak formálódása, kialakulása, valamint időnkénti változása, de az is, hogy szabad székelyek, földbirtokosok vagy jobbágyok birtokolták-használták egyik vagy másik dűlőt. Sőt, következhetünk hozzávetőlegesen az egyes kultúrnövények bergenyei meghonosításának idejére is.

Az úgynevezett történelmi helynevek jelentős része ma is betölti eredeti szerepét, helyjelölő funkcióját, bár eredetére már vajmi keveset tudunk. Az a tény, hogy közöttük alig akad néhány román hangzású-eredetű, azt is jelzi, hogy a névadók döntő többségben székely-magyarok voltak és maradtak.

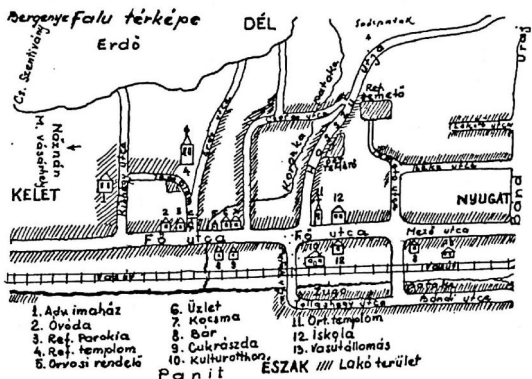
BERGENYE MAI HELYNEVEI

Hadd folytassuk a Történelmi helynevek fejezetet, de okiratok és térképek helyett ezúttal forrásként idézzük meg a Bergenyé belterületét és határát jól ismerő idősebb helybelieket (Benő Lőrincet, Kovács Sándort, Puskás Ferencet, Sălăgean Ioant és másokat), akik valóban vagy lelki szemeik előtt látják naponta a két összefogott tenyérhez hasonló helységet, és a könnyel-vérrel-

izzadsággal áztatott határait, amint az ma is meghúzódik minden hivalkodást nélkülöző szerénységgel, de magabiztosan, hiszen — amint az 1864-ben előjáróként itt élő, azonosíthatatlan falusbíró, jegyző és esküdtek vallották — „ide idegen víz bé nem foly”, és a falu „saját határából eredő vizét issza a kutakból és patakokból”.

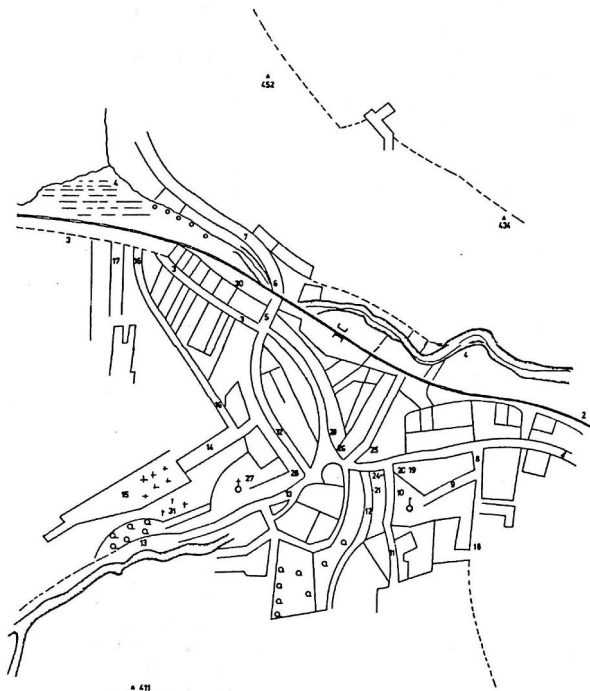
Témánk vizsgálatához két térképet használunk, mégpedig a helység belterületének, valamint határának térképét. Az azokon feltüntetett számjegyek egy-egy helynevet jelczenek. A mai helynevek eredetét vagy jelentését nem magyarázzuk, értelmezzük, ez a nyelvészek elvégzendő feladata marad.

A falu belterületének helynevei

Ez az alfejezet a falu belterületének utcáit, útjait, hídjait, középületeit, helyeit, stb. mutatja be mai neveik szerint.

1. Főutca	17. Lókötő utca
2. Vasút	18. Adventista imaház
3. Mező utca	19. Óvoda
4. Zúgó pataka	20. Református papilak
5. Patak útja	21. Orvosi rendelő
6. Tollashegy utca	22. Vegyes üzlet
7. Bándi utca	23. Korcsma
8. Kishegy utca	24. Bár
9. Templom utca	25. Cukrászda
10. Református templom	26. Kultúrotthon
11. Erdő utca	27. Ortodox templom
12. Csorgó utca	28. Felső iskola
13. Hosszú útja	29. Új iskolaépület
14. Temető utca	30. Vasútállomás
15. Református temető	31. Ortodox temető
16. Béke utca	32. Szőlőalja-út

BERGENYE BELTERÜLETÉNEK HELYNEVEI

A helység határának helynevei

1. Szalonnás-hegy
2. Szalonnás-út,
3. Gyümölcsös,
4. Nagy Elek oldala,
5. Tollas-hegy,
6. Falusi szőlős,
7. Fenyves,
8. Bándi-völgy,
9. Bándi-út,
10. Bergenyé-rető,
11. Kincses,
12. Borsó-szer,
13. Tilalmas,
14. Tilalmas-útja,
15. Nagy Pista tagja,
16. Juhok-gödre,
17. Juhok-gödre útja,
18. Zabszer,
19. Zabszer-patak,
20. Zabszer-útja,
21. Telek- oldal,
22. Disznólegelő,
23. Középpor,
24. Tanorok,
25. Tanorok-pataka,
26. Nyíl,
27. Nyíl-forrás és kút,
28. Nyíl-pataka,
29. Hathold,
30. Bikajáró,
31. Bikajáró-útja,
32. Bikajáró-patak,
33. Ebhát,
34. Nádas-patak,
35. Alájáró,
36. Csutak-kútja,
37. Megnéző,
38. Lóköető,
39. Hosszú- útja,
40. Sospatak,
41. Sospataki út,
42. Cseberfű,
43. Korlát,
44. Buturoj,
45. Buturoj útja,
46. Vackoros,
47. Vackoros-útja,
48. Vackoros-patak,
49. Szuguj,
50. Megye-erdő,
51. Megye-erdő útja,
52. Kishegy,
53. Kishegy-pataka,
54. Pad,
55. Omlás,
56. Omlás útja,
57. Erdő,
58. Erdő útja,
59. Koronka-patak,
60. Hathold és Nyíl útja,
61. Lőrinczi út,
62. Nagy-patak vagy Zúgó,
63. Szőlő-alja út,
64. Zajzon-hídja,
65. Vasút,
66. Főút.

CSALÁD ÉS KERESZTNEVEK BERGENYÉBEN

A letűnt századok család és keresztnéveinek vizsgálata alkalmas a mezőségi helységünk, Bergenyé e területi sajátosságainak vizsgálatára. A helység tájegységi, lakóinak vallási- egyházi és etnikai meghatározottsága, nyilván, e sajátosságokat árnyaltabbá teszi, hiszen alkalmunk nyílik mindenekelőtt a marosszéki, de egyben a mezőségi tájakon honos református vallású székelyek, de egyben e területre betelepített ortodox és görög-katolikus vallású románok család és keresztnévanyaga vizsgálatára, család- és keresztnévadási gyakorlatának megismerésére. Sőt, e vizsgálat lehetővé teszi a marosszéki református székely és a csíki katolikus székely család- és keresztnévadási gyakorlatának összehasonlítását is, lévén hogy a közelmúltban megjelent csikmadarasi és csikjenőfalvi falutörténetek foglalkoznak e kérdésekkel is.

Bergenyé történetének adatbázisát képező források elég jelentős XVI-XX. századi levéltári névanyag faggatását-vallatását teszik lehetővé. Módszereink a történetkutatásban eddig meghonosodottak, és főleg a tények bemutatására törekednek.

*

A családnevek alakulását Bergenyében a XVI. század végétől követhetjük nyomon. Az 1575. évi, de az 1602., sőt 1614-1635. évi adatainkat is olyan katonai összeírások tartalmazzák, amelyek a hadköteles felnőtt bergenyéi székely férfiakat sorolják fel. Ezek családneve minden bizonnyal a XVI. század közepe táján, második felében alakulhatott ki, már csak azért is, mivel születési-keresztelési idejük is ekkorra tehető.

Nos, az 1575-ből ránkmaradt adatokban előforduló családnevek emberi tulajdonságokra (Szép, Kő), helynévre (Ilyési) és társadalmi

állapotra (Nemes) utaló jelzőkből alakultak. Az 1602-ből ismert adatok szerint bővült a családnevek származásának területe, hiszen jelentős számban vannak jelen személynevekből (Ágoston, Incze, Bertalan) alakított családnevek, de több a helynévből alakított (Koronka, Thuri, Deéghe), a tisztségre, foglalkozásra utalóak (Vajda, Kovács, Suba) is, valamint az emberi tulajdonságokat jelző nevek (Nagy) is.

Az 1614-1635. években megejtett katonai összeírások családnévanyaga már további árnyaltabb kép kialakítását teszi lehetővé. Nagyobb e korban a vizsgálat alá vehető névanyag is. Ötvenhat családnév eredete így osztályozható:

- ragos vagy ragnélküli helynévi és lakhelyi eredetre vezethető vissza a családnevek 32,1 %-a (Ilyési, Deéghe, Dombo-Thomboldi, Gogány, Koronka, Thuri, Szilágyi);

- a személyi jellemnévből és alkati tulajdonságot jelölő névből származik a családnevek 23,2 %-a (Bor, Nagy, Kis-Thuri, Soós, Kis-Vajda, Vas);

- személynévből vagy becenévből közvetlenül vagy hangelvonással alakított családnevek alkotják a családnevek 17,8 %-át (Ágoston, Barla-Barlabás, Bertok, Farkas, Ince, János);

- tisztséget, foglalkozást jelölő családnevek 14,2 %-ban vannak jelen (Vajda, Pap);

- etnikai eredetre utaló családnevek képezték a családok 10,7 %-át (More, Székely);

- egyéb eredetre valló családnevek pedig 1,7 %-át képezték (Tankó).

Ha ezt a táblázatot összevetjük a csíkból (Csíkjenőfalváról) ismerttel azt látjuk, hogy ott a személynévi, jellemnévi, foglalkozási, helynévi (lakhelyi) és népi eredet sorrendet lehet felállítani, a fentivel, vagyis a helynévi, jellemnévi, személynévi, tisztségi-foglalkozási és etnikai eredet besorolással szemben. Ez utóbbi a rendi betagolódás fokozottab hatására utal minden kétséget kizáróan.

Az 1614-1635-ös évekből fennmaradt adatokban tetten érhető egyébként a családnév képzésének gyakorlata is. Ugyanis az 1614-ben

Vajda családnévvel összeírtak közül egyesek 1635-ben Kis-Vajda-ként jelennek meg. Ugyanígy az 1614-ben Thury családnévet viselők némelyikét 1635-ben Kis-Thury-ként vesznek lajstromba. De említenek 1614-ben „János deák Széki”-is, aki a következőkben minden bizonnyal Széki János deák nevet veszi fel. De találunk Nagy Simonfia György nevűt, akiből a későbbiekben — az ismert, szokásos gyakorlat szerint — Simonfi György lett.

A bergenyei székely családnevek alakulásának fontos időszaka volt a XVI-XVII. század. Ebben a korban jelennek meg azok a családnevek, akik több századot megélve valóságos székely történelmi családokká nőttek ki magukat. A jelenség sajátosan, a székelyeknek a rendiségbe való betagozódása körülményei között folytatódik a XVIII. században. Mi sem jellemzőbb, mint az, hogy 1713-ban az úgynevezett „egytelkes nemesek” és „szabad lófők” közel 60 %-a viseli a sajátos, helynévi nemesi családnevet, és mindössze 40 %-a a személynévből, jellemnévből, foglalkozásnévből stb. alakított jellegzetesen székely szabadrendű neveket.

Az 1713. évi adóösszeírás a „paraszti személyeket” is tartalmazó névsor már jelentős számú magyar és román jobbágyot és zsellért tart számon. Az összeírásból kiszűrhetjük, hogy a „paraszti személyek” családnevei magán viselik a magyar közeg családnévadási szokásainak nyomát. Ezzel magyarázzuk, hogy jelentős számú helynévből formált név is jelen van, pl. Abrugyán Mihály, Gegesi Pál, Laczkodi Todor, Moldován László, Moldován Simon, Muntyán János, stb. A XVIII-XIX. század névanyagának elemzése azonban már kevésbé érdekes, hiszen a jobbágyok és zsellérek számának nagyméretű növekedése a tömeges betelepítések nyomán, ugyanakkor a székelyek számának csökkenése eltorzították a marosszéki székely családnév-alakítási folyamatokat. Ezért pl. 1750-ben találunk Bergenyében a jobbágyok között nemcsak Mészáros Gábort és Jánost, Tömösvári Jánost, Gyalakuti Jánost, Szöts Tamást, de Szentmargitai Vonyat, Veres Gligort, Kis Todort stb.

A bergenyei lakosok XIX-XX. századi székely családnévanyagát

vizsgálva mindenekelőtt az szembetűnő, hogy minden változás ellenére még jelen vannak a fentiekben már említett székely történelmi családnevek is. Az 1873-1918 közötti években a 189 családot számláló református magyar népesség közel háromnegyedét (74,0⁰/o-át) a történelmi székely családok (a Koronka, Deégghi, Nagy, Székely, Soós, Málnási, Hatházi, Szilágyi, Beretzki, Monostori, Bartha, Kiss, Kovács, Szöcs, Gálfy, Szabó, Márton, Farkas stb.) képezték. Az 1918 utáni megpróbáltatások ellenére e történelmi székely családok közül több ma is él a helységben, noha közöttük hasztalan keressük a Koronka, a Thuri, Vajda, Illyési, stb. ivadékokat, hacsak nem leányágon maradtak fenn.

A helységben 2001-ben is élő népesebb vagy kevésbé népes történelmi családok az alábbiak:

Családnév	Családok száma	Első említés éve
Nagy (nem egy tőről erednek)	29	1602
Soós	25	1614
Szabó	22	1750
Gálfy (bébíróként, később honos)	21	1750
Kovács	9	1602
Bartha	8	1635
Málnási	7	1647
Berezki	4	1647
Kiss	2	1635
Deégghi	1	1602
Hatházi	1	1635
Jánosi	1	1614
Márton	1	1750
Monostori	1	1635
Székely	1	1614
Szilágyi	1	1635
Összesen:	134	

Tehát, még napjainkban is számos (amint hozzátvetőlegesen kiszámíthatunk, 134 család) tartozik az úgynevezett székely történelmi családok körébe. Ez a tény, nyilván, nem érinti a későbbi századokban betelepedettek tisztességét, becsületét, igazi emberi voltát, helyállását a helység mindennapjaiban, vagy éppen viharos eseményeiben.

*

Nem kívánjuk boncolgatni a keresztnévek vagy személynevek kialakulásának folyamatát, erdélyi, illetve székelyföldi sajátosságait. Az bizonyos, a keresztségben kapott személynév csak egy életre és egy személyre volt szabva, viselőik azt sírba vitték. Megválasztásukban — bizonyos korlátok között — a szülőké, keresztszülőké, egyáltalán a családé volt a döntő szó. Végeredményben az uralkodó hagyományok, felfogások, a család, no meg a korabeli divat, de nem utolsó sorban a helység lelkipásztora, - különösen, ha katolikus egyházmegyéről volt szó - érvényesítették a keresztnévadásban befolyásukat. Az egyház szelleme, a plébános akarata a bibliai nevek megválasztásában érvényesült, aszerint hogy az újszülött, a keresztelendő gyerek melyik szent névnapján vagy közeli napján született. De érvényesültek a protestáns vagy neoprotestáns egyházakban más meggondolások is. Gyakran volt irányadó az apa, anya, nagypapa, nagyanya, keresztszülők stb. neve. Mindenesetre, a keresztnévadás gyakorlatára, sajátosságaira csak az adatbázisunkban található keresztnévanyag elemzése után vonhatunk le bizonyos következtetéseket, általánosításokat, és vethetjük egybe a bergenyei református egyházközösségi sajátosságokat például a csiki katolikus egyházközségekben uralkodó hagyományokkal.

A bergenyei ismert első keresztnévek 1575-ből maradtak ránk. Számuk oly csekély, hogy különösebb következtetések megfogalmazására elégtelenek. A jelzett évben ismerjük négy személy keresztnévét, Albert, Gergely, István és Pál személyneveket. Fennmaradási körülményeikből ítélve (hadbaszállásról van szó), azokat hozzátvetőlegesen a XVI. század közepén, vagyis a katolikus korban, annak szokásai és hagyományai szerint adták, a hasonló nevű szenteknek ajánlva a nevek viselőit.

A következő adataink 1602-ből származnak, de lévén szó hadkötelesként összeírtakról, ezeket is korábban adták, de már minden bizonnyal a kibontakozódó reformáció körülményei között. A ránkmaradt kevés számú keresztnév eszerint osztályozható:

János	5	György	1
István	3	Márton	1
András	2	Mátyás	1
Mihály	2	Simon	1
Benedek	1		

Úgy tűnik, a keresztnévadás gyakorlata Bergenyében megmaradt a hagyományok keretében. A faluközösség elindult a reformáció útján, de a névadás gyakorlata megmaradt az évszázados gyakorlat keretében.

A következő évtizedekben végbement változások érzékelésére bemutatjuk az 1614., 1635. és 1647. évi névanyagot párhuzamosan:

1614	1635	1647
János - 3	János - 8	János - 4
Miklós - 3	István - 5	András - 3
András - 2	György - 4	István - 3
Gergely - 2	Mihály - 4	Balás - 1
István - 2	Gergely - 3	Benedek - 1
Mihály - 2	Péter - 3	Dániel - 1
Péter - 2	Balás - 2	Ferenc - 1
Simon - 2	Ferenc - 2	György - 1
Balás - 1	Tamás - 2	Mihály - 1
Ferenc - 1	András - 1	Péter - 1
Pál - 1	Dániel - 1	Simon - 1
Tamás - 1	Demeter - 1	Tamás - 1
Gábor - 1	Mátyás - 1	
	Miklós - 1	
	Pál - 1	
	Simon - 1	

Amint kitűnik e táblázatokból, a keresztnév adásban e korban is a bibliai neveket részesítik előnyben. A katolikus helységekkel szemben azonban kevésbé adományozzák a Péter, Pál, Tamás, Márton és Antal neveket, elsőbbséget adva a János, István és András neveknek, illetve adományozva a Dániel, Simon és Demeter neveket is, amelyek katolikus közegben kevésbé fordultak elő.

A XVIII. században készített adóösszeírások alapján betekintést nyerhetünk az úgynevezett „paraszti személyek”, vagyis a jobbágyok és zsellérek, illetve a román ortodoxok névanyagába is. Az egyik adóösszeírás az 1713., míg a másik az 1750. évi névanyag vizsgálatát teszi lehetővé. Nem érdektelen mindkettő bemutatása:

1713

Nemesek	Jobbágyok	Magyarok	Románok
István 6	János 5	János 7	Todor 3
György 4	György 3	István 6	Mihály 2
János 3	Todor 3	György 5	György 2
Márton 3	Mihály 2	Márton 4	Simon 2
András 2	Simon 2	András 2	István 1
Mihály 2	Gábor 1	Mihály 2	János 1
Péter 1	István 1	Ferenc 1	László 1
	László 1	Gábor 1	Miklós 1
	Márton 1	Pál 1	
	Miklós 1	Péter 1	

A bergenyei magyar reformátusok keresztnévadási gyakorlata a XVIII. század elején is lényegileg változatlan maradt. Sőt, az kihatott a faluban lakó románok névadási gyakorlatára is. Nem formailag, vagyis abban hogy magyarul jelennek meg a fennmaradt adóösszeírásban, hanem a Bergenyében elterjedt magyar jellegű nevek adásában, hiszen a családnevek románok, a keresztnevék ellenben a bergenyei magyarok által használtakból ismertek. Pl.: Ábrám Todor, Abrugyán Mihály, Bonta Todor, Moldován László, Moldován Simon, Muntyán János,

Opra Miklós, Pásko Mihály stb.

Az 1750. évi bergenyei névanyagunk ezzel szemben mar más képet mutat, amint az alábbi táblázatból kiderül:

1750

Magyarok		Románok			
János	6	Gligor	4	Gábor	1
Ferenc	5	Péter	4	György	1
István	5	Vaszily	4	Juon	1
Mihály	3	János	3	Kirilla	1
András	2	Simion	3	Szavuly	1
György	2	Todor	3	Sztan	1
József	2	Paskuly	2	Sztancs	1
Márton	2	Akim	1	Tonia	1
Gábor	1	András	1	Vonya	1
Ignác	1	Andrei	1		
Tamás	1	Bogdán	1		
Zsigmond	1	Flora	1		

A táblázatokból egyértelműen kiderül, hogy a református magyarok esetében fennmaradt az előző századok névadási gyakorlata. E gyakorlatnak bizonyos hatása tovább érződik a románoknál, de a hatás elenyésző, és egyre általánosobbakká válnak azok a román névadási szokások, melyeket magukkal hoztak előzetes lakóhelyükről. Ezeknek (Achim, Bogdan, Flora, Gligor, Kirilla, Paskuly, Pintye, Szávuly, Sztan, Sztancs, Tonia, Todor, Vonya) a vizsgált korban nem volt magyar nyelvű megfelelője.

Ez a névadási gyakorlat megmaradt Bergenyében a XIX. században is, vagyis alapvetően továbbra is bibliai neveket hívtak segítségül gyermekeik keresztelésekor. Igaz, a keresztnévek felvázolható képe nem ilyen egyértelmű. Ezért bemutatjuk a Bergenyében 1873-1900 között adott keresztnéveket:

[Erdélyi Magyar Adatbank]

Férfi nevek				Női nevek			
József	65	Kálmán	3	Anna	113	Amália	1
Sándor	47	Miklós	3	Zsuzsanna	81	Bella	1
Ferenc	46	Sámuel	3	Klára	71	Emma	1
Pál	44	Albert	2	Eszter	54	Gabriella	1
Lajos	32	Zoltán	2	Ilona	35	Ibolya	1
János	30	Ákos	1	Rozália	32	Ida	1
Károly	24	Áron	1	Ágnes	28	Ilka	1
Márton	23	Benjamin	1	Julianna	28	Jolán	1
András	20	Dezső	1	Katalin	27	Laura	1
Elek	19	Gerő	1	Lilla	17	Margit	1
Dániel	18	Jeremiás	1	Jusztina	16	Málvinka	1
György	18	Lázár	1	Erzsébet	14	Márta	1
Gábor	15	Viga	1	Polixenia	12	Veronka	1
Gyula	15			Ráchel	10	Vidorka	1
László	15			Borbála	9	Viktoria	1
Gergely	14			Mária	7		
István	12			Berta	4		
Mihály	12			Eliza	4		
Antal	11			Gizella	4		
Dénes	10			Irma	4		
Zsigmond	9			Karolina	4		
Domokos	8			Johanna	3		
Mózes	8			Regina	3		
Farkas	7			Elvira	2		
Géza	7			Etelka	2		
Balázs	5			Éva	2		
Fábián	5			Helena	2		
Péter	5			Judit	2		
Béla	4			Sára	2		
Endre	4			Teréz	2		
Ödön	4			Vilma	2		

A bemutatott terjedelmes táblázatot vizsgálva, szembetűnő a névadás alapvető sajátosságainak továbbélése, mégpedig az, hogy a névadás főkelléktárát továbbra is a bibliai nevek alkották, főleg akkor ha e nevek szerencsésen társultak világi személyiségek, mindenekelőtt magyar történelmi személyiségek nevével. Ez utóbbi jelenség felerősödött a XIX. század végén bizonyára a napirenden lévő történelmi események légkörében.

Jelennek meg azonban olyan a férfi és női nevek is, amelyek a korabeli „divat” hatásával magyarázhatók. Ez a jelenség a XX. században vissza-visszatér, mégha alapvetően más tényezők határozták is meg a keresztnévadás gyakorlatát.

Ez utóbbi tényezők felerősödtek Bergenyében is Erdély államhatalmi helyzetének megváltozása körülményei között. Ennek legszélsőségesebb megnyilvánulására a ”szocialista építés”, különösen pedig a Ceausescu-diktatúra korában került sor, amikor a magyar keresztnévek erőszakos elrománosítása ellen védekezve olyan neveket törekedtek adni az újszülötteknek, amelyeket kevésbé lehetett elrománosítani. Ennek példázására bemutatjuk az 1964-1989 között adott keresztnéveket.

Férfi nevek	Női nevek
András 9	Éva 11
Levente 9	Katalin 8
Sándor 9	Rozália 8
Ferenc 8	Erika 7

A bemutatott táblázatot vizsgálva, megállapítható, hogy az 1964-1989 közötti bergenyei keresztnévanyag sokban eltér a hagyományos személynévanyagtól, amelyben az első helyeket a János, István, András, György, Gergely, Mihály stb. bibliai nevek foglalták el, de a XIX. századi magyar névanyagtól is, amikor bibliai, meg világi, de a magyarok közt elterjedt József, Sándor, Ferenc, Pál, Lajos, János, Károly, Márton, András, Elek, Dániel, György stb. férfi, illetve Anna, Zsuzsanna, Klára, Eszter, Ilona, Rozália, Ágnes, Julianna, Katalin, stb. női neveket adtak az újszülötteknek. A keresztnévadás 1864-1989 között bizonyos

értelemben magyarságuk megvallásának és vállalásának kifejezője is lett. Ezért adták sokan a Levente, Attila, Csaba, Robert, Zoltán, Árpád, Rudolf, Szabolcs, Zsolt, illetve az Éva, Erika, Enikő, Imola, Melinda, , Emese, Kinga, stb. nevet, vagyis olyan neveket, amelyeket nehezebben lehetett elrománosítani. A valósághoz tartozik azonban az is, hogy jelen vannak a megszokott magyar nevek is.

Az 1989 végén bekövetkezett változások, a magyar nevek erőszakos elrománosításának veszélye enyhülése-megszűnése körülményei között azt lehetett volna várni, hogy a bergenyiek a keresztnévadás gyakorlatában visszatérnek a hagyományos bibliai, illetve világi magyar nevekhez. A kérdésben kialakítható kép azonban nem egyértelmű. A valós kép megrajzolásához lássuk az 1990-2001 között adott keresztnévek lajstromát:

Férfi nevek				Női nevek			
Zsolt	4	Hunor	1	Annamária	4	Éva	1
Attila	3	Imre	1	Brigitta	4	Gabriella	1
József	3	Károly	1	Noémi	4	Gréta	1
Ferdinánd	3	Konrád	1	Erzsébet	3	Henrietta	1
Gábor	2	Loránd	1	Ramona	3	Irma	1
István	2	Mihály	1	Timea	3	Karolina	1
János	2	Nimród	1	Tünde	3	Kinga	1
László	2	Norbert	1	Beáta	2	Nicoleta	1
Tamás	2	Ödön	1	Emőke	2	Magdolna	1
Albert	1	Roland	1	Enikő	2	Panna	1
Alpár	1	Sándor	1	Pálma	2	Orsolya	1
Arnold	1	Szabolcs	1	Renáta	2	Réka	1
Barna	1			Zsuzsanna	2	Rita	1
Dániel	1			Afrodité	1	Sára	1
Erik	1			Anita	1	Szende	1
Ernő	1			Athina	1	Szidónia	1
Gellért	1			Emese	1		
György	1			Eszter	1		

A reformátusok adta férfi keresztnéveket vizsgálva, azt kell mondanunk, hogy a hagyományos magyar nevekhez, sőt, bibliai nevekhez való visszatérés jelen van tagadhatatlanul, bár begyűrűzött a „divat” is, pontosabban a televízió filmjainak hatása (33,3 %-ban). A női nevek esetében a televízió ilyen jellegű — szerintünk káros — hatása jóval nagyobb, 46,5 %-os. Olyan keresztnévek jelennek meg, amelyek a magyarságtól idegen befolyásra vallanak.

A mai kisszámú bergenyei gyermekcsapat felnőve, csodálkozással fogja szüleit egykor megkérdezni: miért adták nekem ezt a nevet, apám, anyám milyen nemzeti eredetet vallottatok meg és vállaltatok fel születésemkor, hogy ilyen keresztnévet adtatok nekem?

Ha a bergenyei magyar névanyag elemzésében csetledezünk-botladozunk, a román ortodox keresztnévek adatanyaga vizsgálatában legfeljebb néhány általános szóval élhetünk. Úgy tűnik, Bergenye román lakossága az 1964-1989 közötti években visszafogottabb volt mind a hagyományos latin történelmi nevek, mind pedig a politikai vezetők neveinek átvételében, noha nem hiányoznak itt sem ezek a nevek. Vezető helyen találjuk, mindenesetre, a Gheorghe (4), Romeo (4), Florin (3), Ștefan (3), Vasile (3) férfi neveket, illetve a Simona (5), Iliana (3), Maria (3), stb. női neveket. Az 1990-2001 közötti névanyagban közel sem lehet annyi „filmsztár” nevétfelfedezni, mint a magyarok között. Ez pedig azt jelenti, az ortodox románok kitarítottak a névadásban régi hagyományaik mellett.

A család- és keresztnévek a székely-magyar önazonosságunk, önértékeink egyik kifejezője. A századok folyamán hagyományosan alakultak azok Bergenyében is, az erdélyi székely-magyar egyházak gyakorlata, a történelmi fejlődés sajátosságai, a történelmi múlthoz való ragaszkodás körülményeinek megfelelően. A bergenyei keresztnévanyagban a bibliai nevek mellett ki lehet mutatni a világi történelmi személyiségek, uralkodók, hadvezérek, tisztségviselők, egyházi személyiségek neveit is. A bergenyei valóság így illeszkedik

bele az általános erdélyi képbe, melyben az elvilágosiasodás, a városi modernizálódás begyűrűzése, de az elmagyartalanítás veszélye is, közelebbről pedig a rossz értelemben vett „divat” vált ki önazonosságunktól, önértékeinktől idegen képződményeket. Ezek leküzdése üdvös volna.

AZ „ÁTKOSBAN”

A II. világháború után Bergenye népe sem került el az ország egészére kiterjedő átalakulásokat. Alig vonult át a helységen a front, megjelentek az „új világ apostolai”, akik az „antihitlerista front” támogatására „mozgósították” a falu népét. Terménnyel, állatokkal, az utak, hidak, vasutak helyreállításával kapcsolódott a parasztság az országos méretű erőfeszítésekbe. A falu népe teljesítette a feladatokat. Úgy tűnt, a helység életébe visszatérnek a hasznos munkanapok, a lakosság békésen szánt-vet, ahogy megszokta századokon át. Hagyományos munkaeszközökkel művelték földjeiket, de voltak olyan gazdák, akik traktorral és cséplőgépekkel is rendelkeztek. A hivatalos hatóságok adatai szerint 2 traktor és 3 cséplőgép is munkába állott a háború utáni években.

Bergenye 1945-től Maros megye Marosi Alsójárásának egyik községe volt, és mint ilyen saját előljárással rendelkezett. A régi bírók - Soós Dániel, Soós Zsigmond, Sămărghitan Ilie, Kozma Árpád és Szabó István - után kommunista ideiglenes bizottsági, majd néptanácsi elnökök (Gálfi Ferenc, Siklódi Béla, Vadadi Géza, Márkus Ferenc, Kovács József, Ferenczi Dénes, Soós Gyula, Sălăgean Ioan), illetve Maiorescu Gheorghe, Kiss Márton és Fodor Maria titkárok igazgatták a helység ügyeit. A néptanács a választott képviselők részvételével határozathozó szervként működött, míg a végrehajtó bizottság felügyelte határozatainak megvalósítását.

Ezekben az években történt az udvarok kerítéseinek utcaszintre való kiigazítása, melyet a lakosság nem fogadott egyértelmű megelégedéssel, de szükségességéről meggyőződött, mihelyt

napirendre került a betonjárdák építése. Az intézmények és lakóházak főutcai frontjára élő kerítéseket létesítettek díszcserjéből. Több helyre díszfákat, főleg jegenyét és hársat ültettek. Ez kezdte megváltoztatni a falu arculatát.

1968-ban megszüntették a Maros Magyar Autonóm Tartományt és átszervezték a községeket. Bergenyét Mezőpanit községhez csatolták Csittszentiván, Mezőkövesd és Harcó mellett. Ez kihatott a falu életére is. 1968-1970-ben állami alapból megépült a helységen áthaladó aszfaltozott műút. Kezdték kötelezővé tenni emeletes házak építését. 1982-ig 11 emeletes ház épült Bergenyében. Ma már összesen 32 emeletes ház áll a faluban. Vízvezetékét és fürdőszobát szereltek, illetve építettek a házakba. Miután villamosították a helységet, elterjedt a civilizációs vívmányok (rádió, televízió, mosógép, hűtőszekrény, telefon stb.) telepítése.

Igaz azonban, hogy a civilizációs eszközök elterjedését nem követte állandó egészségügyi ellátás kiépítése, és az orvosok Panitból kényszerültek átjárni e célból. Az állategészségügyi ellátás is csak ezen az úton haladt.

Az 1946. évi választások után újabb és újabb intézkedésekkel avatkoztak bele a parasztok életébe. Bevezették a terményadót, a „kvótát”, kiszabva családokra, hogy ki mennyit kell beszoigáltasson az államnak. Beindult az adóbeszedők, kollektorok, az ideiglenes bizottsági, majd néptanácsi titkárok, elnökök és milicisták uralmi rendszere. A vagyonosabb gazdákat kizsákmányolóknak, kulákoknak nyilvánították. Az első kuláklistán már 1951-ben megjelentek Bergenyéből az alábbiakat tették „feketelistára” a korabeli iratok sorrendjében.

Név	Földbirtokuk hektárban
Nagy Gábor	13,34
Lőrinczi Gábor	15,73
Boanta Petru	17,43
Gálfi Gábor	13,43
Nagy István	45,23
Böjthe Ödön	42,50

Soós Dániel	17,48
Koronka Ödön	51,87
Kakasi Márton	12,25
Gálfi Dániel	20,09
Koronka Gyula	23,91
Lőrinczi Árpád	13,86
Soós Balázs	17,63
Gálfi Sándor Mózes	12,91
Szabó Géza	11,15
Kozma Árpád	11,05

Ezzel nem zárult le a „kulákosítás” folyamata. Rövidesen „fekete listára tették” Borbély Gizellát és Máthé Ödönt is. Mintahogy az ellenük foganasított kíméletlen gazdasági és politikai elnyomó intézkedések is folytatódtak. Terményadójukat, beszolgáltatási kötelezettségeiket olyannyira megnövelték, hogy inkább megváltak birtokuktól, csak szabaduljanak adókötelezettségeiktől. Ezekből a földekből hozták létre Bergenyében az Állami Mezőgazdasági Vállalatot. A „leadott” földek mellett elvették azonban bárki, bármilyen rendeltetésű földjét, ha az beleesett az állami gazdasághoz csatolandó területbe. E földeket nem szolgáltatta vissza az állam az 1989 utáni években sem.

Ezzel egyidejűleg rátért a „proletár diktatúra állama” e tájakon is a társulások és kollektív gazdaságok, vagyis termelősövetkezetek alakítására. Központilag kitervelt, minden falura kiterjedően ügynevezett „keddi tanfolyamokat” indítottak be, ahova berendelték a helység összes lakóit. Megszervezéséért a „párttitkárt”, a néptanács elnökét és az iskolaigazgatót tették felelőssé. Úgy tűnik, 1952 március 19-én tartották az első ilyen tanfolyamot Bergenyében. Szabó István néptanácsi elnök 85 családfőt hivatott meg, de azon nem jelent meg csak 54. A társulási alapszabályzatot Adorjáni Zoltán igazgató ismertette igen csekély érdeklődés mellett. Az érdektelenség megdöbbenetette a szervezőket, és sietve „segítséget kértek” a rajoni

hatóságoktól. A társulás szervezése mintegy hét évi győzködés után, 1957-ben zárult le. Daki Istvánt, Gálfi Ferencet és Benő Mihályt választották annak vezetőségébe. Az „új világ” terjesztői úgy vélekedtek, hogy a társulás a „kollektivizálás iskolája” kell legyen. A parasztok azonban a társas gazdálkodás előnyei helyett a kötelező termény- és húsbeszolgáltatási kötelezettségek növekedését tapasztalhatták. Ezzel nyomást gyakoroltak a gazdákra, hogy a szolgáltatások és adók terhe helyett inkább válasszák a kollektív gazdaságot.

Megjelentek a rajoni párt- és néptanácsi küldöttek, akik úgynevezett „parancsnokságot” hoztak létre, és a helyi tanszemélyzetet is felhasználva állandósították a győzködést. Békésebb vagy erőszakosabb módon kényszerítették a parasztokat, hogy írják alá a termelészövetkezetbe való belépési nyilatkozatot. Sokszor egész nap és éjszaka étlen-szomjan ott tartották a gazdákat a parancsnokságon. „Reakciós gazember”-nek, politikai bűnözőnek minősítettek mindenkit, aki megtagadta a belépési nyilatkozat aláírását. Akinek családtagjai állami alkalmazásban voltak, hazaküldték, és csak akkor jelenhettek meg munkahelyükön, ha a helyi szervező bizottság igazolta szülei belépését a termelészövetkezetbe. Bántalmazták is az ellenállókat. Máthé Balázst például megpofozták és bajszának egyrészét szálanként tépték ki. Nagy István megjárta a Duna-csatornát. Hazakerülve testvérénél Koronka Gyuláné Nagy Ilona lakásán szállt meg. Éjszaka jött utána a „Securitate fekete dubája”. Pénzét, iratait elvették. Elvették hűgát, Nagynét is, akit azonban néhány óra múlva elengedték. De ennek karját kutyákkal marcangoltatták össze. Nagy István csak később szabadult. Ilyen és ehhez hasonló módszerekkel dolgozva, végül is 1961. december 12-en megalakították az Egyesülés (Unirea) termelészövetkezetet, melybe 308 család lépett be 800 hektár földdel. A kollektivizálást azonban csak 1962. március 15-én nyilvánították befejezettnek. Nagy Szabó Dánielt és Máthé Balázst ellenben ekkor sem tudták rábírní, hogy belépjenek a kollektív gazdaságba. Végeredményben, 525 taggal 353 családot bírtak

rá, hogy belépjen a szövetkezetbe. A gazdaság elnöke Barabási Lőrinc, könyvelője Gyarmati Irma lett. A termelőség szövetkezet megalakulása együtt járt a parasztok mezőgazdasági munkaeszközei és állatai begyűjtésével. Ezeket és, nyilván, a tagokat is brigádokba és csoportokba sorolták. Egy-egy brigádos, illetve csoportfelelős felelt minden tag munkájáért.

A termelőség szövetkezet első éveiben a kellő időben és minőségileg jól végzett növényápolási munkálatok eredményeként „elég jó” terméshozamot értek el. Barabási Lőrinc elnök arra törekedett, hogy a tagok megkapják természetbeni és pénzbeli járandóságukat. Nem sokat törődött az állammal szembeni beszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével. Ezért le is váltották, és helyette Kovács Gábort választották elnöknek. Becsületesen munkálkodott, de nem sokat törődött az állammal szembeni kötelezettségekkel, befizetésekkel. Felettesei bizalmát nem nyerte el, s rövidesen őt is menesztették. Nagy Zsigmond követte őt az elnökségben. Jó gazda volt, de a felsőbb hatóságok kegyét nem nyerte el. Koholt vádakkal rövidesen őt is eltávolították a szövetkezet éléről. Sálágean Ioant tették meg elnöknek. Vezetési elve: „a kecske is jól lakjon, de a káposzta is megmaradjon”. Elnöksége alatt különösen a dohánytermesztés hozott pénzjövendelmet a gazdaságnak. Ő sem melengette sokáig az elnöki széket. Menesztik, s Câmpian Lazăr nyerte el a felettesek bizalmát. Hozzáértés hiánya és közvagyonkárosítás képezte az okokat, amiért őnéki is mennie kellett. Man Gheorghe mezőgazdasági mérnök követte a termelőség szövetkezet élén. Közül két évtized tapasztalatával irányította azt. „Szolgálati érdek” miatt helyezték át őt Várhegyre. A termelőség szövetkezet utolsó elnökeként Hosu Angela irányította a gazdaságot. A szövetkezet felbomlásáig állott annak élén.

Amint az közismert, a termelőség szövetkezet Bergenyében sem váltotta be az „új világ apostolai” által meghirdetett reményeket. Kísérleteztek szőlőtermesztéssel is. A Juhok-gödre északi, verőfényes oldalán, mintegy 30 hektárnyi nemes szőlőt telepítettek. Az ültetvény termőre fordulva 8-10 évig jól is termett, és hasznot is hozott. A

készített bort a munkaegységek arányában kiosztották a tagságnak, amivel az elégedett is volt. A szőlőültetvény azonban munkaigényes volt. Érdektelenség hiányában azt elhanyagolták, majd kipusztították.

Dobányfalva nevelés melegágyban 1974-ben

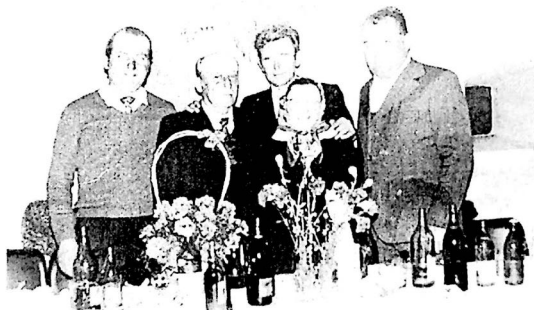
Elcinte jövedelmezőnek bizonyult a Mezőpanittal társulva működő részleg. Évek teltével azonban veszteségesé lett. A társulás az 1980. évi adatok szerint 901 hektár szántóval, 67 hektár legelővel és 169 hektár kaszálóval, illetve 1816 szarvasmarhával, közte 400 darab tejelő tehénnel, 226 személyt alkalmazva teljesen veszteségesen gazdálkodott. A termelési költségek mintegy 50 %-kal haladták meg a termelés értékét.

Egy idő után a tagság, főleg a férfiak, valósággal megszöktek a gazdaságból, és a helyi állami gazdaság állattenyésztő vagy gyümölcsstermesztő farmjához szegődtek, sokan pedig a marosvásárhelyi ipari és kereskedelmi vállalatokban helyezkedtek el.

A termelészövetkezetet végül is elérte végzete. A tagság mondott ítéletet fölötte. 1990-ben elhatározta és kimondta annak felosztatását.

A kollektív gazdaság vezetősége 1981-ben

A boltos házaspár nyugdíjazása

AZ 1989-ES FORDULAT UTÁN

Az 1989. december 21-22-i eseményekben több bergenyei is részt vett, különösen azok, akik Marosvásárhelyen, vagy más városban dolgoztak. A helységben semmiféle összetűzésre nem került sor. A jelzett napokban a falu népe kisebb-nagyobb csoportokba verődve latolgatták, tárgyalták az eseményeket. A középületekben leszédtek a „pártvezér” rámázott, üveg alatti képét s idézeteit, és azokból máglyát rakva, elégették. A községközpontban, Panitban is megalakult a Paniti Nemzeti Megmentési Tanács, melynek két bergenyei is tagja lett. Egyidejűleg létrehozták a politikai pártok helyi szervezeteit. A Magyar Demokrata Szövetség helyi szervezete Gede Sándor református lelkész vezetésével alakult meg.

Az új viszonyok között megkezdték a kollektív gazdaság felszámolását. A folyamat még nem került történelmi távlatba. Nem biztos, hogy nem lehetett volna ésszerűbben cselekedni. A gazdaság épületeit elárverezték, elbontották. A tagság azonban ennek semmi hasznát nem látta, mivel a „begyűlt összegből” a „gazdaság adósságait” egyenlítették ki. 1991-ben a helységben alakított „földosztó bizottság” rátért a kollektivizált földek egyéni tulajdonba való visszajuttatására. A földért folyó keserves harc azonban nem zárult le. Akiknek földjét az állami gazdaság vette el, hiába volt jogosult, nem kapta vissza azt a századfordulón sem.

A tulajdonviszonyokban bekövetkezett változások jó irányba befolyásolták a mezőgazdasági termelést Bergenyében. 1992-1993-ban az egyéni tulajdonba vett földeket nagy örömmel és lendülettel művelte meg a lakosság. A vetésmezőben csak kevés területet hagytak műveletlen.

A helységben 1998-ban 1294 lakos élt, melyből 867 (67 %) volt magyar és 427 (32,9 %) román. A lakosság foglalkozás és kereseti forrás szerint az alábbiakban oszlik meg:

- valamilyen vállalatnál dolgozik (ingázik): 110 (12,94 %),

- állami nyugdíjas 240 (18,5 %),
- mezőgazdasági nyugdíjas: 195 (15,0 %),
- szabadfoglalkozású: 58 (4,4 %),
- vállalkozó: 15 (1,1%),
- háziasszony: 278 (21,4%),
- munkanélküli: 53 (4,0%),
- iskolás helyben :138 (10,6%),
- 0-6 évesek (óvodások is): 67, (12,9%),
- felsőbb iskolába jár: 43 (3,3 %).

A helység lakossága 1078,96 hektár mezőgazdasági területtel rendelkezett, de ebből 63,53 hektár az állami gazdaság gyümölcsöséhez tartozott vagyis még nem juttattak vissza egykori tulajdonosaiknak. A fenti lakosság az alábbi állatállományt bírta: szarvasmarha: 354, sertés: 440, ló: 75, juh: 1105 és kecske: 15.

A lakosság, függetlenül attól, hogy rendelkezett-e nyugdíjjal vagy nem, a mezőgazdaságban is dolgozott, részben a hagyományos, részben új munkaeszközökkel és műszerekkel. A változás főleg abban mutatkozik meg, hogy sok gazda mezőgazdasági gépeket vásárolt. 2000-ben a faluban 40 traktort és 12 arató-cséplőt használtak. Többen vásároltak lovat, melyet a mezőgazdaságban, de fuvarozásra is hasznosítottak. Vannak olyan vállalkozók is (Barabási László, Borbély Sándor, Moldován Avram, Szabó Imre), akik szakosított gépekkel bizonyos járandóság, termény ellenében művelik a földeket.

Az 1989-es változások jótékonyan befolyásolták a lakosság hitéletét, az egyházak életét, tevékenységét. Ledőltek azok a korlátok, amelyek akadályozták az egyházak szabad tevékenységét. A vallásoktatás visszatért az iskolába. A reformátusoknál e feladatot Soós Emese vallásstanár végezte, míg az ortodoxoknál Vasile Şopterean lelkipásztor. A református hívek lelki gondozását népes presbitérium, diakóniai bizottság, ifjúsági csoport és életképes kórus segíti.

A hitéletre termékenyítően hatott a külföldi reformátusokkal

kiépített testvéri kapcsolat. 1997-ben a hollandiai Houten kisváros 20 fős csoportja látogatta meg a bergenyei református egyházat, mely alkalommal támogatást adtak a temető bekerítésében; bútorral ajándékozták meg az iskolát. Domahidi Béla lelkész a helység művelődési otthonában igen sikeres népművészeti kiállítást szervezett, ami tartós élményt nyújtott mind a hollandoknak, mind a bergenyei híveknek.

A helyhatósági szervek 1992. évi választásakor a paniti községi tanácsba az RMDSZ listáján Mihály Andor és Gálfi Béla Dávid bergenyei lakos nyerte el a választók bizalmát. 1996-ban a Demokratikus Konvenció listáján a már említettek mellett bekerült a paniti községi tanácsba Sănmărghitan Virgil is. A demokratikus szabályok szerint megejtett választások azonban nem bizonyultak elégségesnek a választók óhajának, akaratának megvalósításához. Szükséges, talán, a bergenyei választók közvetlenebb és kitartóbb fellépése törekvéseik megvalósításában.

A református egyház kórusa

Presbitérium – 2002

Konfirmáció – 2003

BERGENYEI SZOKÁSOK ÉS HIEDELMEK

A földműveléssel és állattartással foglalkozó faluközösség benne él a szokások és hiedelmek világában, még akkor is ha a közösség tagjaiban ez nem tudatosodik. Az élő és uralkodó szokáselemek, rítusok és hiedelmek át-átszövik és befolyásolják az emberek életét, munkáját, viselkedését. Számol velük az egyház sőt, a világi hatalom is. Ha összevetjük ezeket a szokáselemeket, rítusokat és hiedelmeket más falvakéval rádöbbenünk, mennyire hasonlatosak azok, mennyire átfedik egymást. Együttes vizsgálatuk lehetővé teszi, hogy a népi élet szokásait, szokáselemeit, rítusait alaposabban megismerjük és valóságban, teljesebben mutassuk be.

Vizsgálódásunkat három irányba kívánjuk megtenni. Megkíséreljük feltérképezni

- (1) a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó szokásokat,
- (2) az egyén és faluközösség viszonyrendszerben az egyéni élet fordulópontjaihoz (születés-keresztelés, házasodás-férjhezmenetel-családalapítás és a halál) fűződőket, és
- (3) a vasárnapokhoz, illetve egyházi ünnepekhez kötődő szokásokat.

Munkánk, megnehezíti az, hogy nem találtunk múltbeli feldolgozást, melyet az idő távlatában kiindulópontként elfogadhatnánk. Talán az előtünkjáró, vagy kortárs néprajzkutatók a Mezőséget általában érintő eredményeire támaszkodhatunk valamennyire.

*

A kalákázás a székely nemzetségi társadalomból fennmaradt földközösséghez kapcsolódó közösen végzett munkára vezethető vissza Bergenyében is. Annak ésszerű gazdasági célja volt, de meg voltak a fáradságot oldó, lazító, illetve hangulatteremtő, sőt, az önkifejezést, éppenséggel a párszerzés rítusait is kiváltó elemei, a dal, a zene és tánc. A közösen végzett munka, a kalákázás sajátos formája jelen van a jobbágyok és zsellérek munkájában is, a „cimborában”, amikor a kevészámú (2-3) igással rendelkező jobbágyok összefogtak, hogy legyen megkívánt számú (legkevesebb két) fogatuk mind a birtokosok, mind a saját használatukban lévő földeken végzett munkálatokhoz, főleg szántáshoz. Ugyanakkor közösen végezték a jobbágyok és zsellérek a birtokosok földjein (de talán sajátjukon is) a kaszálást, takarást, hordást, az aratást, búzahordást, cséplést, szórást, rostálást, törökbúzaszedést, fosztást, stb. E gyakorlatból fakadtak ki a mezei kalákázások, mintahogy a későbbi hagyományos fonók, tollfosztók is innen sarjadtak ki, hiszen a jobbágyasszonyoknak jelentős mennyiségű kendert és gyapjút kellett fonniuk. Például, gróf Lázár József 9 jobbágyasszonya fonásbeli kötelezettsége 1820-ban 9 font, azaz mintegy 7,13 kilogramm kender és gyapjú volt. Nem csoda, ha annak elvégzésére fonókalákát rendeztek, mint ahogy kalákát szervezhettek olyan esetekben is, amikor például egyetlen kisnemesnek (a sokat emlegetett Kerék Antalnak) 70 szilvafáról kellett leszednie a termést, illetve kipattogatni és kifőzni a szilvát, akár szilvaízet, akár pálinkát főztek abból. Azt már nehezebb megtudni, kikövetkeztetni, hogy a hangulatteremtő rítuselemek miként jelentek meg a kalákázásban.

A hagyományos paraszti társadalomban a kalászosok betakarítása és elcséplése elhúzódó munkafolyamat volt, különösen a birtokos nemesek gazdaságában. A cséplés például késő ősztől tavaszig, sőt, esetenként a következő gazdasági évre is átnyúlt. Ilyen esetekben a hordási és cséplési kalákát a robot fejében végezték a jobbágyok és zsellérek hagyományos munkaeszközökkel. A törpegazdaságokban a hordás is, de különösen a gépi cséplés elterjedésével e munkálat

elképzелhetetlenné vált kaláka nélkül, ha csak nem csűrben rakták asztagba a kalászosokat, mint ahogy arról a szomszédos Kölpényben beszélnek az okiratok 1797-ben, amikor Vajda György kisenemes csűrjében asztagban állott 95 kalangya „tavalyi rozsz és elegy búzával”, valamint „újtermés” körülbelül 250 kalangya.

Amint általában, a gépi cséplés a két világháború között vált általánossá Bergenyében is. Rokonok és szomszédok fogtak össze mind a kalászosok behordásához, mind csépléséhez. A hordás a férfiak feladata volt kizárólag. A csépléskor igénybe vették azonban a nőket is, a kéveköttél vágásához, de néha a pelyva eltakarításához is. Bergenyében a cséplőgép sorra járta a falut, és a gazdák udvarán végezte a rokonok és szomszédok közreműködésével a cséplést. Minden családnál ünnep volt ez a munkálat, amelyet egyfajta lakoma követ, amikor a kalákásokat pálinkával és húsban gazdag ételekkel kínálták az asztalülés alkalmával.

A kalákázás szokása fennmaradt a kukoricaszedésből és fosztásban. Bár ezek nem voltak annyira nyilvánosak, mint például a cséplés, bizonyos rítuselemek (mesélés, tejes kukoricával való megvendégelés, a piros kukoricát lelő felmentése a további munkálatról stb.) ez alkalommal is jelen vannak. Őrizték a kalákázás hagyományát más területen is, de nagyobb lett abban a hangulatteremtő, az önkifejező, a párszerzést szolgáló rítuselemek szerepe. Az egykor Bergenyét lakó Mirtsené Koronka Zsuzsanna visszaemlékezései szerint a két világháború között, illetve azt követően is — a régi hagyomány folytatásaként — farsang idején tartottak fonó- és tolltépő kalákákat a lányos házaknál. A leányok miközben szaporán pörgették az orsót, beszélgettek, énekeltek, a háziak pedig megkínálták őket főtt kukoricával. A farsangoló legények ilyenkor bementek, „eljátszották” a farsangi maszkurázás megkívánta szerepüket, majd leültek a kiszemelt leányok mellé. A háziak őket is megkínálták főtt kukoricával. Közben ők is énekeltek, meg játszadoztak a párszerzés szabályai szerint. A fonók és tolltépők amolyan közvélemény-formáló szerepet is

betöltöttek, főleg a ruházkodás, viselkedés, szokások, kapcsolattartás, sőt, a falu erkölcsi értékrendje alakításában is. És mivel a leányos asszonyok sorra tartottak fonókalákákat, ezek ilyen jellegű vagy ehhez hasonló hatása nem volt lebecsülendő.

A farsangolást a leányos házak a húshagyókeddi ünnepséggel fánksütéssel és kakasvágással zárták le. Ilyenkor megvendégelték a farsangoló legényeket, sőt a fiatalság bálakat is rendezett.

A falubeli románok a közismert turkácsolással, állati maszкура felöltésével társultak a fentiekben jelzett szokásrendszerhez. Gyakoriak voltak ilyenkor a jesztegetések vagyis ijesztegetések az állati maszkurával. A farsangolás szokását a két világháború között a román hatóságok nem engedélyezték. A későbbiekben pedig a városiasodás hatása alatt az véglegesen elhalt.

A Szent-György nap úgy vonult be a falu szokásai közé, mint a tavasz kezdete. E naptól járhattak a gyermekek mezítláb. A nyarat valamelyik bergenyei gazda (a század harminc-negyvenes éveiben Gáspár Dénes) csűrében rendezett bálók, táncmulatságok tették nevezetessé a fiatalok számára. Gyakran meghívták e bálókba szomszéd falvak fiataljait, akik viszont visszahívták a bergenyeciket a maguk rendezte bálókba. Igaz nem maradtak el sem egyik sem másik esetben a legények közti verekedések.

Bergenyében is szokás volt gyergyói asszonyokat fogadni aratásra. A gyors kezű székely menyecskék egyenként naponta öt kalangyát arattak. Fizetségbe a learatott gabona egy ötödét kapták. Az aratást befejezve, kalászkoronát fontak és a jól végzett munka örömeivel végigvonultak a falun. A helységben tartózkodók vízzel locsolták meg, „fürdették meg” az elfáradt aratókat.

Az emberi élet fordulóihoz, születéshez-kereszteléshez, esküvőhöz-lakodalomhoz és halálhoz-temetéshez kötődő szokások bizonyára hasonlóak voltak más székely vidékek szokásaihoz, de a városiasodás a XX. századra már átalakította, formálta azokat.

A Nyárád-menti szokásokhoz hasonlóan a gyerekágyas nőt meglátogatták asszonytársai, főleg rokonai, illetve szomszédai és

könnyű ételeket (húslevest, madártej, tészta-sütemény) „egy feles édespálinkát” vittek neki. Ezt a szokást pocitá-nak nevezték és nevezik, mint a Nyárad-mentén, ellentétben a csiki és háromszéki szokásokkal, ahol radina-ként tartják számon e szokást, és sokkal ünnepélyesebb, valóságos „eszem-iszom” keretek között ismerik azt. A gyermekágyas nőt bizonyára Bergenyében is kötötték viselkedésbeli korlátozások, amelyek lehettek egészségvédő jellegűek, de pusztán csak hiedelmekhez kapcsolódóak. Így, nem szabad „nehéz munkát” végeznie, nem szabad kilépnie a kapun., az újszülött bölcsőjébe fokhagymát kell tennie, hogy a gonosz szellemek ne rontsák meg a gyereket. Ha az újszülött egészséges, kívárnak a keresztelővel, ha nem, sürgősen megkeresztelik őt. A keresztelőt ilyenkor szűkebb, családi körben ejtették meg a parókián. A keresztszülőknek hívnak mind az apai, mind az anyai rokonok részéről, de azok száma csekélyebb, mint a katolikus székely vidékeken. Itt a tulajdonképpeni keresztelést családias ebéd követi, mely elnyúlik azonban estig is. A keresztszülő fülbevalót ajándékozik, ha kislány az újszülött, majd kötelessége konfirmálási ruhát venni, sőt, keresztgyermekének násznagya is ő kell legyen.

Mint minden református lakosságú helységben, a fiatal legények és leányok életében jelentős változást hozott a konfirmáció, amikor az egyházközösség felnőtt tagjává avatja őket. Ezt követően belépnek az ifjak a legény-, illetve leányközösségbe, a leányok bálba járhatnak, sőt férjhez mehetnek, a legények szivarozhatnak, korcsmába járhatnak. A konfirmálás után a fiúk legénnyé avatása sajátos helyi rítus szerint ment végbe. Egy adott estén az ifjú, a legények jelenlétében, három botütést kapott fenekére. Ennek elvégzését követően pálinkával vagy borral megvendégelte a nagyobb legényeket, akik a „legényavató” sikeres kiállása után soraikba fogadták az ifjú emberkét, aki ezt követően részt vehetett a legények társasági életében, mint bálók, farsangi multságok, kalákázások alkalmával.

A felnőtt kor legjelentősebb sorsformáló eseménye a nősülés,

illetve férjhezmenetel, vagyis a családalapítás, melyet a párkeresés hosszas folyamata előz meg. Amikor pedig kialakult a tartósnak vélhető párkapcsolat, melynek alapja lehet társadalmi és anyagi helyzetből behatárolt, de pusztán érzelmi vonzódás (szerelem) is, a legény szülei vagy felkért násznagya megkéri a leányt. A legény általában néhány évvel idősebb a leánynál, bár a XX. századi bergenei tapasztalat azt mutatja, hogy a családok több mint tizedében a legény a fiatalabb, vagy egykorú feleségével, élettársával.

A leánykérő és eljegyzés régi formái rítuselemei ma már ismeretlenek. A megkérdezett idősebbek legfeljebb csak annyit tudnak erről mondani, hogy szerény családias kínálgatás keretei között zajlott az le. A leánykérőt követi az esküvő napjának kitűzése, polgári kifüggesztés és templomi háromszori (három egymást követő vasárnap) kihirdetése. Eközben a férjhezmenendő leány édesanyja befejezi a kelengyekészítést, melyet már évekkorábban elkezdett. Az „esküvőre hivatalosakat” a vőfélyek hívogatják meg. Aki elfogadta a meghívást, tyúkot, lisztet, tojást stb-t küld a lakodalmas házhoz.

A fiatalokat régen csak a templomban eskették össze. A XIX. század végétől bevezették azonban a polgári esküvőt a jegyző előtt. A templomi esküvő ennek ellenére megmaradt elengedhetetlen rítusnak. A vőlegény násznépe a násznagy és két vőfély vezetésével, kékruhás vagy székelyruhás koszorús leányok kíséretében, muzsikaszó és kurjantgatások mellett, kezükben egy-egy üveg itallal a vőlegény házából indult a leányosházhoz, ahol kikérték a menyasszonyt. A vőlegény násznagyát azonban előbb alaposan „levizsgáztatták”, nehezen megfelelő kérdésekkel. Ha megfelelt a néki feltett kérdésekre, beengedték a vőlegény násznépét az udvarra, illetve a házba, ahol koccintgattak és falatoztak. Amint a templomi második harangszó jelezte, hogy ideje készülni a templomba, kikérték és kibúcsúztatták a menyasszonyt. Ezt megejtve a násznép a násznagyokkal, vőfélyekkel, a menyasszonyi rózsaszínű ruhába öltözött koszorús leányokkal gyalog vagy feldíszített, szalagozott lovas kocsikkal vonult a templomba, ahol a fiatalokat

összecskesték az egyház szertartása szerint. Innen a násznép a leányos házhoz ment, ahol ettek, ittak, majd átvonultak a vőlegény portájára. Előfordult, hogy menetközben elkötötték előttük az utat. Ha a násznagy megtudott felelni a néki feltett kérdésre elengedték a násznépet, ha nem, fizetnie kellett itallal.

A vőlegény házánál fogadott zenészek húzták a „talpalávalót” reggelig, vagy éppen másnap is. Sajátos esküvői ételeket szolgáltak fel. Mindenekelőtt pálinkát ittak, majd húslevest (laskalevest), süteket pityókával, süteményt és bort fogyasztottak vacsorára. Mindegyik étket egyik vőfély köszöntője jelentett be. Éjfélkor megtartották a menyasszonytáncot. A násznagy kezdte azzal, hogy bizonyos összeg letétele mellett megforgatta néhányszor a menyasszonyt, őt követték a férfiak, sőt, nők is a vőlegény és menyasszony részéről. Végezetül a vőlegény zárta a táncot. Ezt követően felkontyolták, illetve átöltöztették az új asszonyt. A vendégeknek töltöttkáposztát szolgáltak fel és süteményt. Reggelig folyt a mulatozás, míg a lakadalmasok lassan-lassan elszéledtek. Ekkor a fiatalpár is elvonult a menyasszonyi ágyba. Másnap, aki akart a násznépből, összegyűlt elfogyasztani a maradékot.

A lakadalmi ünnepség alatt gyakori kurjantgatások hangzottak el, melyek főleg a násznagyok, de néha éppen a menyasszony és vőlegény nem feltétlenül jeles tulajdonságait vették célba, anélkül azonban, hogy azok sértőek lettek volna.

*

Az ember földi életének felső határköve, a halál és azt követő temetés a bergenyieiek életében, hiedelmek, szokáselemek, rítusok egész sokaságával van jelen. Ezek múltbeli formáit, alakulását azonban nem tudjuk nyomon követni. Legfeljebb az elhaltak életadatairól (a halál bekövetkezésének idejéről, okáról, a temetkezés napjáról, a temetési szertartást végző lelkészeiről), vagyona felosztásáról, a hátramaradtak sorsáról beszélnek a ránkmaradt források. A közelmúltban és napjainkban élő hiedelmeket, szokáselemeket és

rítusokat illetően az idősebb bergenyeciek elbeszélései segítenek valamennyire. A családtagok és más rokonok halálát jelzi a bagoly későesti kivikolása, a „kutya orgonálása” (vonítása) a „rossz álmom” (mely változott egyénekenként de főleg a fogfájás, foghúzás álmodása volt jelző értékű), a temetési harang „visszakondulása” stb.

A halottat a lakásban ravatalozták fel, az első szobában, melyet Bergenyében „halottas háznak” is neveznek. E szobában letakarták a tükört, megállították az órát. Nyárban a halott hasára sarlót tettek, hogy ne puffadjon fel. Három napig tartották a halottat. Ezalatt a hozzátartozók gondoskodtak a sírgödör kiásásáról, koporsó, koszorúk stb. beszerzéséről. Harmadik napon a halottat egyháza (református, adventista, ortodox) szokásos szertartása szerint eltemették a reformátusok vagy ortodoxok temetőjében. A háznál a lelkipásztor búcsúztatja az elhaltat hozzátartozóitól, szomszédaitól. A temetési menet az egyházak szerinti megszokott: a reformátusoknál elől megy a pap, utána a férfiak, a koporsó, melyet rudakon vagy szekeren visznek, azt követik a halott közvetlen hozzátartozói, majd a menetet az asszonyok zárják. A sírkertben a lelkipásztor rövid búcsúztatót mond és eléneklik a szokásos „*Tovább már nem kísérhetünk*” zsoltárt. Régebb a temetési szertartás után a halottas háznál tort ültek. A románok a hasonló szertartás után a sírnál „pománát” (alamizsnát) osztanak.

*

A századok folyamán a földi élet útmérői, az esztendők folyása szerinti vasárnapokhoz és egyházi ünnepekhez is alakítottak szokásokat Bergenyében is, aszerint, hogy mit vártak el a faluközösség férfi, női és gyermek tagjaitól. A szokások és hiedelmek előnytelenebb megítélésben részesítik a nőket. A megrontó „rossz szellemek”-et inkább a nők testesítették meg. Ezért aztán már a világi év kezdetétől, az új évtől fogva korlátozva van mozgásterük. A férfi szerencsét hoz, a nő szerencsétlenséget.

A vasárnap a biblia szerinti pihenés napja, amikor mezei munkát

végezni tiltott, bár nem kizárt. A háziállatok „ellátása” azonban nem esik tilalom alá. Délelőtt és délután a nők és férfiak, de a leányok és legények is elővigyázatosabban tisztálkodnak, öltöznek, és úgy mennek templomba. A templomba járás valóságos „divatbemutatója” a falu lakóinak. A templomban a családok elfoglalják a hagyományosan kialakult helyüket, és áhítattal hallgatják végig lelkipásztoruk prédikációját, könyörgését, illetve az egyházközség esetleges híreit, melyeket a szertartás végével jelent be.

A tavaszvégi, nyári és koraőszi vasárnapok délutánjait, a délutáni templomozás után a kapuelőtti „tereferek”, beszélgetések töltik ki. Meg van ezeknek a közösségi szerepük, hiszen ezalkalommal beszélnek meg közös ügyeiket, a falu ügyeit. A vasárnap délutánokon, koraestéken az ifjúság bálozni szokott.

Az Új Év egyházi és világi ünnep egyaránt, alkalom a számadásra, az óév történéseinek, eseményeinek összegezésére, az új évi elvárások bemutatására. A templomban a lelkipásztoré az elsőbbség, de a hívek is elvégzik ezt önmaguk és családjuk vonatkozásában. Ünnep ez a nap, melynek megvannak a szokások világában a helye, követelményei és kívánalmi. Sajátos bergenyei szokása az új évnek, hogy a férfiak, elsősorban a presbiterek a templom tornyába húzódnak fel, és egyházi énekeket énekelnek messzehangzóan és meghatóan.

Az Új Évnek megszabott az étkezési és munkálkodási rendje. A szilveszteri multság családokként különböző velejárait enyhítő ételek kerülnek az asztalra. Arra gondosan vigyázva, hogy a ház asszonya, női tagjai délig ne mutakozzanak a ház udvarán, nem is beszélve az utcáról. Újévi köszöntőt is csak a férfiak, fiúgyermekek mondhatnak Bergenyében. Ostorral csattogtatva, csengővel csengetve járjak és mondják el bőséges jókívánságaikat az ortodoxok.

A húsvét azon áll, hogy Jézus feltámadásának ünnepe, az ifjúság kedveltje, hiszen olyan szokások fűződnek hozzá, melyeknek ő a főszereplője. Ilyen a locsolás, amikor a fiúcskák, legények köszöntő verset mondanak és meglocsolják a leánykákat, lányokat. Ha ilyenkor

a lányok az utcára mennek, azokat vederral „locsolják” meg. A locsolók „fizetséget” kapnak fáradságukért. A húsvét sajátos étrenddel van jelen az egyházi ünnepek között. Kalács és „piros tojás” szimbolizálja az ünnepet, de fő helyet a báránnyús tartja.

Pünkösöd Bergenyében is az „ágazás” és „virágozás” ünnepe. Egyszerű zöld ágat tűznek fel, és arra virágokat kötnek. Az ünnepet az udvar és utca megsepregetése megtisztítása előzi meg és, hogy a leányok ilyen igyekezetét áthúzzák, a legények szalmát, pelyvát szórnak, sőt az utcakapukat is leveszik és áthelyezik más helyre.

A legfontosabb, de szokásokban is leggazdagabb ünnepnek karácsonyt tartják Bergenyében. Jézus születésének ünnepe, melyhez nemcsak egyházi szertartások kapcsolódnak, hanem szokások sokasága. A karácsonyfa állítás és ajándékozás, az „angyaljárás” adja meg az ünnepség szokásainak tónusát. Kapcsolódik hozzá az István- és János-napozás szintúgy, mint a családok rokonainak, szeretteinek meglátogatása, felköszöntése, illetve a fiatalok kántálása.

A szilveszterezés, az óév elteltének és az Új Év érkezésének ünneplése zárja az év ünnepeinek, szokásainak sorát. Családon belül, baráti körben vagy éppen nagyobb társaságban szokták ünnepelni a fiatalok, de a családososok is. Speciális ételek, mindenekelőtt disznóhús-készítmények uralják a mulatságot, de különböző sütemények is, meg pálinka és bor.

A szokások világában élő falu életében érzékelhetőbben vagy rejtettebben, de jelen vannak a hiedelmek is. A XX. század hetvenes éveiben a falu szülöttje Gálfy-Bódi Tamás Bergenyében összegyűjtötte meséket a képzelet alkotta sárkányok, ördögök, óriások, tündérek elvarázsolt királyfiak csodatevő öreganyók népesítik be. Ezek nem mások mint a nép ősi hiedelemvilágának lényei. Ott ahol ezek jelen vannak, ott élnek a hiedelemvilág más elemei is, a szépasszonyok (Bándon, Panitban és bizonyára Bergenyében is, holdvilágos éjszakákon szoktak „úrfiakkal” fürdeni vagy mulatozni) a fekete macska, a vendég érkezését jelző „csörögő szarka”, a nő „szerencsét nem hozó” szerepe Új Évkor, a

[Erdélyi Magyar Adatbank]

kisgyermeket, felnőttet egyaránt érintő „igézet”, és annak feloldása, stb. Ezek bergenyei összegyűjtése és értelmezése még elvégezendő feladat. Létezésükről azonban beszélni szükséges, hiszen egykoron azok a népeletet gazdagon népesítették be.

A szokások és hiedelmek a bergenyei ember életének részét képezik. Segítették és segítik munkájában, a faluközösséghez való viszonyában, beleilleszkedésében, az együttélés szabályainak megtartásába és betartásában, a „beláthatatlan” jövőbeni történések megélésében és feldolgozásában, elviselésében.

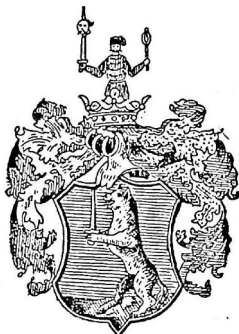

BERGENYEI NEMESÉK

A bergenyei székelyek betago­lódása a rendi társadalomba a maros­székiek sajátos útján haladt. A XV. században Bergenyében is ajándékoztak részjós­zágot nagybirtokos nemeseknek. A XVII. században a nemzeti fejedelmek katonai politikája nyomán azonban a székely nemzetségi társadalom fel­léledésének vagyunk szemtanúi. Az önálló Erdély korában éppenséggel Bergenyében is kiemelkedik néhány, úgynevezett „székely nemes” család, azaz armalista, akik között meg kell említenünk az Illiesy, a Koronka, a Soós és a Vajda családot. A Nagy család nem volt őshonos bergenyei, Sárosberkeszi­ként nyert nemesi levelet és birtokot 1664-ben. A későbbiekben, 1735-től a helységnek egyik birtokos család­jává lett. Különösen a hagyományos világ letűntével nőtte ki magát vagyonosabb birtokossá.

Az őshonos bergenyei székely nemesek között említettek­ből az Illiesy családról csak annyit tudunk, hogy 1575-ben említi bergenyeként, és 1612 június 28-án nyert nemesi levelet a Koronka családdal egyidejűleg. Címere is azonos a Koronka-csalá­déval.

A Koronka család bergenyei székely birtokos család­ként jelenik meg. Első ismert tagját, Koronka Mihályt 1590-ben említi. 1602-ben Básta idején lófőként lustrált és a császár és király hűségére esküszik. Mihály fiai Gergely és András 1612. június 18-án Báthory Gábortól szerzett címeres primipilus levelet. 1614-ben ugyancsak Gergely a székely lófők között lustrált. Egy Koronka Jánost azonban a székely gyalogosok közé írtak fel. Leszármazottaik 1785. december 3-án igazolták székely címeres (armalista) nemességüket.

A Koronka család címere

A címerben kék pajzsban, zöld téren természetes színű farkas hátsó lábán áll, míg első lábaival egyenes kardot tart; sisakdísz: véeresruhás vitéz derékből, jobbában egyenes kard törökfővel, baljában buzogány; foszlányok: piros-ezüst, kék-arany.

A székely gyalogos (pixidarius) között 1614-ben említik először a Soós családot. Soós István a jelzett évben Bergenyéből lustrált. 1636-ban ugyancsak a gyalogpuskások (pixidariusok) között írták össze a katonának alkalmas székelyek között. A család Apafi Mihály fejedelemtől nyert címeres (armalista) nemeslevelet 1684. december 30-án. A család Bergenyében gazdálkodóként sarjadt szét, de kirajzott a szomszédos helységekbe, Marosvásárhelyre, sőt, a Királyhágón túlra, Magyarországra is. Sok ismert értelmiségit adott az erdélyi székely-magyarságnak, a magyar nemzetnek. Napjainkban a Soós-atyafiság a legnépesebbek közé tartozik.

A Soós család címere: Kék pajzsban egy kar három arany búzakalászt tart. Sisakdíszre egy háromágú korona. Körülötte foszlányok.

A Soós család címere

A Vajda-család bergenyei székely (libertinus) családként jelenik meg 1602-ben a Basta-féle összeírásban. 1607. szeptember 20-án nyert „székely nemesi” levelet. Címere ismeretlen. Az önálló fejedelemség korának katonai összeírásaiban említik, de a XVIII. század összeírásaiban nem jelenik meg.

Bergenyében időnként rendelkeztek részbirtokkal más nemesek is, mint a Gerőfiek, a Somkerek Erdélyiek (XV. század), Borsos Tamás (XVII. század), a gróf Lázárok, stb.(XVIII-XIX. század). Ezeket azonban nem lehet őshonos bergenyieknek tekinteni, és még summás bemutatásukról is le kell mondanunk.

A bergenyei nemesek lényegileg székely nemesek voltak. Többségük kevés birtokkal, néhány szolgáló paraszttal rendelkezett. Nem emelkedtek a magyar erdélyi arisztokrata családok soraiba. Inkább a történelmi székely családok közé sorolhatóak, ilyenként kell az utókornak számontartania.

A BERGENYEI SOÓS CSALÁD NEMESI LEVELÉNEK
MAGYAR FORDÍTÁSA

Mi Apafi Mihály Isten kegyelméből Erdély fejedelme, Magyarország ura és székelyek grófja adjuk örök emlékül ezen írásunk tartalmát mindazoknak kiknek illik, hogy mi nemesek hű tanácsos urunk közbenjárására, hanem kegyelmességünk és bölcs elhatározásunk által is a mi hűséges szolgáltnak, szolgálattetelekben serény bergenyei Soós Jánosnak a gyalogos rendből, mivel ő hozzánk és Erdélyországhoz az ő tehetségéhez képest minden ügyekben és dolgokban hűséget tanúsítva végzett el minden rábízott feladatot. A jövőben is hasonló buzgalmában reménykedünk.

Éppen ezért ugyanazon Soós Jánost különös kegyelmünk és fejedelmi teljes hatalmunknál fogva azon állásból, melyben született és melyben most is van, kegyelmesen kivesszük és az igaz született, valódi és címeres nemesek gyülekezetébe fogadjuk, hogy Erdélyben és Magyarország kapcsolt részeiben a nemesek köze számíttassék, fogadtassék, miként mi is számítjuk és iktatjuk jelen aláírásunk erejével. Végeztük egyszersmind, hogy Soós János és mostan élő fiai: András, Márton, István, Zsigmond és János valódi és címeres nemeseknek vétessenek és tartassanak nyilván mindannyian.

Az ők igazi és valódi nemességük jelvénye, címere a következő legyen: domború katonai pajzs égszínkékre festve, melynek mezején jobbról balra vállig érő emberi kéz három búzakalászt tart. A pajzs felett katonai Cézár sisak van elhelyezve, amelyet drágakövekkel ékesített nemesi korona vesz körül.

Beleegyezzünk és engedélyezzük, hogy ők és utódaik ezen nemesi címer mindenütt használhassák: külháborúokban, párbajokban, minden megbízásukban igaz és tökéletes nemesi névvel szerepeljenek.

Pecsetünkkel és kezünk aláírásával megerősített levelünket az említett Soós Jánosnak — András, Márton, István, Zsigmond és János fiai mindkét nembeli utódainak — kegyelmesen adjuk és engedélyezzük.

Kelt a mi városunkban Gyulafehérvárt, 1648. év december hó 30-án.

Apafi Mihály sk.

Lugosi Ferenc jegyző

Latinból magyarra fordította Soós Antal zilahi tanár 1889. év augusztus havában töltött szünideje alatt.

Ugyanilyen nemesi levéllel rendelkezik Kozma János és leszármazottjai.

1431 december 3.-án, Sípos György, a híres erdélyi püspök, feloldozza az egyházi átok alól Bolgár László özvegyét, László fiával együtt, miután leánya kelengyéjével kielégítette. Erről értesítette a paniti alesperességet is. 1641. január 26-án Váradi Balázs, bergenyei prédikátor, felesküdt Vásárhely városi törvényeire, és ennek díjában 2 tallért fizetett. I. Rákóczi fejedelem által elrendelt hadi lustra feljegyzi Bergenyéből: Tomboldi Ferencz — nemes; lófök; Vajda István, özv. Zégghi Mátyásné, özv. Kiszvajola Istvánné; szabad székelyek: 19 család; jobbágy, zsellér: 9 család, vagyon nélkül: 32 család.

Bergenyéről a marosvásárhelyi Állami Levéltár kimutatása alapján, az alábbi adatokat közöljük az 1897-es évből:

Birtokos, nemes	Birtok mérete	Cselédek száma
1. Nagy Pál	362 k. hold	5
2. id. Nagy József	354 k. hold	4
3. Nagy Dénes	104 k. hold	2
4. Református egyházközség	166 k. hold	1

A későbbiek során még cselédeket és szolgákat alkalmaztak, dolgoztattak: Koronka Gyula, Nagy Elek, Kozma Árpádné. A szolgák a gazdákkal kötött egy évre szóló szerződés alapján dolgoztak. A szerződéseket minden évben megújították.

AKIK TÖBBRE VITTÉK

Az 1848 előtti hagyományos világban elsősorban a társadalmi ranglétrán elfoglalt hely függvényében juthatott valaki tisztséghez, címhez, ranghoz, de különösen ha megfordult külországi akadémiákon is. A polgári társadalomban szélesebb tere nyílt mind a hagyományos (jogot, orvosit, filozófiát), mind az újabb tudományokat (mérnökit, építészetet, állatorvosit, agrártudományokat, stb.) hallgatók előrehaladásának. Bergenyéből is kerültek ki olyanok, akik erős akarattal, szorgalommal és kitartó munkával emelkedtek fel és szereztek elévülhetetlen érdemeket. Ezek számbavétele és számontartása elengedhetetlen, bár közel sem könnyű feladat.

Egy bergenyei, közel sem teljes, de valamennyire elfogadható arcképcsarnok összeállításához tartozik az a tény, hogy az emberi emlékezetre épülő számvetés szerint az utóbbi félévszázadban tizenhat tanító, hat tanár, két agrármérnök, két festő, egy-egy lelkipásztor, jogász, közgazdász, orvos, állatorvos, mérnök, almérnök, több technikus, asszisztens stb. mondhatja szülőföldjének Bergenyét.

A XIX. század második felében a bergenyei Soós Antal szerzett érdemeket a pedagógusi pályán. Tanítóképezdei tanárként fejezte be földi életpályáját Pápán 1901-ben. Fia, Soós László aki 1877-ben született, jogi tanulmányokat végzett Kolozsváron és Budapesten, köztisztviselőként, majd főszolgabíróként működött Maros-Torda megyében a XIX-XX. században. A Koronka nemzedékből is került ki már a XX. század elején több értelmiségi. Ezek közül Koronka Ödön és Budai Rozália gyermeke, az 1890-ben született Koronka István orvostudományi tanulmányokat végzett, majd Kolozsváron végzett orvosi gyakorlatot évtizedeken át. 1938-ban Dr. Koronka István megszert adományozott a bergenyei egyháznak. Leánytestvére, Koronka Emma gyógyszerészeti tanulmányokat folytatott Kolozsváron, majd magángyógyszertárt nyitott Nyárádtón, végül pedig Marosvásárhelyen a szülészet gyógyszerésztárában

dolgozott 1971-ig, amikor nyugalomba vonult.

Összefüggőbb képet alkothatunk az alábbi bergenyei származású nevesebb értelmiségiekről:

Gálfi Balázs-nak küzdelmes életutat rendelt a sors már fiatal korától kezdve. 1930. április 13-án született a módosabb törpebirtokos Gálfi Gábor és Soós Rozália gyermekeként Bergenyében. Tanulni szeretett volna, de szülei anyagi állapota korlátokat szabtak vágyainak. A Marosvásárhelyi Református Kollégium tanulmányi költségeit csak úgy tudta előteremteni, ha elvállalta Horváth András tornatanár úr két tehenének gondozását is. Szolgai munka volt ez, de lehetővé tette, hogy tanuljon.

Iskolai eredményei arra ösztönözték, hogy folytassa tanulmányait, hogy egyetemre menjen. A Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem matematika-fizika szakára felvételizett sikeresen. Itt sem volt azonban göröngyök nélküli az útja, hiszen a korabeli hatalmas viszonyok között apját kuláknak nyilvánították. Meg kellett ismételni a marosvásárhelyi gyakorlatot: szolgai munkára vállalkozott, hogy lakáshoz, élelemhez jusson. El kellett viselnie ugyanakkor a diákellátó tisztviselőinek megalázó viselkedését is: „Mit gondol az elvtárs, kulákoknak adunk enni? Nem! Dögöljenek meg!”

1952-ben végezte be tanulmányait, és nyert kinevezést Tekébe. Sikertelenül próbálkozott, hogy Marosvásárhelyre, egykori iskolájába kerüljön., a keményen munkáló „osztályharcos szellem” gátolta meg ebben. Édesapját végül is 1953. február 7-én törölték a kuláklistáról, és ezzel Gálfi Balázs esélyt nyert, hogy közelebb kerüljön szülőföldjéhez. 1954-ben Ákosfalvára nevezték ki. Szakmai elkötelezettsége, nyilván, itt is munkált benne. Még „élenjáró tanárnak” is megítették.

Pedagógusi életpályájában 1958-ban következett be változás, mivel ez évben Marosvásárhelyre az „Unirea” középiskolába nevezték ki. Később felváltva tanított nappali és esti tagozaton főleg az „Unirea”, de az „Al.Papiu-Ilarian” és más iskolákban is. Tanári életútja alapvetően felfelé ívelőnek bizonyult. Sikerral

vizsgázott a tanügyiek szakmai haladását jelképező II-es fokozatért. Az I-es fokozatot pedig egy kísérleti fizikai témának, a Schlieren-hatásnak szentelt szakmai dolgozatával szerezte meg. Bár egészségi gondokkal is meg kellett küzdenie, pedagógusi pályája gyümölcsöző volt. 1995-ben vonult nyugalomba Marosvásárhelyen.

Az 1989 decemberi változások reményt ébresztettek benne is, hogy az erdélyi magyarság az európai polgári demokráciákban érvényesülő jogokhoz fog jutni. Tévedett. 1990-ben több társával aláírásgyűjtő mozgalmat indított önálló magyar egyetem, magyar tanfelügyelőség létrehozásáért, magyar igazgatók kinevezéséért stb. Csalódást nem annyira a hatalom értetlensége okozott neki, hanem magyar sorstársainak viselkedése, akik közül egyesek az aláírásokat tartalmazó ívek eltüntetésétől sem riadtak vissza.

Erőfeszítéseinek „eredményét”, pontosabban emlékét ma már csak a Magyar Pedagógusok Szövetsége Szovátai Háza által adományozott „Ezüst Gyopár” kitüntetés őrzi.

Gálfi Sándor ugyancsak Bergenyé szülöttje. Testvéröccse Gálfi Balázs tanárnak. 1940. december 10-én született. Marosvásárhelyen, majd a Kolozsvári Agrártudományi Intézetben tanult. Tanulmányait befejezve Suceava tartományba neveztek ki, ahol 1965/1966-ban állatorvosként munkálkodott. Ez utóbbi évben haza került szülőföldjére, és a Nyárádszeredai Állatorvosi Körzet főorvosa lett. Innen vonult 1998-ban nyugalomba.

Kedvenc foglalatossága a versenyló-nevelés és fogathajtás. 1972-1993 között számos országos és nemzetközi versenyen mutatkozott be. Díjakat és szakmai elismerést nyert idehaza, Magyarországon, Jugoszláviában, Ausztriában és Olaszországban.

Gálfy-Bódi Tamás egyike azoknak, akiknek az utóbbi félszázad kitermelte típikusan erdélyi értelmiségi sors jutott osztályrészül. 1946. július 12-én született Bergenyében. Szülőfalujában szerzett kisiskolási ismereteit Marosvásárhelyen képzőművészeti tanulmányokkal egészített ki. A képzőművészeti akadémiára azonban nem jutott el. Ezért 1964-től volt gépkocsivezető, munkairányító (diszpécser),

felvonószerelő-karbantartó. 1988-ban vágyainak engedve, az „anyaország ígéretes földjére igyekezett, otthonról haza”, ahol hite szerint grafikusként, festőként és költőként remélt dolgozni. 1988-tól azonban „szabad szellemi alkotó”-ként, majd 1993-tól saját maga illusztrálta művek, grafikai kiadványok terjesztőjeként szerzi kenyerét.

Marosvásárhelyen (1986,1987), Pécsen (1989), Hatvanban (1990), Budapesten (1998) stb. voltak kiállításai. Könyvborítók, könyvillusztrációk nevesítik. Metszetreprodukcióit a Kárpát-medence legkülönbözőbb városaiban közzétették a kiadványok (az Új Élet, Magyar Szó, Kurír, Napló, Magyar Fórum, Művelődés, Erdélyi magyarság stb.) Munkáiról készült reprodukciók megtalálhatók könyvek, folyóiratok, újságok oldalain. Festményei és grafikai számos országban ismertek, díszítik műgyűjtők otthonait. Amint méltatói feljegyezték: „Bár kedvenc műfaja s erőssége a linómetszés, szívesen elkalandozik a vegyes technika, a fametszés, az alumetszés, a grafika bármely ága, illetve a festészet felé”, sőt, szülőfalujában gyűjtött mesék kiadásával és verseléssel is próbálkozik. Művészetének alaphangja az Erdélyhez, szülőfalujához való kötődés, az elhagyott otthon utáni vágyakozás minden keserősége, amint kicseng „...Magyarul...” című verséből is:

*„Szülőföldemről,
hogy eljöttem, azóta is
zöld lángban lobog a táj,
gyermekkori nyaraló sű-tüze
csak magyarul
csak magyarul
fáj”*

A szülőföldre való kötődés élménye adja meg a Gyökerek alaptónusát is:

Gálfi-Bódi Tamás: Gyökerek

Ez a kötődés a „mezősségi táj”-ra emlékeztető megoldásokban újra meg újra megjelenik metszeteiben.

Gálfi Nándor, a már említett Gálfi-Bódi Tamás testvére, 1952. július 27-én született Bergenyében. Tanulmányait Marosvásárhelyen és a Kolozsvári Agrártudományi Egyetemen végezte 1976-ban.

Ugyanazon évtől Csikménaságon, 1977-1980 között Csíkszentgyörgyön agrármérnök, majd Csíkszeredában a Burgonyatermesztési Kutatóállomásnál tudományos kutatóként dolgozott. Számos hazai és külföldi tudományos értekezés résztvevője, előadója, hazai kistermelők és nagyüzemi burgonyatermesztők szakmai irányítója. Burgonyanemesítéssel, fajtafenntartással, vetőmagtermesztéssel stb. foglalkozik. Tevékenységéért Budapesten „Génius Nagydíjat” nyert 1996-ban. A Romániai Burgonyatermesztők Egyesületének alapító tagja, Hargita megyei titkára. A RMDSZ csíki falufejlesztési programjának egyik oszlopos szorgalmazója.

Gálffy-Bódi Tamás: Derűs táj

Koronka Zsuzsanna 1925 november 18-án született Bergenyében Koronka Gyula és Nagy Iona gyermekeként. Gyermekkorát, illetve kisiskolás éveit szülőfalujában töltötte. Tanítóképzőci tanulmányait Marosvásárhelyen és Kolozsváron végezte. Magyarón, Mezőbergenyében, Mezőbándon, Szövérdén, Szentháromságon, Nyáradgálfalván, 1961-től pedig Marosvásárhelyen, illetve a városhoz tartozó Besében tanított. Aki a falusi gyermek lelkületet megismeri, és kiérdemli tanítója iránti tiszteletet, szeretetet, annak a falusi pedagógusi pálya örömet és meglepődést szerez. Koronka Zsuzsanna hosszabb falusi működés után került Marosvásárhely egyik úgymond, „külvárosi” iskolájába (a 13-as iskolába), ahol egyik kolléganőjét helyettesítette. Nehéz napokat kellett megélnie, de pedagógusi hozzáértése és tapasztalata nem hagyták cserben. Megállta helyét. Szinte két évtizedes besei igazgatótanítóskodása sem

volt könnyű, hiszen az oktatás mellett igazgatnia, gazdáskodnia kellett az iskola ügyeiben-bajaiban, de megértte. Sok elégtételt hozott ez az életpálya. Gyümölcsöző pedagógusi életutat zárt le 1980-ban, amikor nyugalomba vonult. Ma Mirtse Dezsőné Koronka Zsuzsanna Marosvásárhelyen él nyugalmazott tanítónőként.

*

Mezőbergenye nevesebb-híresebb szülötteinek kívántunk itt emléket állítani. Holtaknak és élőknek, mindenképpen azoknak, akik érdemesültek az emlékezésre. Ez nem jelenti azt, hogy a nem őshonos, de Bergenyében letelepedettek ne érdemelnék ki az elismerés szavait. Ők is sokat tettek a faluért. Az ők munkájukról is szól a falutörténet. És ezt jó tudni mindenképpen.

Gálffy-Bódi Tamás: Szeptember

BERGENYE LAKÓI 2001-BEN

Adatfelvevők:

Bereczki Szende, Császár Adél, Gálfi Judit,
Marton Erika, Nagy Andrea és Nagy Kinga-Noémi.

E fejezet a családfők nevét véve alapul, betűsoros rendbe foglalja Mezőbergenye jelenlegi lakóit vallásra, nemzetiségre, nemre vagy foglalkozásra való tekintet nélkül. A nevek után esetenként jelöljük a ragadványneveket. A családfőt követik a feleség, gyermekek, a családdal együtt élő nagyszülők, nagybácsik stb. adatai: keresztnév, születési év, vallás és házszám. Jegyzékünk adatai kizárólag tájékoztató jellegűek.

A névsorban előforduló rövidítések jegyzéke:

adv.	=	adventista,
f.	=	felesége,
gy.	=	gyermek, gyermekek, gyermekük,
Hsz.	=	házszám,
Id.	=	idős,
Ifj.	=	ifjú,
kat.	=	katolikus, római katolikus vallású,
m.	=	magyar nemzetiségű,
ort.	=	ortodox, görögkeleti vallású,
özv.	=	özvegy,
ref.	=	református, református vallású,
r.	=	román nemzetiségű,
sz.	=	született.

1. Baki Ferenc sz. 1931, ref. m. – f: Irén sz. 1935, ref. m. / Hsz: 69.
2. Barabás István sz. 1946, unit. m. – f: Ella sz. 1950, ref. m. / Hsz: 218
3. Barabási Jolán sz. 1932, ref. m. / Hsz: 134.
4. Barabási Lőrinc sz. 1959, ref. m. – f: Erika sz. 1976, ref. m.,
gy: Afrodité sz. 1996, ref. m., Athina sz. 2000, ref. m. / Hsz: 129.
5. Barabási Tibor sz. 1950, ref. m. – f: Livia sz. 1954, ort. r. / Hsz: 144/a.
6. Bartha Attila sz. 1960, ref. m. – f: Ilona sz. 1963, ref. m.,
gy: Imola sz. 1984, ref. m., Zsolt sz. 1989, ref. m. / Hsz: 147.
7. Bartha Árpád sz. 1950, ref. m. – f: Mária sz. 1954, ref. m.,
gy: Beáta sz. 1992, ref. m. / Hsz: 356.
8. Bartha Dezső sz. 1960, ref. m. – f: Jolán sz. 1960 ref. m., anyósa:
Horváth Poli sz. 1926, ref. m. / Hsz: 298.
9. Bartha Győző sz. 1970, ref. m. – f: Éva sz. 1973, ref. m.,
gy: Szende sz. 1992, ref. m. / Hsz:26.
10. Bartha Károly sz. 1939, ref. m. – f: Márta sz. 1944, ref. m.,
gy: Ifj. B. Károly sz. 1973, ref. m., ennek felesége: Melinda sz. 1972,
ref. m., gy: Legifj. B. Károly sz. 1997, ref. m. / Hsz: 201.
11. Bartha Sándor sz. 1937, ref. m. – f: Erzsébet sz. 1940, ref. m.,
gy: Tünde sz. 1980, ref. m. / Hsz: 195.
12. Bartha Sándor sz. 1971, ref. m. – f: Ildikó sz. 1974, ref. m.,
gy: Zsolt Szilárd sz. 2000, ref. m. / Hsz: 291.
13. Bean Cornel sz. 1941, ort. r. – f: Cristina sz. 1946, ort. r.,
gy: Boca Marius Eugen sz. 1975, ort. r., Andrea Bianca sz. 1980, ort. r.,
Laura Cornelia sz. 1981, ort. r., Cornel Sebastian sz. 1990, ort. r.,
Andrea Leticia sz. 2000, ort. r. / Hsz: 127.
14. Bende Mihály sz. 1990 – lásd Lőrinczi Józsefnél / Hsz: 359.
15. Benő István sz. 1930, ref.m. – f: Anna sz. 1933, ref.m. / Hsz:199.
16. Benő Júlia sz. 1930, ref. m. / Hsz: 161.
17. Benő Lőrinc sz. 1932, ref. m. / Hsz: 367.
18. Benő Lőrinc Dávid sz. 1963, ref. m. – f: Rozália sz. 1970, ref. m.
gy: Bartha Ernő Győző sz. 1994, ref. m., Benő Eszter Emese sz.
2000, ref. m. / Hsz: 40.
19. Benő Mihály sz. 1949, ref. m. – f: Eszter sz. 1952, ref. m. / Hsz: 144.

20. **Benő Nándor** sz. 1965, ref.m. – f: Rozália sz. 1970, ref. m., gy: Szidónia sz. 1988, ref. m., Renáta sz. 1993, ref. m. / Hsz: 187.
21. **Benő Sándor** sz. 1952, ref. m. – f: Irén sz. 1956, ref. m., gy: Emese sz. 1986, ref. m., Enikő sz. 1988, ref. m. / Hsz: 143.
22. **Benő Sándor** sz. 1977 – lásd id. Sikó Pálnál / Hsz: 381.
23. **Bercean Mariana** sz. 1957, ort. r. – gy: Málnási Mihai Ioan sz. 1992, ort. r., Bercean Radu George sz. 1993, ort. r. / Hsz: 382.
24. **Bereczki Albert** sz. 1972 – lásd Bereczki Irénnél / Hsz: 63.
25. **Id. Bereczki Gábor** sz. 1926, ref. m. – f: Irén sz. 1937, ref. m., gy: Ifj. Bereczki Gábor sz. 1958, ref. m. – f: Olga sz. 1957, ref. m., gy: Izabella sz. 1979, ref. m., Lehel sz. 1980, ref. m., Szende Márta sz. 1987, ref.m. / Hsz: 65.
26. **Ifj. Bereczki Gábor** sz. 1958 – lásd Id. Bereczki Gábornál / Hsz: 65.
27. **Bereczki Irén** sz. 1937, adv. m. – gy: Albert sz. 1972, ref. m. / Hsz: 63.
28. **Bereczki Zsigmond** sz. 1942, ref. m. – f: Jolán sz. 1946, ref. m., gy: Zsigmond Bálint sz. 1972, ref. m. / Hsz: 61.
29. **Bereczki Zsigmond Bálint** sz. 1972 – lásd Bereczki Zsogmondnál
30. **Béres Ferenc** sz. 1935, ref. m. – f: Anna sz. 1939, ref. m., gy: Sándor (felesége után: Veres) sz. 1953, ref. m. – ennek felesége: Éva sz. 1963, ref. m., ezek gyermeke: Hilda Rebecka sz. 1985, ref. m., Szónia sz. 1988, ref. m. / Hsz: 366.
31. **Béres Ferenc** sz. 1969, ref. m. – f: Leontina sz. 1973, ort. r., gy: Tímea Csilla sz. 1991, ref. m., Ferenc Sándor sz. 1993, ref. m. / Hsz: 381.
32. **Bihari Szabolcs** sz. 1993 – lásd Málnási Gézőnél / Hsz: 358.
33. **Birizdó Gyula** sz. 1930, ref. m. – f: Mária sz. 1927, kat. m. / Hsz: 245.
34. **Bíró Attila** sz. 1963 – lásd Szabó Péternél / Hsz: 375.
35. **Bíró Katalin** sz. 1966 – lásd Szabó Péternél / Hsz: 375.
36. **Blaga Dorin** sz. 1959, ort. r. – f: Aria sz. 1962, ort.r., gy: Raluca sz. 1990, ort. r., Mădălina sz. 1993, ort. r. / Hsz: 270.
37. **Blaga Ioan** sz. 1967, ort. r. – f: Daniela sz. 1972, ort. r., gy: Silviu sz. 1995, ort. r., Claudiu sz. 1996, ort. r. / Hsz: 122.
38. **Blaga Laurean** sz. 1956, ort. r. – f: Éva sz. 1953, ort. r. / Hsz: 264.
39. **Boantă Aurel** sz. 1963, adv. r. – f: Melinda sz. 1967, adv. r.,

- gy: Ruben sz. 1990, adv. r., Renata sz. 1995, adv. r. / Hsz: 75.
40. Boantă Constantin sz. 1940, adv. r. – f: Aurelia sz. 1943, adv. r. / Hsz: 74.
41. Boantă Demeter sz. 1946, ort. r. – f: Margareta sz. 1949, ort. r., gy: László sz. 1972, ort. r. – Dumitru Jean sz. 1980, ort. r. / Hsz: 174.
42. Boantă Etel sz. 1921, adv. r. – gy: Aurel sz. 1956, adv. r., Aurel felesége: Maria sz. 1963, adv. r., gy: Alexandra sz. 1989, adv. r. / Hsz: 11.
43. Boantă Florin sz. 1972, ort. r. – f: Maria sz. 1973, ort. r., gy: Ana Maria sz. 1999, ort. r. / Hsz: 285.
44. Boantă Iacob sz. 1949, ort. r. / Hsz: 290.
45. Boantă Ioan sz. 1937, ort. r. – f: Anastasia sz. 1937, ort. r., gy: Ioan, sz. 1965, ort. r. / Hsz: 380.
46. Boantă Petru sz. 1950, ort. r. – f: Ana sz. 1958, ort. r., gy: Doina Lăcrămioara sz. 1980, ort. r. / Hsz: 121.
47. Boantă Remus sz. 1932, ort. r. – f: Emilia sz. 1931, ort. r. / Hsz: 255.
48. Boantă Romeo sz. 1969, adv. r. – f: Elvira Enikő sz. 1972 adv. m., gy: Brigitta Lavinia sz. 1992, adv. m., Enikő Orsolya sz. 1994, adv. m. / Hsz: 237.
49. Boantă Victor sz. 1943, ort. r. – f: Maria sz. 1946, ort. r., gy: Raț Angela sz. 1967, ort. r. – ennek gyermeke: Boantă Lucian sz. 1984, ort. r., Raț Theodora Raluca sz. 1988, ort. r., Raț Nicolae, Marin sz. 1997, ort. r. / Hsz: 183.
50. Boca Marius Eugen sz. 1975 – lásd Bean Cornelnél / Hsz: 127.
51. Bodó Ágnes sz. 1914, ref. m. – gy: Daki Arpád sz. 1952, ref. m. / Hsz: 247.
52. Borbély András sz. 1953 – lásd Borbély Katalinnál / Hsz: 136.
53. Borbély Anna sz. 1918, ref. m. / Hsz: 78.
54. Borbély Attila Csongor sz. 1974, ref. m. – f: Mónika sz. 1976, ref. m., gy: Attila Csongor sz. 1997, ref. m., Arnold Botond sz. 1999, ref. m. / Hsz: 308.
55. Borbély Csaba sz. 1973, ref. m. – f: Zsuzsánna sz. 1973, ref. m. / Hsz: 150.
56. Borbély Emma sz. 1925, ref. m. – gy: Székely Ildikó sz. 1966, ref. m., ennek gyermeke: Elekes Csaba Péter sz. 1985, ref. m. / Hsz: 336.
57. Id. Borbély Ferenc sz. 1950, ref. m. – f: Ilona sz. 1957, ref. m., gy: Ilona sz. 1979, ref. m., Ferenc sz. 1980, ref. m. / Hsz: 19.
58. Borbély István sz. 1942, ref. m. – f: Olga sz. 1952, ref. m.,

- gy: László sz. 1976, ref. m., Katalin Eszter sz. 1983, ref.m. / Hsz: 111.
59. **Borbély Jenő** sz. 1940, kat. m. – f: Margit, ref. m., gy: Levente sz.1967, kat. m., Antal József sz. 1975, kat. m. / Hsz: 110.
60. **Borbély Katalin** sz. 1927, ref. m. – gy: András sz. 1953, ref. m. / Hsz: 136.
61. **Borbély Sándor** sz. 1947, ref. m. – f: Olga sz. 1953, ref. m., gy: Olga Réka sz. 1981, ref. m. / Hsz: 151.
62. **Id. Borbély Tibor** sz. 1952, szabad vallású m. – f. Katalin sz. 1956, jehov. m., gy: Katalin sz. 1956, jehov. m., Ifj. Tibor, jehov. m. / Hsz: 355.
63. **Borbély Vilma** sz. 1915, adv. m. / Hsz: 217.
64. **Botos Juliánna** sz. 1910, adv. m. – leánya: Lőrinczi Rozália sz. 1940, ref. m., dédunoka: Fazakas Réka sz. 1981, ref. m. / Hsz: 371.
65. **Böjthe Zoltán** sz. 1931, ref. m. – f: József sz. 1933, ref. m. / Hsz: 71.
66. **Böjthe Magda** sz. 1936, ref. m. / Hsz: 71.
67. **Böjthe Ödön** sz. 1934, ref. m. / Hsz: 224/A.
68. **Branc Mircea** sz. 1979, ort. r. – nagymama: Szabó Etelka sz. 1937, ref. m. / Hsz: 352.
69. **Bucur Elena** sz. 1945, ort.r. – élettárs: Kertész József sz. 1960, kat. m., gy: Bucur Marcel sz. 1975, ort. r., Vasile sz. 1976, ort. r., Nicolae sz. 1979, ort. r. / Hsz: 185.
70. **Câmpian Ioan** sz. 1934, ort. r. – f: Rozalia sz. 1937, adv. r., gy: Noémi sz. 1976, adv. r., Julian sz. 1977, adv. r. / Hsz: 282.
71. **Chețan Augustin** – lásd Mailat Alexandrinánál / Hsz: 214.
72. **Chiorean Grigore** sz. 1946, ort. r. – f: Enulia sz. 1960, ort. r.; gy: Ioan Grigore sz. 1981, ort. r. – Cristina Iuliana sz. 1984, ort. r., Eugen Cosmin sz. 1987, ort. r., Mirabela Laura sz. 1993, ort. r. / Hsz: 378.
73. **Chirilă Aurelia** sz. 1928, ort. r. / Hsz: 259.
74. **Chirilă Floarea** sz. 1927, ort. r. – leánya: Solovăstru Florentina sz.1955, ort. r., unoka: Minodor Gabriel sz. 1976, ort. r., Florin Cosmin sz.1977, ort.r., Adrian sz. 1979, ort. r. / Hsz: 178.
75. **Chirilă Ștefan** sz. 1951, ort. r. – élettárs: Réti Erzsébet sz. 1962, gy: István sz. 1981, ort. r., Lazăr Ion sz. 1982, ort. r., Peter Iuliu sz. 1984, ort. r., Sorin sz. 1986, ort. r., Gheorghe sz. 1988, ort. r., Elisabeta Rozalia sz. 1989, ort. r., Ramona Luminița sz. 1990, ort. r., Melania Simona

- sz. 1998, ort. r. / Hsz: 172.
76. Chirilă Lazăr Virgil sz. 1949, ort. r. – f: Maria sz. 1956, ort. r., gy: Traian Claudiu sz. 1979, ort. r. / Hsz: 53.
77. Chirilă Virgil Petrică sz. 1977, ort. r. – élettarsa: Fekete Corina sz.1983, ort. r. / Hsz: 108.
78. Cismaș Aria sz. 1923, ort. r. / Hsz: 249.
79. Cismaș Aurelia sz. 1930, adv. r. / Hsz: 97.
80. Cismaș Cornel sz. 1951 – lásd Cismaș Arianál / Hsz: 81.
81. Cismaș Daniela sz. 1984 – lásd Moldovan Ileananál.
82. Cismaș Emilia sz. 1933, ort. r. – gy: Cornel sz. 1951, ort. r., Aria sz. 1956, ort. r. / Hsz: 81.
83. Cismaș Ioan sz. 1977 – lásd Moldovan Ileananál / Hsz: 83.
84. Id. Cismaș Mircea sz. 1943, ort. r. – f: Jolán sz. 1948, ref. m., gy: Ifj. Mircea sz. 1969, ort. r., Jolán Gyöngyi sz. 1971, ref. m., Romeo sz. 1978, ort. r. / Hsz: 46.
85. Ifj. Cismaș Mircea sz. 1969, ort. r. – f: Krisztina sz. 1975, ref. m., gy: Delénke Monika sz. 1994, ref. m., Erik Daniel sz. 1999, ort. r. / Hsz: 46.
86. Cismaș Virgil sz. 1971, ort. r. – f. Irén sz. 1977, ort. r., gy: Cristina Mihaela sz. 1995, ort. r., Alin Gelu sz. 1996, ort. r. / Hsz: 284.
87. Codarcea Ilie sz. 1938 , ort. r. – f: Aria sz. 1938, ort. r., gy: Dorin sz. 1973, ort. r., Monica sz. 1979, ort. r. / Hsz: 250.
88. Colcer Ioan sz. 1938, ort. r. – f: Susana sz. 1945. ort. r., gy: Daniela sz. 1968, ort. r., Roxana sz. 1995, ort. r., Giorgina sz. 1998, ort. r. / Hsz: 269.
89. Coman Enoh sz. 1961, adv. r. – f. Mariana sz. 1961, adv. r., gy: Demisia sz. 1984, adv. r., Alice sz. 1986, adv. r. / Hsz: 238.
90. Comis Aurel Vlaicu sz. 1952, ort. r. – f. Mihaela sz. 1965, ort. r., gy: Ioan Răzvan sz. 1998, ort. r., Mihai Gabriel sz. 1999, ort. r. / Hsz: 91.
91. Comis Cornel sz. 1954, ort. r. – f. Marinela Elena sz. 1969, ort. r., gy: Elena Lăcrămioara sz. 1988, ort. r., Paul Cornel sz. 1997, ort. r. / Hsz: 180.
92. Comis Emilia sz. 1949, ort. r. – gy: Elena sz. 1979, ort. r. / Hsz: 383.
93. Comis Gheorghe sz. 1947, ort. r. – f: Violina sz. 1956, ort. r., gy: Adriana sz. 1979, ort. r., Gheorghina sz. 1980, ort. r., Gheorghe

sz. 1985, ort. r. / Hsz: 6.

94. **Comis Simion** sz. 1956, ort. r. – f: Maria sz. 1958, ort. r., gy: Claudiu sz. 1979, ort. r., Alin sz. 1981, ort. r., Adrian sz. 1989, ort. r. A családfő anyósa: Mureșan Aurelia sz. 1925, ort. r. / Hsz:272.

95. **Coț Vasile** sz. 1969, ort. r. – f: Dana sz. 1970, ort.r., gy: Camelia sz. 1993, ort. r., Adela sz. 1994, ort. r., Dragoș sz. 1995, ort. r., após: Hârșan Augustin sz. 1946, ort. r. / Hsz: 293.

96. **Crișan Manuela** sz. 1988 – lásd Moșneag Lucreția-nál / Hsz: 190.

97. **Id. Czirjék Dezső** sz. 1943, ref. m. – f: Ilona, ref. m., gy: Ifj.Czirjék Dezső sz. 1976, ref. m., István sz. 1982, ref. m., Levente sz. 1984, ref. m., Csaba sz. 1984, ref. m. / Hsz: 25.

98. **Ifj. Czirjék Dezső** sz. 1976 – lásd Id. Czirjék Dezsőnél / Hsz: 25.

99. **Czoppán Ernő** sz. 1934, ref. m. – f: Lőrinczi Krisztina sz. 1935, kat. m. / Hsz: 357.

100. **Czoppán Ilona** sz. 1936, ref. m. / Hsz: 102.

101. **Czoppán Jenő** sz. 1931, ref. m. – f: Polixénia sz. 1931, ref. m., gy: Sándor sz. 1972, ref. m., Sándor felesége: Edit sz. 1975, ref. m., gy: Gellért sz. 1999, ref. m. / Hsz: 113.

102. **Czoppán Sándor** sz. 1972 – lásd id. Czoppán Jenőnél / Hsz:113.

103. **Császár Endre** sz. 1956, ref. m. – f: Enikő Ágnes sz. 1963, ref. m., gy: Ágnes Orsolya sz. 1986, ref. m., Adél Renáta sz. 1988, ref. m. / Hsz: 231.

104. **Csibi Sándor** sz. 1932, kat. m. – f: Irén sz. 1932, kat. m. / Hsz: 106.

105. **Csíki Valéria** sz. 1931, ort. r. / Hsz: 2.

106. **Daki Árpád** sz. 1957 – lásd Bodó Ágnesnél / Hsz: 247.

107. **Dascăl Laura** sz. 1976 – lásd Oltean Petrunál / Hsz: 229.

108. **Dascăl Petrișor** sz. 1971 – lásd Oltean Petrunál / Hsz: 229.

109. **Dán Ferenc** sz. 1950, kat. m. – f: Éva sz. 1956, ref. m., gy: Ferenc sz. 1980, ref. m., József Attila sz. 1983, ref. m., Ilonka sz. 1988, ref. m., Annamária sz. 1990 ref. m. / Hsz: 380.

110. **Dán Olga** sz. 1932 – lásd Ispir Adrian-nál / Hsz: 384/A.

111. **Deák Dezső** sz. 1953 – lásd Deák Gyulánál / Hsz: 267.

112. **Deák Eszter** sz. 1921, ref. m. – gy: Ferenc sz. 1953, ref. m. / Hsz: 193.

113. **Deák Ferenc** sz. 1953 - lásd Deák Eszternél. / Hsz: 193.

114. Deák Gyula sz. 1953, ref. m. – f: Rozália sz. 1959, ref. m., gy: Rozália Katalin sz. 1980, ref. m., Ibolya Erika sz. 1983, ref. m., testvére: Dezső sz. 1949, ref. m. / Hsz: 267.
115. Deák Gyula Attila sz. 1979, ref. m. – f: Melinda Kinga sz. 1980, ref. m., gy: Anita Annabella sz. 2001, ref. m. / Hsz: 179.
116. Deák József sz. 1943, ref. m. – f: Jolán sz. 1948, ref. m., gy: Éva sz. 1976, ref. m., József sz. 1981, ref. m. / Hsz: 191.
117. Deák László sz. 1952, ref. m. – f: Rozália sz. 1957, ref. m., gy: Rozália sz. 1981, ref. m., Melinda sz. 1982, ref. m. / Hsz: 158.
118. Deteşan Aurel sz. 1935, adv. r. – f: Maria sz. 1938, adv. r., testvér: Lucreţia sz. 1936, adv. r. / Hsz: 79.
119. Dégi István sz. 1954, ref. m. – f: Róza sz. 1962, ref. m., gy: János sz. 1991, ref. m., László sz. 1996, ref. m. / Hsz: 380.
120. Dobra Gheorghe sz. 1969, ort. r. – f: Aurelia sz. 1973, ort. r., gy: Gheorghe sz. 1989, ort. r., Marian Lucian sz. 1991, ort. r., a családfő anyja: Rozália sz. 1927, ort. r. / Hsz: 182/a.
121. Dobra Rozália sz. 1927 – lásd Dobra Gheorghe-nál. / Hsz: 182/a.
122. Domahidi Béla sz. 1967, ref. m. – f: Emese sz. 1969, ref. m., gy: Zsuzsa sz. 1994, ref. m., Kata sz. 1997, ref. m., Sára sz. 2001, ref. m. / Hsz: 326.
123. Domokos András sz. 1965, ref. m. – f: Anna sz. 1968, ref. m., gy: András sz. 1987, ref. m., Ferdinánd sz. 1994, ref. m. – A családfő anyja: Katalin sz. 1934, kat. m. / Hsz: 313.
124. Domokos Katalin sz. 1934 – lásd Domokos Andrásnál / Hsz: 313.
125. Farkas Mihály sz. 1967, ref. m. – f: Olga sz. 1971, ref. m., gy: Emőke Helga, sz. 1993, ref. m., Attila sz. 1994, ref. m. – Após és anyós: Lőrinczi Ferenc sz. 1937, ref. m., f: Ilona sz. 1939, ref. m. / Hsz: 7.
126. Id. Farkas Péter sz. 1937, ref. m. – f: Lilla sz. 1945, ref. m., gy. Ifj. Péter sz. 1979, ref. m. / Hsz: 364.
127. Ifj. Farkas Péter sz. 1979 – lásd Id. Farkas Péternél / Hsz: 365.
128. Farkas Nagy János sz. 1933, ref. m. – f: Irén sz. 1931, ref. m. / Hsz: 206.
129. Fazakas Ferenc Zoltán sz. 1984 – lásd Moldován Dénesnél / Hsz: 381.

130. Fazakas István sz. 1973, ref. m. – f: Anna Maria sz. 1974, ref. m., gy: Henrietta sz. 1999, ref. m. / Hsz: 98.
131. Fazakas Réka sz. 1981 – lásd Botos Juliannánál / Hsz: 371.
132. Fazakas Tivadar sz. 1976 – lásd Gálfi Irénnél / Hsz: 99.
133. Id. Faluvégghi István sz. 1950, ref. m. – f: Rozália sz. 1956, ref. m., gy: Ifj. Faluvégghi István sz. 1982, ref. m., Melinda sz. 1983, ref. m. / Hsz: 107.
134. Ifj. Faluvégghi István sz. 1982 – lásd Id. Faluvégghi Istvánnál / Hsz: 107.
135. Fábíán Attila sz. 1944, adv. m. – f: Zita sz. 1949, adv. m. / Hsz: 341.
136. Faragó László sz. 1959, ref. m. – f: Erzsébet sz. 1966, ref. m., gy: Noémi-Csilla sz. 1986, ref. m., Zsolt Hunor, sz. 1996, ref. m. / Hsz: 355/A.
137. Fărăgău Eugen sz. 1967, ort. r. – f: Maria sz. 1967, ort. r., gy: Eugen Dănuș sz. 1990, ort. r., Adrian sz. 1991, ort. r. / Hsz: 276/A.
138. Fărăgău Dumitru sz. 1934, ort. r. – f: Maria sz. 1939, ort. r., gy: Lucian sz. 1988, ort. r., Marinela sz. 1991, ort. r. / Hsz: 276.
139. Fărăgău Marin sz. 1963, ort. r. / Hsz: 132.
140. Fekete Attila sz. 1956, ref. m. – f: Julia sz. 1960, ref. m., gy: Annamária sz. 1982, ref. m., Izabella sz. 1986, ref. m. – A család fő anyósa: Gálfi Anna sz. 1929, adv. m. / Hsz: 15.
141. Fekete Corina sz. 1983, ort. r. / Hsz: 105.
142. Fekete Polixénia sz. 1923, ref. m. / Hsz: 169.
143. Ferentz Dănilă sz. 1944, ort. r. – f: Aurelia sz. 1946, ort. r., gy: Lăcrămioara sz. 1980, ort. r., Carmen sz. 1984, ort. r., Cosmina sz. 1985, ort. r., Adrian sz. 1988, ort. r., Radu sz. 1989, ort. r., Ramona sz. 1990 / Hsz: 379.
144. Ferentz Dănilă sz. 1969, ort. r. – f: Tefronda sz. 1972, ort. r., gy: Dănila Ștefan sz. 1991, ort. r., Răzvan Andrei sz. 1993, ort. r., Maria Andreea sz. 1994, ort. r. / Hsz: 379.
145. Floarea Ștefan sz. 1961, ort. r. – f: Ilcana sz. 1974, ort. r., Ilcana Adriana sz. 1992, ort. r. Ștefan Olimpiu sz. 1994, ort. r. / Hsz: 87.
146. Floarea Viorel sz. 1958, ort. r. – f: Éva, sz. 1961, ort. r. / Hsz: 91.
147. Fodor Aurelia sz. 1957 – lásd Kozma Mihálnál / Hsz: 256.
148. Gagyí Ferenc sz. 1945, ref. m. – f: Anna sz. 1950, ref. m., gy: Annamária sz. 1982, ref. m., András Gyula sz. 1972, ref. m., –

ennek felesége: Zsuzsánna sz. 1974, ref. m., gyermekeik: Lóránd sz. 1996, ref. m., Orsolya sz. 2000, ref. m. A családfő anyja: Gagyi Anna sz. 1923, ref. m. / Hsz:194.

149. Gagyi András Gyula sz. 1972 – lásd Gagyi Ferencnél / Hsz: 194.

150. Gagyi Anna sz. 1923 – lásd Gagyi Ferencnél / Hsz: 194.

151. Gagyi Ferenc József sz. 1969, ref. m. – f: Ibolya sz. 1973, ref. m., gy: Rita Beáta sz. 1995, ref. m., Réka Andrea sz. 1999, ref. m. / Hsz: 244.

152. Gál Klaudia sz. 1995 – lásd Nagy Katalinnál / Hsz: 330.

153. Gálfi Anna sz. 1929 – lásd Fekete Attilánál / Hsz: 15.

154. Id. Gálfi András sz. 1955, ref. m. – f: Rozália sz. 1958, ref. m., gy: Ifj. G. András sz. 1980, ref. m., Éva sz. 1983. ref. m. / Hsz: 372.

155. Ifj. Gálfi András sz. 1980 – lásd Id. Gálfi Andrásnál / Hsz: 372.

156. Gálfi Anna Margareta sz. 1929 – lásd Gálfi Pálnál / Hsz: 374.

157. Gálfi Antal sz. 1952, ref. m. – alberlő: Soós László sz. 1969, ref. m. – S. László felesége: Emő sz. 1975, ref. m., gy: Brigitta sz. 1996, ref. m., Karolina sz. 1999, ref. m. / Hsz: 140.

158. Id. Gálfi Árpád sz. 1934, ref. m. / Hsz: 141.

159. Gálfi Béla sz. 1940, ref. m. – f: Jolán sz. 1941, ref. m., gy: Attila sz. 1976, ref. m., ennek felesége Tünde sz. 1979, ref. m. / Hsz: 265.

160. Gálfi Béla sz. 1968, ref. m. – f: Éva sz. 1968, ref. m., gy: Renáta sz. 1994, ref. m. – após és anyós: Péter András sz. 1938, ref. m., Éva sz. 1935, ref. m. / Hsz: 347.

161. Gálfi Béla Dávid sz. 1952, ref. m. – f: Ilona sz. 1954, ref. m. – a családfő testvére: Sándor sz. 1955, ref. m. – ennek felesége: Jolán sz. 1959, ref. m. Ez utóbbiak gyermekei: Sándor Zoltán sz. 1981, ref. m., Szidónia Irénke sz. 1985, ref. m., Levente Szilárd sz. 1988, ref. m., Attila sz. 1990, ref. m. / Hsz: 152.

162. Gálfi Béla Gábor sz. 1975, ref. m. – f: Erika sz. 1979, ref. m., gy: Pálma Erika sz. 2000, ref. m., Dalma Orsolya sz. 2001, ref. m. A családfő apósa és anyósa: Kovács Gábor sz. 1928, ref. m., Ilona sz. 1931, ref. m. / Hsz: 295.

163. Gálfi Borbála sz. 1932 – lásd Gálfi Eleknél / Hsz: 314.

164. Gálfi Dániel sz. 1936, ref. m. – f: Rozália sz. 1939, ref. m. / Hsz: 311.

165. Gálfi Elek sz. 1954, ref. m. – f: Eszter sz. 1958, ref m., gy: Barna Elek sz. 1978, ref. m. – nagyszülő: Gálfi Borbála sz. 1932, ref. m. / Hsz: 314.
166. Gálfi Eszter sz. 1930, ref. m. / Hsz: 14.
167. Gálfi Eszter sz. 1927 – lásd Szabó Józsefnél. / Hsz: 103.
168. Gálfi Ilona sz. 1924, ref. m. / Hsz: 44.
169. Gálfi Imre sz. 1948, ref. m. – f: Klára sz. 1958, ref m., gy: Imre Balázs sz. 1989, ref m. / Hsz: 139.
170. Gálfi Irén sz. 1954, ref. m. – gy: Fazakas Tivadar sz. 1976, ref. m. / Hsz: 99.
171. Id. Gálfi János sz. 1919, ref m. – f: Zsuzsánna sz. 1921, ref. m. gy: János, sz. 1945, ref. m. – ennek felesége: Rozália sz. 1950, ref. m. gyermekeik: Balázs sz. 1977, ref. m. / Hsz: 90.
172. Ifj. Gálfi János sz. 1945 – lásd Id. Gálfi Jánosnál / Hsz: 90.
173. Gálfi Jenő sz. 1928, adv. m. – f: Juliánna sz. 1938, adv. m. / Hsz: 205.
174. Gálfi József sz. 1940, ref m. – f: Amália sz. 1943, ort. r., gy: Romeo sz. 1973, ort. r., Margareta sz. 1976, ort. r., Marius Attila sz. 1976, ort.r. / Hsz: 175.
175. Gálfi Pál sz. 1959, ref. m. – f: Judit sz. 1964, ref. m., gy: Judit sz.1984, ref. m., Pál sz. 1989, ref. m. – a családfő édesanyja: Gálfi Anna Margaréta sz. 1929, ref. m. / Hsz: 374.
176. Gálfi Péter sz. 1937, ref. m. – f: Katalin sz. 1948, ref m., gy: Péter László sz. 1969, ref. m. – ennek felesége: Éva sz. 1973, ref. m., gyermekük: László sz. 1996, ref. m. / Hsz: 297.
177. Gálfi Péter László sz. 1969 – lásd Gálfi Péternél / Hsz: 297.
178. Gálfi Sándor sz. 1955 – lásd Gálfi Béla Dávidnál / Hsz: 152.
179. Gálfi Sándor sz. 1957, ref. m. – anyja: Eszter sz. 1928 , ref. m. / Hsz: 189.
180. Gálfi Zsuzsána sz. 1920 – lásd Gálfi Béla Dávidnál / Hsz: 153.
181. Gorea Romulus sz. 1941, ort. r. – f: Leontina sz. 1941, ort. r., gy: Florin Irimie sz. 1987, ort. r. / Hsz: 220.
182. Id. György László sz. 1944, kat. m. – f: Jolán sz. 1949, ref. m., gy: Boldizsár sz. 1972, ref. m. / Hsz: 16.

183. György László sz. 1970, ref. m. – f: Gyöngyi sz. 1973, ref. m., gy: György László sz. 1996, ref. m. / Hsz: 17/A.
184. Hatházi Zita sz. 1980 – lásd Nagy Jolánnál. / Hsz: 236,
185. Hârşan Augustin sz, 1946, ort. r. – lásd Conţ Vasilenél / Hsz: 293.
186. Hârşan Vasile sz. 1958, ort. r. – f: Maria sz. 1961, ort. r. gy: Vasile Marian sz. 1981, ort. r. – Anca Daniela sz. 1983, ort. r. / Hsz: 170.
187. Hodoş Valentina sz. 1954, ort. r. – gy: Hodoş Nicolae sz. 1978, ort. r. / Hsz: 167.
188. Horváth Poli sz. 1926, ref. m. – lásd Bartha Dezsőnél / Hsz: 298.
189. Horváth Gyula sz. 1938, unit. m. – f: Rozália sz. 1932, ref. m. / Hsz: 315.
190. Id. Horváth Sándor sz. 1951, ref. m. – f: Erzsébet sz. 1956, ref. m., gy: Ifj. Sándor sz. 1982, ref. m., István sz. 1985, ref. m. / Hsz: 166.
191. Id. Horgoş Teodor sz. 1941, ort. r. – f: Victoria sz. 1943, ort. r., gy: Ifj. Teodor sz. 1976, ort. r., Lucica sz. 1980, ort. r., Andrea Mădălina sz. 2001, ort. r. / Hsz: 212.
192. Ifj. Horgoş Teodor sz. 1976 – lásd Id. Horgoş Teodornál / Hsz: 212.
193. Hossu Dorin sz. 1949 – lásd Hossu Teodornál / Hsz: 280.
194. Hossu Dumitru sz. 1925, ort. r. – f: Maria sz. 1940. / Hsz: 279.
195. Hossu Gheorghe sz. 1931, ort. r. – f: Zamfira sz. 1937, ort. r. / Hsz: 84.
196. Hossu Ioan sz. 1938, ort. r. – f: Angela sz. 1941, ort. r., gy: Stuparu Doina sz. 1964, ort. r. – ennek gyermekei: Stuparu Ştefan sz. 1987, ort. r., Stuparu Mihaela sz. 1988, ort. r. / Hsz: 251.
197. Hossu Teodor sz. 1944, ort. r. – f: Domniţa sz. 1949, ort. r., gy: Dorin sz. 1972, ort. r., ennek felesége: Steliana sz. 1976, ort. r., ezek gyermekei: Teodota Steliana sz. 1996, ort. r., Călin Dorin sz. 1999, ort. r. / Hsz: 280.
198. Hudubeţi Adelina sz. 1984 – lásd Muntean Gheorghe nál / Hsz: 226.
199. Hudubeţi Dumitru sz. 1960 – lásd Hudubeţi Elviránál / Hsz: 252.
200. Hudubeţi Elvira sz. 1926, ort. r. – gy: Dumitru sz. 1960, ort. r. / Hsz: 252.
201. Iclânzan Maria sz. 1961, ort. r. – gy: Ctistian sz. 1982, ort. r., Daniela sz. 1985, ort. r., Valentin sz. 1987, ort. r. / Hsz: 115.

202. **Ispir Adrian** sz. 1953, ort. r. – f: Elisabeta sz. 1955, ort. r., a családfő anyósa Dan Olga sz. 1932, ort. r. / Hsz: 384/A.
203. **Jánosi Károly** sz. 1954, ort. r. – f: Felicia sz. 1967, ort. r., gy: Gabriel Károly sz. 1991, ort. r., Felicia sz. 1993, ort. r., Adela sz. 1995, ort. r., Dragoş sz. 1997, ort. r., Alexandru Ioan sz. 2000, ort. r. / Hsz: 277.
204. **Jenei Albert** sz. 1942, ref. m. – f: Anna sz. 1947, ref. m., gy: Attila sz. 1975, ref. m., Albert sz. 1982, ref. m., Edit sz. 1988, ref. m. / Hsz: 171.
205. **Kacio Ana** sz. 1943, ort. r. – gy: Alexandru sz. 1967, ort. r., Victor sz. 1981, ort. r., Viorel sz. 1981, ort. r., Mihai sz. 1982, ort. r., Stelian sz. 1983, ort. r., Kacio Ana unokái: Kiss Ilona sz. 1987, ref. m., Éva sz. 1989, ref. m. / Hsz: 381.
206. **Kacio Ioan** sz. 1969, adv. r. – f: Erzsébet sz. 1976, ref. m., gy: János sz. 1995, ref. m., Erzsébet Loredana sz. 1997, ref. m. / Hsz: 181.
207. **Kádár Anna** sz. 1936, ref. m. – gy: Mărginean Ioan sz. 1957, ref. r., ennek gyermekei: Poli Melinda sz. 1980, ref. m., Gyöngyvér sz. 1988, ref. m. / Hsz: 215.
208. **Károly Péter** sz. 1963, adv. m. – f: Margit sz. 1968, adv. m., gy: Peter Szabolcs sz. 1986, adv. m., Andrea sz. 1987, adv. m. / Hsz: 224.
209. **Kertész József** sz. 1960 – lásd Bucur Elena nál/ Hsz: 185.
210. **Kertes Ştefan** sz. 1941, ort. r. – f: Rozália sz. 1948, ort. r., gy: Ştefan Petru sz. 1974, ort. r., ennek felesége Simona sz. 1976, ort. r. gy: Bogdan sz. 1997, ort. r., Laurenţiu sz. 2000, ort. r. / Hsz: 286.
211. **Kertes Ştefan Petru** sz. 1974 – lásd Kertes Ştefannál / Hsz: 286.
212. **Kiss János** sz. 1970, ref. m. – f: Viorica, sz. 1972, ort. r., gy: Annamánia 1992, ort. r., János sz. 1995, ort. r., Dániel sz. 2000, ort. r. / Hsz: 381.
213. **Kiss Károly** sz. 1929, adv. m. – f: Irén sz. 1929, adv. m. / Hsz: 133.
214. **Kovács Anna** sz. 1929, ref. m. / Hsz: 262.
215. **Kovács András** sz. 1981 – lásd Kovács Polinál / Hsz: 196.
216. **Id. Kovács Attila** sz. 1955, ref. m. – f: Jolán sz. 1959, ref. m., gy: Ifj. Kovács Attila sz. 1980, ref. m., Levente sz. 1985, ref. m. / Hsz: 353.
217. **Ifj. Kovács Attila** sz. 1980 – lásd Id. Kovács Attilánál / Hsz: 353.

218. Kovács Árpád sz. 1940, unit. m. – f: Maria sz. 1945, ort. r. / Hsz: 42.
219. Kovács Ferenc sz. 1923, ref. m. – f: Rozália sz. 1925, ref. m., gy: F. József sz. 1950, ref. m. – ennek felesége: Ilona sz. 1959, ref. m., gy: Tünde Ilona sz. 1983, ref. m., Csilla sz. 1984, ref. m. / Hsz: 316.
220. Kovács F. József sz. 1950 – lásd Kovács Ferencél / Hsz: 316.
221. Kovács Gábor sz. 1928 – lásd Gálfi Béla Gábornál / Hsz: 295.
222. Kovács Jolán sz. 1954, ref. m. – gy: Nagy Jolán sz. 1976, ref. m., Nagy Zsigmond sz. 1981, ref. m. / Hsz: 93.
223. Id. Kovács József sz. 1925, ref. m. – f: Jolán sz. 1930, ref. m., gy: Ifj. József sz. 1956, ref. m., Jolán sz. 1958, ref. m., Csaba sz. 1967, ref. m. / Hsz: 320.
224. Ifj. Kovács József sz. 1956 – lásd Id. Kovács Józsefnél / Hsz: 320.
225. Kovács Krisztina Melinda sz. 1988 – lásd Kozma Mihálynál / Hsz: 256.
226. Kovács Ödön sz. 1950, ref. m. – f: Piroska sz. 1955, ref. m., gy: Delinke Piroska sz. 1978, ref. m. / Hsz: 36.
227. Kovács Poli sz. 1940, ref. m. – gy: Kovács András sz. 1981, ref. m. / Hsz: 196.
228. Kovács Sándor sz. 1921, ref. m. – f: Rozália sz. 1924, ref. m. / Hsz: 37.
229. Id. Kovács Sándor sz. 1946, ref. m. – f: Eszter sz. 1951, ref. m., gy: Eszter sz. 1978, ref. m., Ifj. Sándor sz. 1982, ref. m. / Hsz: 182.
230. Kovács Zoltán sz. 1953. ref. m. – f: Piroska sz. 1955, ref. m., gy: Ifj. K. Zoltán sz. 1976, ref. m., Emese Erika sz. 1977, ref. m., Lóránd sz. 1984, ref. m. / Hsz: 142.
231. Ifj. Kovács Zoltán sz. 1953 – lásd Kovács Zoltánnál / Hsz: 142.
232. Kozma Ágnes sz. 1935, ref. m. – gy: Pap Éva sz. 1962, ref. m., unoka: Pap János Zsolt sz. 1986, ref. m. / Hsz: 318.
233. Kozma Mihály sz. 1941, ref. m. – f: Fodor Aurelia sz. 1957, ref. m., gy: Kovács Krisztina Melinda sz. 1988, ref. m., Kozma Emese sz. 2001, ref. m. / Hsz: 256
234. Kozma Vilmos sz. 1951, adv. m. – f: Ildikó sz. 1958, adv. m. / Hsz: 145.
235. Laslo Gheorghe sz. 1931, adv. r. – f: Maria sz. 1938, adv. r. / Hsz: 236.
236. Laslo Teodor sz. 1928, adv. r. – f: Maria sz. 1933, adv. r. / Hsz: 211.
237. Lazăr Aurel sz. 1951, ort. r. – f: Otilia sz. 1954, ort. r., gy: Simona

- sz. 1977, ort. r., Adriana sz. 1979, ort. r., unoka: Mariana sz. 1988, ort. r., Simona Zamfira sz. 1993, ort. r. / Hsz: 380.
238. **Lőrinczi Ferenc** sz. 1937 – lásd Farkas Mihálynál / Hsz: 7.
239. **Id. Lőrinczi Gyula** sz. 1948, ref. m. – f: Irma sz. 1958, ref. m., gy: Attila sz. 1980, ref. m., Ifj. L. Gyula sz. 1985, ref. m., Zsolt sz. 1990, ref. m. / Hsz: 303.
240. **Lőrinczi Ilona** sz. 1939 – lásd Farkas Mihálynál / Hsz: 7.
241. **Id. Lőrinczi József** sz. 1943, ref. m. – f: Júlia sz. 1951, ref. m. gy: Júlia sz. 1971, ref. m., Ifj. L. József sz. 1973, ref. m., Éva Ibolya sz. 1975, ref. m., Ifj. Lőrinczi József felesége: Judit sz. 1979, ref. m., unokák: Bende Mihály sz. 1990, ref. m., Legifj. Lőrinczi József sz. 2001, ref. m. / Hsz: 359.
242. **Ifj. Lőrinczi József** sz. 1973 – lásd Id. Lőrinczi Józsefnél / Hsz: 237.
243. **Id. Lőrinczi Károly** sz. 1939, ref. m. – f: Berta sz. 1944, ref. m., gy: Ifj. L. Károly sz. 1968, ref. m. – f: Katalin sz. 1973, ref. m., gyermekük: Gabriella sz. 1990, ref. m. / Hsz: 8.
244. **Ifj. Lőrinczi Károly** sz. 1968 – lásd Id. Lőrinczi Károlynál / Hsz: 8.
245. **Lőrinczi László** sz. 1957, ref. m. – f: Éva sz. 1964, ref. m., gy: Szörény Ede sz. 1985, ref. m., Szilárd sz. 1986, ref. m. / Hsz: 351.
246. **Lőrinczi Rozália** sz. 1940 – lásd Botos Julianánál / Hsz: 371.
247. **Lőrinczi Sándor** sz. 1945, ref. m. – gy: Rudolf sz. 1972, ref. m. / Hsz: 342.
248. **Magos Pál** sz. 1950, adv. m. – f: Hortensia sz. 1954, adv. m., gy: Tibor sz. 1974, adv. m., Anna sz. 1983, adv. m. – Magos Tibor felesége: Stela sz. 1971, adv. m., ezek gyermeke: Melisa Medea sz. 2001, adv. m. A családfő szülei: Magas János sz. 1917, adv. m., Jolán sz. 1924, adv. m. / Hsz: 349.
249. **Magos János** sz. 1927 – lásd Magos Pálnál / Hsz: 349.
250. **Maier Alexandru** sz. 1940, ort. r. / Hsz: 120.
251. **Maier Gheorghe** sz. 1923, ort. r. – f: Victoria sz. 1938, ort. r., gy: Ghiorghina sz. 1961, ort. r. / Hsz: 227.
252. **Maier Jacob** sz. 1935, ort. r. – f: Maria sz. 1936, ort. r. / Hsz: 119.
253. **Maier Iacob** sz. 1965, ort. r. – f: Lucreția sz. 1967, ort. r., gy: Nicoleta sz. 1992, ort. r., Cătălin Sergiu sz. 2000, ort. r. / Hsz: 96.

254. Maier Ioan sz. 1960, ort. r. – f: Maria sz. 1964, ort. r., gy: Alin sz.1985, ort. r, Alina sz. 1986, ort. r, Ionel sz. 1989, ort. r. / Hsz: 112.
255. Maier Livia sz, 1933, ort. r., unoka: Moldovan Andrei sz. 1974, ort. r., élettárs: Párlea Emilia sz. 1975, ort. r., Emilia gyermeke: Sărmășan Cristina sz. 1995, ort. r., gy: Moldovan Andrei sz. 1999, ort. r. / Hsz: 385.
256. Marton László sz. 1951, ref. m. – f: Éva sz. 1955, ref. m., gy: László sz. 1975, ref. m., Erika sz. 1981, ref. m., László felesége Ilona sz. 1979. ref. m., gyermekük: Tamás, sz. 2000, ref. m. / Hsz: 210.
257. Málnási András sz. 1952, ref. m. – f: Rozália sz. 1948, ref. m. – a családfő testvére: István sz. 1954, ref. m. / Hsz: 116.
258. Málnási Attila sz. 1963 – lásd Málnási Györgynél / Hsz: 131.
259. Málnási Ferenc sz. 1946, ref. m. / Hsz: 130.
260. Id. Málnási Gábor sz. 1939, ref. m. – f: Rozália sz. 1943, ref. m., gy: Ifj. M. Gábor sz. 1971, ref. m., ennek felesége: Imola sz. 1981, ref. m., gyermekük: Gábor sz. 2000, ref. m. / Hsz: 146.
261. Ifj. Málnási Gábor sz. 1971 –lásd Id. Málnási Gábornál / Hsz: 146.
262. Málnási Géza sz. 1951, ref. m. – f: Berta sz. 1952, ref. m., unoka: Bihari Szabolcs sz. 1993, ref. m. / Hsz: 358.
263. Málnási György sz. 1934, ref. m. – f: Erzsébet sz. 1935, ref. m. gy: Attila sz. 1963, ref. m., ennek felesége Éva sz. 1964, ref. m., gyermekük: József Attila sz. 1998, ref. m. / Hsz: 131.
264. Málnási György sz. 1960, ref. m. – f: Rozália sz. 1961. kat. m., gy: Ferenc György sz. 1981, kat. m., Rozália Katalin sz. 1983, kat. m., Juliánna sz. 1985, kat. m., Éva Mária sz. 1986, kat. m., Edit Emő sz. 1987, kat. m., László Levente sz. 1987. kat. m. / Hsz: 131/A.
265. Id. Málnási Gyula sz. 1933, ref. m. – f: Erzsébet sz. 1932, ref. m., gy: Ifj. M. Gyula sz. 1966, ref. m., ennek felesége: Ildikó sz. 1972, ref. m., gyermekeik: Enikő sz. 1993, ref. m., Zsuzsánna sz. 1996, ref. m. / Hsz: 47.
266. Ifj. Málnási Gyula sz. 1966 – lásd Id. Málnási Gyulánál / Hsz: 47.
267. Málnási Mihai Ioan sz. 1992 –lásd Bercean Marianánál / Hsz: 382.
268. Id. özv. Málnási Pál sz. 1941, ref. m. – gy: Ifj. Málnási Pál sz. 1971. ref. m., f: Gyöngyvér sz. 1973, ref. m., ezek gyermeke: Pál Árpád sz. 1998, ref.m. / Hsz: 135.

269. Ifj. Málnási Pál sz. 1971 – lásd Id. Málnási Pálnál / Hsz: 135.
270. Id. Málnási Sándor sz. 1937, ref. m. – f: Júlia sz. 1947, ref. m., gy: Ifj. M. Sándor sz. 1969, ref. m., Zoltán sz. 1971, ref. m., Tibor sz. 1977. ref. m., Gizella Gyöngyi sz. 1982, ref. m. / Hsz: 266.
271. Ifj. Málnási Pál sz. 1969 – lásd Id. Málnási Pálnál / Hsz: 266.
272. Máté János sz. 1945. ref. m. / Hsz: 39.
273. Mátyás Erzsébet sz. 1925, ref. m., gy: Tibor sz. 1959. ref. m. / Hsz: 294.
274. Mátyás Tibor sz. 1959 – lásd Mátyás Erzsébetnél / Hsz: 294.
275. Mărginean Ioan sz. 1957 – lásd Kádár Annánál / Hsz: 215.
276. Mărginean Poli Melinda sz. 1980 – lásd Kádár Annánál / Hsz: 215.
277. Mărginean Gyöngyvér sz. 1988 – lásd Kádár Annánál / Hsz: 215.
278. Mezei Tibor sz. 1937. kat. m. – f: Margit sz. 1942. ref. m. / Hsz: 149.
279. Mihály Andor Attila sz. 1952, ref. m. – f: Irén sz. 1957. ref. m., gy: Levente sz. 1980, ref. m. / Hsz: 301.
280. Mihály Árpád sz. 1949, ref. m. – f: Irén sz. 1949, ref. m., gy: Rudolf sz. 1989, ref. m. / Hsz: 73.
281. Id. Mihály Károly sz. 1924, ref. m. – f: Ilona sz. 1926, ref. m., gy: Ifj. M. Károly Zoltán sz. 1958, ref. m., ennek felesége Margit sz. 1961, kat. m., gyermekeik: Szabolcs sz. 1985, ref. m., Beáta sz. 1986, ref. m. / Hsz: 302.
282. Ifj. Mihály Károly sz. 1958 – lásd Id. Mihály Károlynál / Hsz: 302.
283. Moldovan Andrei sz. 1999 – lásd Maier Livianál / Hsz: 385.
284. Moldovan Avram sz. 1947, adv. r. – f: Ágnes sz. 1956, adv. r., gy: Norbert sz. 1988, adv. r. / Hsz: 300.
285. Moldován Arany sz. 1939, ref. m. / Hsz: 246.
286. Moldován Dénes sz. 1949, ref. m. – f: Moldován Ilona sz. 1961, ref. m., gy: Fazakas Ferenc Zoltán sz. 1984, ref. m. / Hsz: 381.
287. Moldovan Ileana sz. 1947, ort. r. – Cismaș Ioan sz. 1977, ort. r., Csismaș Daniela sz. 1984, ort. r. / Hsz: 83.
288. Moldovan Ioan sz. 1969 – lásd Moldovan Marianál / Hsz: 85.
289. Moldovan Liviu sz. 1975, ort. r. / Hsz: 203.
290. Moldovan Maria sz. 1923, ort. r. – gy: Ioan sz. 1969, ort. r., Ioan felesége: Cornelia sz. 1974, ort. r., gy: Ramona sz. 1990, ort. r. / Hsz: 85.

291. **Id. Monostori Károly** sz. 1921, ref. m. – gy: Ifj. M. Károly sz. 1952, ref. m., Károly felesége: Hajnal sz. 1960, ref. m., ezek gyermekei: M. Károly Zoltán sz. 1979, ref. m., Hajnalka sz. 1981, ref. m. / Hsz: 363.
292. **Ifj. Monostori Károly** sz. 1952 – lásd **Id. Monostori Károlynál** / Hsz: 363.
293. **Monostori Károly Zoltán** sz. 1979 – lásd **Id. Monostori Károlynál** / Hsz: 363.
294. **Moşneag Flora** sz. 1937, ort. r. – testvére: **Victoria** sz. 1943, ort. r. / Hsz: 177.
295. **Moşneag Florian** sz. 1975, ort. r. / Hsz: 197.
296. **Id. Moşneag Ioan** sz. 1932, ort. r. – f: **Victoria** sz. 1938, ort. r., gy: **Ifj. M. Ioan** sz. 1960, ort. r., ennek felesége: **Maria** sz. 1967, ort. r., gyermekeik: **Ioana Maria** sz. 1988, ort. r., **Raluca Luminiţa** sz. 1989, ort. r., **Carmen Alina** sz. 1995, ort. r. / Hsz: 192.
297. **Moşneag Ioan** sz. 1960 – lásd **Id. Moşneag Ioannál** / Hsz: 192.
298. **Moşneag Ioan** sz. 1962, ort. r. – élettársa: **Sipos Jolán** sz. 1970, ref.m., gy: **Sipos András** sz. 1989, ref. m., **Moşneag Emanuel** sz. 1991, ort. r. / Hsz: 51.
299. **Moşneag Lucreţia** sz. 1955, ort.r. – gy: **Viorica** sz. 1967, ort. r., ennek gyermeke: **Crişan Manuela** sz. 1988, ort. r., másik gyermek: **Maxim** sz. 1970, ort. r., – ennek felesége **Doina** sz. 1972, ort. r., ezek gyermeke: **Ifj. Maxim** sz. 1994, ort. r. / Hsz: 190.
300. **Moşneag Victoria** sz. 1943 – lásd **Moşneag Florianál** / Hsz: 177.
301. **Muntean Gheorghe** sz. 1941, ort. r. – f: **Maria** sz. 1947, ort. r., gy: **Maria Zoiţa** sz. 1984, ort. r. / Hsz: 226.
302. **Muntean Maria Zoiţa** sz. 1984 – lásd **Muntean Gheorghe-nál** / Hsz: 226.
303. **Muntean Petru** sz. 1929, ort. r. – f: **Maria** sz. 1928, ort. r. / Hsz: 222.
304. **Muntyán Polixénia** sz. 1920, ref. m. / Hsz: 338.
305. **Muntean Aurelia** sz. 1925 – lásd **Comis Simionnál** / Hsz: 272.
306. **Mureşan Cornelia** sz. 1951, ort. r. – gy: **Viorela** sz. 1980. ort. r., **Costel** sz. 1982, ort. r. / Hsz: 202.

307. Mureşan Florin sz. 1973 – lásd Mureşan Marianál / Hsz: 173.
308. Muresán György sz. 1945 , ref. m. – f: Etelka sz. 1943, ref. m., leánya: Veronika sz. 1971, ref. m., ennek férje: Muntean Mircea sz. 1968, ref. m., ezek fia: Mircea sz. 1993, ref. m., a családfő apósa: Vadadi Géza sz. 1915, ref. m. / Hsz: 89.
309. Id. Mureşan Ioan sz. 1956, ort. r. – f: Viorica sz. 1959; ort. r. gy: Ifj. M. Ioan sz. 1981, ort. r., Gabriela sz. 1982, ort. r., a családfő édesanyja: M. Veronica sz. 1930, ort. r. / Hsz: 273.
310. Mureşan Maria sz. 1933, ort. r. – gy: Florin sz. 1973, ort. r. / Hsz: 173.
311. Mureşan Maria sz. 1919, ort. r. / Hsz: 263.
312. Mureşan Maria sz. 1925, ort. r. / Hsz: 283.
313. Mureşan Veronica sz. 1930 – lásd Mureşan Ioannál / Hsz: 273.
314. Nagy András (Bandi) sz. 1965 – lásd Nagy Bélánál / Hsz: 28.
315. Nagy Árpád sz. 1969, ref. m. – f: Kinga Krisztina sz. 1974, ref. m., Panna sz. 1994, ref. m., Tünde sz. 1997, ref. m. / Hsz: 94/A.
316. Nagy Béla sz. 1928, adv. m. – f: Jolán sz. 1933, adv. m., gy: András (Bandi) sz. 1965, adv. m., ennek felesége: Éva sz. 1970, adv. m., gyermekeik: Róbert Levente sz. 1989, adv. m., Éva Beáta sz. 1993, adv. m. / Hsz: 22.
317. Nagy Béla sz. 1955, adv. m. – f: Ibolya sz. 1955, adv. m. gy: Béla Rómeó sz. 1979, adv. m. – Enikő sz. 1985. adv. m. / Hsz: 28.
318. Nagy Csaba sz. 1962, ref. m. – f: Nagyné Farkas Juliánna sz. 1969, ref. m., gy: Dalma sz. 1988, ref. m., Konrád Csaba sz. 1992, ref. m. / Hsz: 20.
319. Nagy Elemér sz. 1969, ref. m. – f: Bartha Enikő sz. 1977, ref. m., gy: Roland sz. 1997, ref. m. / Hsz: 35.
320. Nagy Erzsébet sz. 1919, ref. m. / Hsz: 225.
321. Nagy Erzsébet sz. 1927, ref. m. / Hsz: 223.
322. Nagy Eszter sz. 1946, ref. m. / Hsz: 33.
323. Nagy Eszter sz. 1920, adv. m. – lásd Nagy Máriánál / Hsz: 361.
324. Nagy Etelka sz. 1924, ref. m. / Hsz: 364.
325. Nagy Ferenc sz. 1968 – lásd Id. Nagy Zoltánál / Hsz: 108.
326. Nagy Gábor sz. 1952, ref. m. – f: Irén sz. 1952, ref. m. gy: György Levente sz. 1980, ref. m. / Hsz: 94.

327. Nagy Gábor Botond sz. 1972, ref. m. – f: Emőke Margit sz. 1975, ref. m., gy: Andrea sz. 1999, ref. m. / Hsz: 331.
328. Nagy Géza Attila sz. 1953 – lásd Nagy Rózánál / Hsz: 368.
329. Nagy Imre sz. 1948, ref. m. – f: Ibolya sz. 1918, ref. m., gy: Réka Imola sz. 1979, ref. m., Tímea Andrea sz. 1981, ref. m. / Hsz: 21.
330. Nagy Jolán sz. 1959, ref. m. – lánya: Hatházi Zita sz. 1980, ref. m. / Hsz: 236.
331. Nagy Katalin sz. 1943, ref. m. – gy: Annamária sz. 1968, ref. m., Miklós sz. 1970, ref. m., ennek felesége: Kinga sz. 1979, ref. m., Annamária leánya: Gál Klaudia sz. 1995, ref. m. / Hsz: 330.
332. Nagy Károly sz. 1961, ref. m. / Hsz: 137.
333. Nagy Károly sz. 1962, ref. m. / Hsz: 148.
334. Nagy Károly sz. 1933, ref. m. – f: Ágnes sz. 1927, ref. m. / Hsz: 156.
335. Nagy Károly sz. 1926, ref. m. – gy: Sándor sz. 1956, ref. m., ennek felesége: Zsuzsánna sz. 1959, ref. m., gyermekük: Zsuzsánna sz. 1981, ref. m., Andrea Imola sz. 1984, ref. m., Emőke sz. 1985, ref. m., Erika sz. 1989, ref. m. / Hsz: 219.
336. Nagy Lajos sz. 1926 – lásd Soós Károly Györgynél / Hsz: 155.
337. Nagy Levente Péter sz. 1966, ref. m. – f: Mária Kinga sz. 1967, ref. m., gy: Kinga Noémi sz. 1988, ref. m., Nimród Levente sz. 1989, ref. m., a családfő szülei: Nagy Péter sz. 1939, ref. m., f: Ilona sz. 1936, kat. m. / Hsz: 337.
338. Nagy Mária sz. 1924, ref. m. – testvére: Eszter sz. 1920, adv. m. / Hsz: 361.
339. Nagy Miklós sz. 1970 – lásd Nagy Katalinnál / Hsz: 330.
340. Nagy Mózes sz. 1965, ref. m. – f: Rozália sz. 1969, ref. m., gy: Irma Tímea sz. 1995, ref. m., Szidónia sz. 1998, ref. m., Szilárd sz. 1998, ref. m. / Hsz: 165.
341. Nagy Péter sz. 1939 – lásd Nagy Levente Péternél / Hsz: 337.
342. Nagy Róza sz. 1917, ref. m. – gy: Géza Attila sz. 1953, ref. m. / Hsz: 368.
343. Nagy Rozália sz. 1934, ref. m. – / Hsz: 107.
344. Nagy Sándor sz. 1946, ref. m. – f: Jolán, sz. 1950, adv. m.,

- gy: Tímea sz. 1985, adv. m. / Hsz: 39/A.
345. Nagy Sándor sz. 1956 – lásd Nagy Károlynál. / Hsz: 219.
346. Nagy Sándor sz. 1948, ref. m. – f: Ibolya sz. 1956, ref. m. gy: Éva Ibolya sz. 1983, ref. m. / Hsz: 221.
347. Id. Nagy Sándor sz. 1933, adv. m. – f: Juliánna sz. 1939, ref. m., gy: Ifj. N. Sándor sz. 1961, ref. m., f: Adél sz. 1968, ref. m. / Hsz: 376.
348. Ifj. Nagy Sándor sz. 1961 – lásd Id. Nagy Sándornál / Hsz: 376.
349. Id. Nagy Zoltán sz. 1942, ref. m. – f: Jolán sz. 1942, ref. m., gy: Ifj. N. Zoltán sz. 1964, ref. m., ennek felesége: Gyöngyvér sz. 1966, ref. m., gyermekük: Andrea Orsolya sz. 1987, ref. m. a családfő másik fia: Ferenc sz. 1968, ref. m., ennek felesége: Enikő sz. 1970, ref. m., gyermekeik: Hunor Ferenc sz. 1994, ref. m., Erzsébet sz. 2001, ref. m. / Hsz: 108.
350. Ifj. Nagy Zoltán sz. 1964 – lásd Id. Nagy Zoltánnál / Hsz: 108.
351. Nagy Zsigmond sz. 1920, unit. m. / Hsz: 66.
352. Nagy Zsolt József sz. 1967, ref. m. / Hsz: 32.
353. Nagy Rátoni Elek sz. 1974 – lásd Pol Ioan-nál. / Hsz: 261.
354. Nagy Rátoni György sz. 1978, ref. m. / Hsz: 49.
355. Nicoară Dumitru sz. 1916, ort. r. – f: Maria sz. 1920, ort. r. / Hsz: 91/A.
356. Olah Gheorghe sz. 1946, ort. r. – f: Viorica sz. 1950, ort. r. / Hsz: 306.
357. Olteanu Ana sz. 1920, ort. r. – gy: Petru sz. 1950, ort. r., Voichița sz. 1951, ort. r. / Hsz: 229.
358. Olteanu Aurelia sz. 1942, ort. r. – gy: Teodor sz. 1964, ort. r., ennek felesége: Angelica sz. 1961, ort. r., a családfő többi gyermeke: Romeo sz. 1972, ort. r., Pavel Nicolae sz. 1974, ort. r. / Hsz: 275.
359. Olteanu Gheorghe sz. 1962, ort. r. – f: Olimpia sz. 1966, ort. r. gy: Gheorghe Olimpiu sz. 1985, ort. r., Bogdan Nicolae sz. 1988, ort. r., Călin Simion sz. 1989, ort. r., Dragoș Ioan sz. 1992, ort. r., Radu Vasile sz. 1995, ort. r., Horea Alexandru sz. 2000, ort. r. / Hsz: 230.
360. Id. Olteanu Ioan sz. 1925, ort. r. – f: Piroska sz. 1932, ref. m., gy: Ifj. O. János sz. 1961, ort. r., ennek felesége: Ilona sz. 1966, ref. m.,

- gyermekcik: Szidónia sz. 1986, ref. m., Andrea sz. 1988, ref. m., Cristian sz. 1989, ref. m. / Hsz: 86.
361. Ifj. Oltean János sz. 1961 – lásd Id. Oltean Jánosnál.
362. Oltean Teodor sz. 1964 – lásd Oltean Aurelianál.
363. Orosfeian Alexandru sz. 1971, ort. r. – f: Domnița sz. 1970, ort. r., gy: Cătălin Alexandru sz. 1996. / Hsz: 168.
364. Ósz Zoltán sz. 1940, ref. m. – f: Éva sz. 1941, kat. m., gy: Péter Zoltán, sz. 1979, ref. m. / Hsz: 45.
365. Palaghie Ioan sz. 1958, ort. r. – f: Rozalia sz. 1968, ort. r., gy: Rozalia Ștefania, sz. 1989, ort. r. – Ioana Cătălină sz. 1991, ort. r., Ioan Michel sz. 1995, ort. r., Paul Dumitru sz. 1999, ort. r., Ciprian Daniel sz. 2001, ort. r. / Hsz: 384.
366. Pap Éva sz. 1962 – lásd Kozma Ágnesnél / Hsz: 318.
367. Pârlea Aurel sz. 1951, ort. r. – f: Maria sz. 1951, ort. r., gy: Felicia sz. 1974, ort. r., Sorin sz. 1981, ort. r., Sergiu sz. 1984, ort. r. / Hsz: 248.
368. Pârlea Emilia sz. 1975 – lásd Maier Livianál. / Hsz: 385.
369. Pete Gyula sz. 1941, ref. m. – f: Gizella sz. 1951, ref. m., gy: Róbert sz. 1975, ref. m. / Hsz: 228.
370. Pete Péter sz. 1948, ref. m. – f: Mária Gizella sz. 1953, ref. m., gy: Péter Pál sz. 1973, ref. m., Rozália sz. 1977, ref. m. / Hsz: 162.
371. Péter András sz. 1938, lásd Gálfi Bélánál / Hsz: 347.
372. Péter Éva sz. 1955 – lásd Gálfi Bélánál / Hsz: 347.
373. Péter Levente sz. 1970, ref. m. – f: Erika sz. 1976, ref. m., gy: Beáta sz. 1997, ref. m. / Hsz: 346.
374. Péter Lőrinc sz. 1941, ref. m. – f: Éva sz. 1948, ref. m., gy: Lőrinc Péter sz. 1977, ref. m. / Hsz: 207.
375. Pol Ioan sz. 1958, ort. r. – f: Margit sz. 1951, ref. m. Nagy Rátoni Elek sz. 1974, ref. m. / Hsz: 261.
376. Pop Lidia sz. 1933, ort. r. – gy: Ana sz. 1958, ort. r., Ilie sz. 1966, ort. r. / Hsz: 288.
377. Puskás Ferenc sz. 1912, ref. m. / Hsz: 257.
378. Rafa Dan Ioan sz. 1964, ort. r. – f: Emilia sz. 1971, ort. r.,

- gy: Vlad sz. 1992, ort. r. / Hsz: 68.
379. Raț Angela sz. 1967 – lásd Boanta Victornál / Hsz: 183.
380. Id. Rausz Ferenc sz. 1959 - lásd Zöld Erzsébetnél / Hsz: 377.
381. Rausz Jolán sz. 1958 – lásd Zöld Erzsébetnél / Hsz: 377.
382. Ifj. Rausz Ferenc sz. 1983 – lásd Zöld Erzsébetnél Hsz: 377.
383. Rausz József Attila sz. 1988 – lásd Zöld Erzsébetnél / Hsz: 377.
384. Rétesi Edina Katalin sz. 1988 – lásd Szabó Péternél / Hsz: 375.
385. Romanța Daniel sz. 1965, ort. r. – f: Viorica sz. 1966, ort. r., gy: Adrian Daniel sz. 1988, ort. r., Flavius sz. 1990. ort. r. / Hsz: 124.
386. Romanța Emil sz. 1965, ort. r. – f: Cosmina sz. 1970, ort. r., gy: Eusebio Romana sz. 1989, ort. r., Eusebiu Raul sz. 1991, ort. r. / Hsz: 216.
387. Id. Roșca Ioan sz. 1951, ort. r. – f: Iliana sz. 1954, ref. m., gy: Ifj. R. Ioan sz. 1975, ort. r., Dorel sz. 1979, ort. r., Ecaterina sz. 1985, ort. r. / Hsz: 339.
388. Ifj. Roșca Ioan sz. 1975 – lásd Id. Roșca Ioannál / Hsz: 339.
389. Roth Gizella sz. 1926, ref. m. – veje: Id. Ruszi Gyula sz. 1950, ref. m. – gy: Ifj. R. Gyula sz. 1983, ref. m. / Hsz: 27.
390. Rus Gheorghe sz. 1943, adv. r. – f: Aurelia sz. 1946, ort. r. / Hsz: 241.
391. Id. Ruszi Gyula sz. 1950 – lásd Róth Gizellánál / Hsz: 27.
392. Ifj. Ruszi Gyula sz. 1983 – lásd Róth Gizellánál / Hsz: 27.
393. Ruszi István sz. 1962, ref. m. – f: Jolán sz. 1963, ref. m. gy: Gabriella sz. 1985, ref. m., István Tivadar sz. 1994, ref. m., a családfő édesanyja: Ruszi Julianna sz. 1944, ref. m. / Hsz: 317.
394. Ruszi Ilona sz. 1929, ref. m. / Hsz: 321.
395. Ruszi József sz. 1970, ref. m. – f: Magdolna sz. 1972, ref. m., gy: Magdolna sz. 1993, ref. m., József sz. 1998, ref. m., Alpár sz. 1999, ref. m. / Hsz: 322.
396. Ruszi Albert sz. 1931, ref. m. – f: Klára sz. 1929, ref. m. / Hsz: 324
397. Rus Gheorghe sz. 1934, ort. r. – f: Maria sz. 1942, ort. r. / Hsz: 278.
398. Sárosi Gálfí Attila sz. 1977, ref. m. / Hsz: 157.
399. Sălăgean Ioan sz. 1922, ort. r. – f: Florica sz. 1921, ort. r. / Hsz: 67.
400. Sămărghițan Virgil sz. 1951, ort. r. – f: Irina sz. 1954, ort. r., gy: Nadia sz. 1977, ort. r., Raluca sz. 1983, ort. r. / Hsz: 125.

401. Id. Sikó Márton sz. 1954, ref. m. – f: Katalin sz. 1962, kat. m., gy: Ifj. S. Márton sz. 1981, ref. m., András sz. 1983, ref. m., László sz. 1988, ref. m., Sándor sz. 1992, ref. m., Erzsébet sz. 1996, ref. m. / Hsz: 184.
402. Id. Sikó Pál sz. 1952, ref. m. - f: Piroska Magda sz. 1958, ref. m., gy: Benő Sándor sz. 1977, ref. m., – Ifj. S. Pál sz. 1979, ref. m., Péter Tibor sz. 1980, ref. m., Levente sz. 1987, ref. m. / Hsz: 381.
403. Simon András sz. 1955, ref. m. – f: Erzsébet sz. 1963, ref. m., gy: András sz. 1982, ref. m., Róbert sz. 1983, ref. m., Tímea sz. 1986, ref. m. / Hsz: 54.
404. Sipos András sz. 1941, ref. m. – f: Zsuzsa sz. 1947, ref. m., gy: Júlia sz. 1973, ref. m. / Hsz: 379.
405. Sipos András sz. 1989 – lásd Moşneag Ioannál / Hsz: 51.
406. Sipos Jolán sz. 1970 – lásd Moşneag Ioannál / Hsz: 51.
407. Solovăstru Florentina sz. 1955, ort. r. – gy: Minodor Gabriel sz. 1976, ort. r., Florin Cosmin sz. 1977, ort. r., Adrian sz. 1979, ort. r. / Hsz: 178.
408. Soós Albert sz. 1945, ref. m. – f: Matild sz. 1953, ref. m., gy: Albert Rudolf sz. 1975, ref. m., Éva sz. 1979, ref. m. / Hsz: 88.
409. Id. Soós Antal sz. 1934, ref. m. – f: Erzsébet sz. 1939, ref. m., gy: Ifj. S. Antal sz. 1965, ref. m., Katalin sz. 1977, ref. m., / Hsz: 234.
410. Soós András sz. 1934, ref. m. – f: Aurelia sz. 1942, adv. r. / Hsz: 100.
411. Soós Attila sz. 1951, ref. m. – testvére: Edit sz. 1958, ref. m., anyjuk: S. Etelka sz. 1928, ref. m. / Hsz:
412. Soós Árpád sz. 1955, ref. m. – f: Ibolya sz. 1968, ref. m. gy: Imola Magdolna sz. 1987, ref. m., Levente Attila sz. 1988, ref. m., a családfő anyja: S. Ilona sz. 1931, ref. m. / Hsz: 159.
413. Soós Albert sz. sz. 1943, ref. m. – Rozália sz. 1951, ref. m., gy: Lehel Albert sz. 1984, ref. m. / Hsz: 23.
414. Id. Soós Elek sz. 1943, ref. m. – f: Maria sz. 1947, ref. m., gy: Ifj. S. Elek sz. 1976, ref. m. / Hsz: 80.
415. Soós Elek sz. 1955, ref. m. – f: Rozália sz. 1959, ref. m., gy: Róbert sz. 1982, ref. m., Mónika sz. 1984, ref. m., Elek Zoltán sz. 1987, ref. m. / Hsz: 118.
416. Id. Soós Emil sz. 1939, adv. m. – f: Mária sz. 1938, adv. m.,

- gy: Ifj. S. Emil sz. 1969, adv. m. – f: Mária sz. 1974, adv. m.,
gyermekük: Venera Kamilia sz. 2001, adv. m., a családfő másik
gyermek: Irénke sz. 1979, adv. m. / Hsz: 242.
417. Ifj. Soós Emil sz. 1969 – lásd Id. Soós Emilnél.
418. Soós Endre sz. 1946, ref. m. / Hsz: 92.
419. Soós Etelka sz. 1928 – lásd Soós Attilánál. / Hsz: 24.
420. Soós Ferenc sz. 1922, ref. m. / Hsz: 62.
421. Soós Gábor sz. 1942, ref. m. – f: Jolán sz. 1948, ref. m.,
a családfő anyja: S. Eliza sz. 1911, ref. m. / Hsz: 126.
422. Soós Ilona sz. 1931 – lásd Soós Árpádnál. / Hsz: 159.
423. Soós Ilona sz. 1923, ref. m. / Hsz: 329.
424. Soós Imre sz. 1958, ref. m. – f: Zita sz. 1967, ref. m.
gy: Imre Barna sz. 1989, ref. m., Anna Maria sz. 1992, ref. m.,
a családfő anyja: S. Katalin sz. 1925, ref. m. / Hsz: 117.
425. Soós Irén sz. 1935 ref. m. / Hsz: 235
426. Soós János sz. 1939, adv. m. – f: Jolán sz. 1939, adv. m. / Hsz: 296.
427. Id. Soós József sz. 1941, ref. m. – f: Gizella sz. 1946, ref. m.,
gy: Ifj. Soós József sz. 1967, ref. m., ennek felesége: Maria sz. 1969,
ref. m., gyermekük: Norbert Barna sz. 1992, ref. m., a családfő
anyósa: Varga Erzsébet sz. 1934, ref. m. / Hsz: 307.
428. Ifj. Soós József sz. 1967 – lásd Id. Soós Józsefnél / Hsz: 307.
429. Soós Katalin sz. 1925 – lásd Soós Imrénél / Hsz: 117.
430. Id. Soós Kálmán sz. 1937, ref. m. – f: Rebeka sz. 1931, ref. m.,
gy. Ifj. S. Kálmán, sz. 1960, ref. m. / Hsz: 258.
431. Soós Károly sz. 1933, ref. m. – f: Poli sz. 1931, ref. m. / Hsz: 198.
432. Soós Károly György sz. 1959, ref. m. – f: Rozália sz. 1964, ref. m.,
gy: Kinga Tímea sz. 1985, ref. m., Emese Rozália sz. 1986, ref. m.,
a családfő bátyja: Nagy Lajos sz. 1926, ref. m. / Hsz: 155.
433. Soós László sz. 1969 – lásd Gálfi Antalnál / Hsz: 140.
434. Soós Mária sz. 1923, ref. m. – gy: S. Pál sz. 1955, ref. m.,
ennek felesége: Juliánna sz. 1958, ref. m., gyermekeik: Pál Attila sz.
1980, ref. m., Erzsébet Mária sz. 1982, ref. m. / Hsz: 52.
435. Id. Soós Ödön sz. 1942, ref. m. – f: Gizella sz. 1952, ref. m.,

- gy: Ifj. Soós Ödön sz. 1976, ref. m. / Hsz: 343.
436. Ifj. Soós Ödön sz. 1976 – lásd Id. Soós Ödonnel / Hsz: 343.
437. Soós Pál sz. 1955 – lásd Soós Máriánál / Hsz: 52.
438. Soós Pál Attila sz. 1980 – lásd Soós Máriánál / Hsz: 52.
439. Soós Róza sz. 1923, ref. m. / Hsz: 104.
440. Soós Sándor sz. 1943. ref. m. / Hsz: 101.
441. Soós Zoltán sz. 1948, ref. m. – f: Mária sz. 1954, ref. m.
gy: Márta Katalin sz. 1976, ref. m., a családfő testvére: Soós Polixénia
sz. 1945, ref. m. / Hsz: 344.
442. Sóbester Klára sz. 1927, ref. m. / Hsz: 77.
443. Socol Maria sz. 1934, ort. r. / Hsz: 114.
444. Id. Socol Teodor sz. 1941, ort. r. – f: Athéna sz. 1949, ort. r.
gy: Ifj. S. Teodor sz. 1973, ort. r. – ennek felesége: Adriana sz. 1978,
ort. r. / Hsz: 123.
445. Socol Teodor sz. 1978 – lásd Id. Socol Teodornál / Hsz: 123.
446. Şopterean Vasile sz. 1950, ort. r. – f: Camelia sz. 1955, ort. r.,
gy: Simina sz. 1979, ort. r., Vicenţiu sz. 1980, ort. r., Cecilia sz.
1983, ort. r. / Hsz: 70.
447. Stana Pavel sz. 1929, ort. r. – f: Aurelia sz. 1946, ort. r. / Hsz: 239.
448. Stuparu Donna sz. 1964 – lásd Hosu Ioannál / Hsz: 251.
449. Szabó Albert sz. 1935, ref. m. – testvére: Rozália sz. 1932, ref. m. /
Hsz: 260.
450. Szabó Attila sz. 1956, ref. M – f: Edit sz. 1959, ref. m.,
a családfő testvére: Szabó József sz. 1957, ref. m., ennek felesége:
Erzsébet sz. 1957, ref. m., ezek gyermekei: Ifj. Sz. József sz. 1987,
ref. m., István sz. 1991. ref. m. / Hsz: 31.
451. Szabó Attila sz. 1979 – lásd Szabó Józsefnél / Hsz: 103.
452. Szabó Balázs sz. 1924, ref. m. – f: Vidorka sz. 1927, ref. m. /
Hsz: 56.
453. Szabó Benjámín sz. 1933, ref. m. – f: Zsuzsánna sz. 1936,
ref. m. / Hsz: 292.
454. Szabó Csaba sz. 1967, ref. m. – édesanyja: Erzsébet sz. 1933,
ref. m. / Hsz: 164.

455. Szabó Csaba sz. 1973 – lásd Szabó Györgynél / Hsz: 369.
456. Szabó Dundi Elemér sz. 1953, adv. m. / Hsz: 41.
457. Szabó Emil Imre sz. 1965, adv. m. – f: Szimona sz. 1968, adv. m. gy: Mónika sz. 1988, adv. m., Grétta sz. 1992, adv. m. / Hsz: 333/334.
458. Szabó Erzsébet sz. 1933 – lásd Szabó Csabánál / Hsz: 164.
459. Szabó Farkas sz. 1935, adv. m. – f: Mária sz. 1938, adv. m. / Hsz: 370.
460. Szabó György sz. 1937, adv. m. – f: Ilka sz. 1935, adv. m. gy: Csaba sz. 1973, adv. m. / Hsz: 369.
461. Szabó Győző sz. 1960, adv. m. – f: Tünde sz. 1969, adv. m. gy: Tímea sz. 1991, adv. m., Noémi sz. 1993, adv. m. / Hsz: 163.
462. Szabó István sz. 1920, ref. m. – f: Zsuzsánna sz. 1922, ref. m. / Hsz: 17
463. Szabó István sz. 1938, ref. m. / Hsz: 57.
464. Szabó József sz. 1951, ref. m. – f: Ibolya sz. 1955, ref. m., gy: Attila sz. 1979, ref. m. / Hsz: 103.
465. Szabó József sz. 1975, adv. m. – f: Erika sz. 1974, adv. m. gy: Brigitta sz. 1999, adv. m. / Hsz: 335
466. Szabó Károly sz. 1953, adv. m. – f: Anna sz. 1957, adv. m. gy: Hajnal sz. 1980, adv. m. / Hsz: 29.
467. Szabó Lajos Iván sz. 1945, ref. m. / Hsz: 50.
468. Szabó Margit sz. 1933, ref. m. / Hsz: 58.
469. Szabó Márton sz. 1961, ref. m. / Hsz: 30.
470. Szabó Péter sz. 1932, ref. m. – f: Emma sz. 1928, ref. m., a családfő veje: Bíró Attila sz. 1963, ref. m., ennek felesége: Katalin sz. 1966, ref. m., gy: Rétes Edina Katalin sz. 1988, ref. m. / Hsz: 375.
471. Szabó Rozália sz. 1954, adv. m. / Hsz: 43.
472. Szabó Tibor György sz. 1967, adv. m. – f: Erika sz. 1969, adv. m. gy: Kinga Emese sz. 1994, adv. m., Margit Izabella sz. 2001, adv. m. / Hsz: 373.
473. Szabó Vidorka sz. 1927 – lásd Szabó Balázsnál / Hsz: 56.
474. Szász Tamás sz. 1968, ref. m. – f: Teréz sz. 1974, ref. m., gy: Tamás Attila sz. 1994, ref. m., Imre Richard sz. 1999, ref. m. / Hsz: 348.
475. Id. Szilágyi Sándor sz. 1955, ref. m. – f: Irén sz. 1958, ref. m., gy: Ifj. Sz. Sándor sz. 1985, ref. m., Imola sz. 1987, ref. m., a családfő

- anyja: Szilágyi Anna sz. 1928, ref. m., a családfő testvére: Sz. Eszter sz. 1959, ref. m. / Hsz: 200.
476. Todorean Florin Irimie sz. 1987 – lásd Gorea Romulusnál.
477. Id. Toma Ioan sz. 1934, ort. r. – gy: Ifj. T. Ioan sz. 1958, ort. r. / Hsz:168.
478. Török Arpád sz. 1970, ref. m. – f: Rodica sz. 1969, ort. r., gy: Tímea Andrea sz. 1995, ort. r., a családfő apja: Török Ferenc sz. 1937, ref. m. / Hsz: 109.
479. Török Dezső sz. 1977, ref. m. – anyja: T. Irén sz. 1947, ref. m. / Hsz: 154.
480. Török György sz. 1961, ref. m. – f: Katalin sz. 1967, ref. m. gy: György Levente sz. 1989, ref. m., Zsolt Attila sz. 1990, ref. m. / Hsz: 243.
481. Török Irén sz. 1947 – lásd Török Dezsőnél / Hsz: 154.
482. Török Márton sz. 1970, ref. m. – / Hsz: 379.
483. Török Sándor sz. 1972 – f: Maria sz. 1980, ref. m., gy: Brigitta sz. 1998, ref. m., / Hsz: 379.
484. Török Zoltán sz. 1975, ref. m. / Hsz: 379.
485. Turcu Ileana sz. 1914 – lásd Turcu Traiannál / Hsz: 213.
486. Turcu Traian sz. 1956, ort. r. – anyja: Ileana sz. 1914, ort. r. / Hsz: 213.
487. Tuca Dumitru sz. 1953, ort. r. – f: Irén sz. 1942, ref. m. / Hsz: 379.
488. Vadadi Géza sz. 1913 – lásd Mureşan Györgynél / Hsz: 89.
489. Varga Ana sz. 1917, ort. r. / Hsz: 186.
490. Varga Erzsébet sz. 1934 – lásd Id. Soós Józsefnél / Hsz: 307.
491. Vulc Diana Alexandra sz. 1999 – lásd Comis Gheorghenál / Hsz: 6.
492. Újfalvi Albert sz. 1939, kat. m. f: Újfalvi Judit sz. 1956, ref. m., gy: Emőke Judit sz. 1990, ref. m., Albert Zsolt sz. 1998, kat. m. / Hsz: 138.
493. Zöld Erzsébet sz. 1936, ref. m. / Hsz: 377.
494. Zöld Ilona Lenke sz. 1936, ref. m. / Hsz: 204.
495. Zöld Doina sz. 1951, ort. r. – gy: Alexandru sz. 1969, ort. r. / Hsz: 287.

